

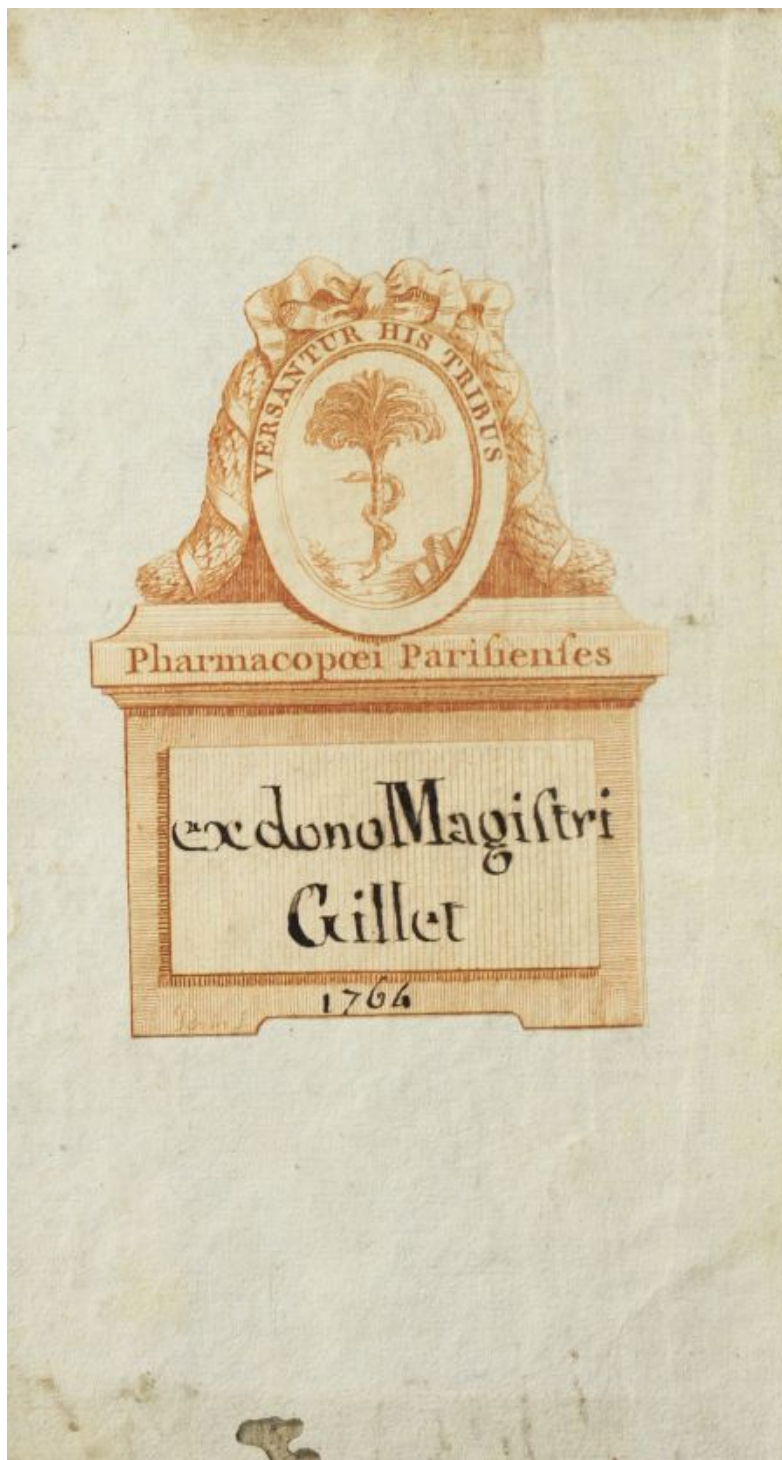
**Brendel, Zacharias. Zachariæ
Brendelii Med. Doct. & Prof. Publici
Chimia In artis formam redacta, ubi
præter methodum addiscendi
egkheirêseis Chemicas facilimam,
disquisitio curata de famosissima
præparatione Auri Potabilis instituitur.
Editio secunda correctior, & auctior,
post obitum Autoris, Consilio Werneri
Rolfinck Hamburgensis Phil. & Med.
Doct. Practicæ & Chimiæ Professoris
iterum luci tradita, cum ejusdem
præfatione.**

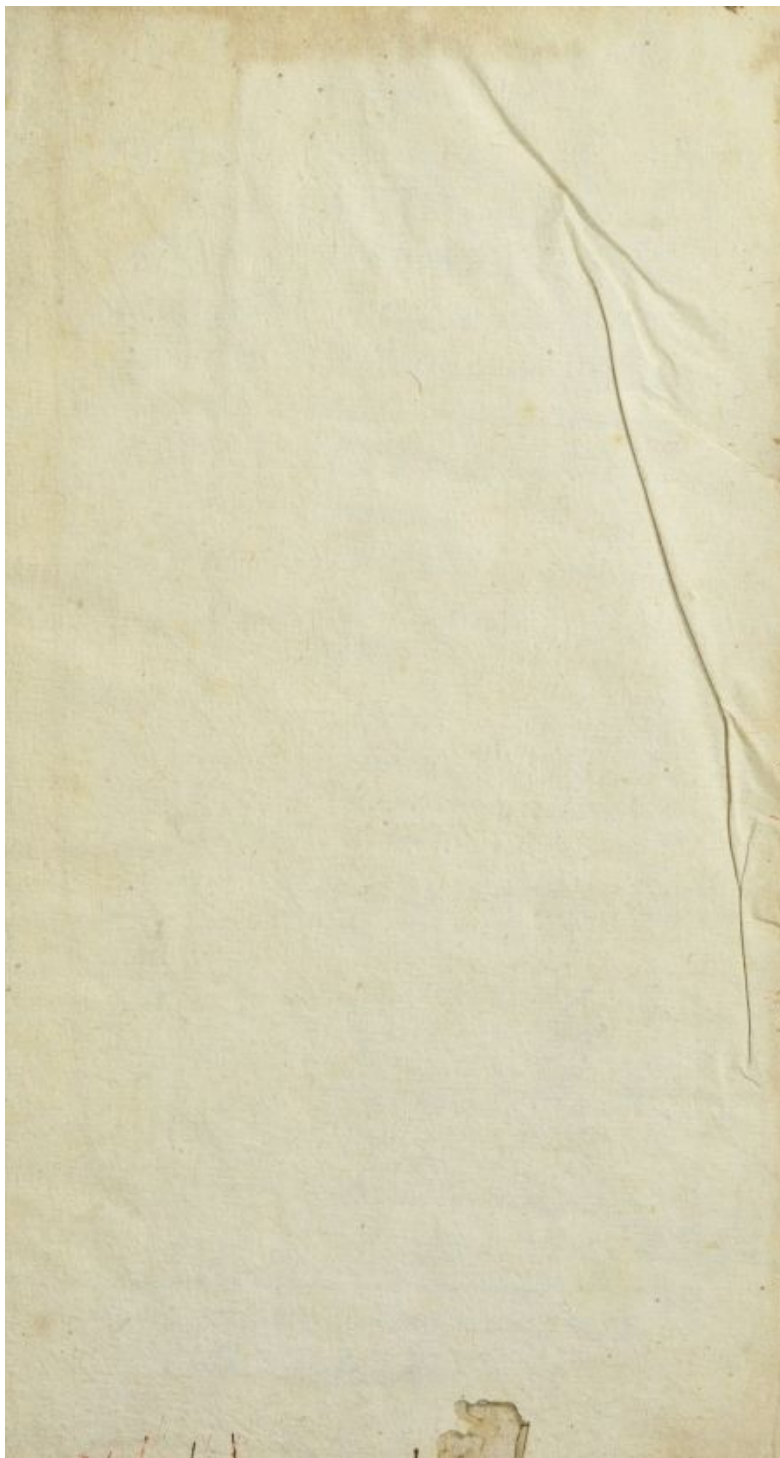
*Ienae : . sumtibus Johann Reiffenbergeri. Anno M.
DC. XLI., 1641.*

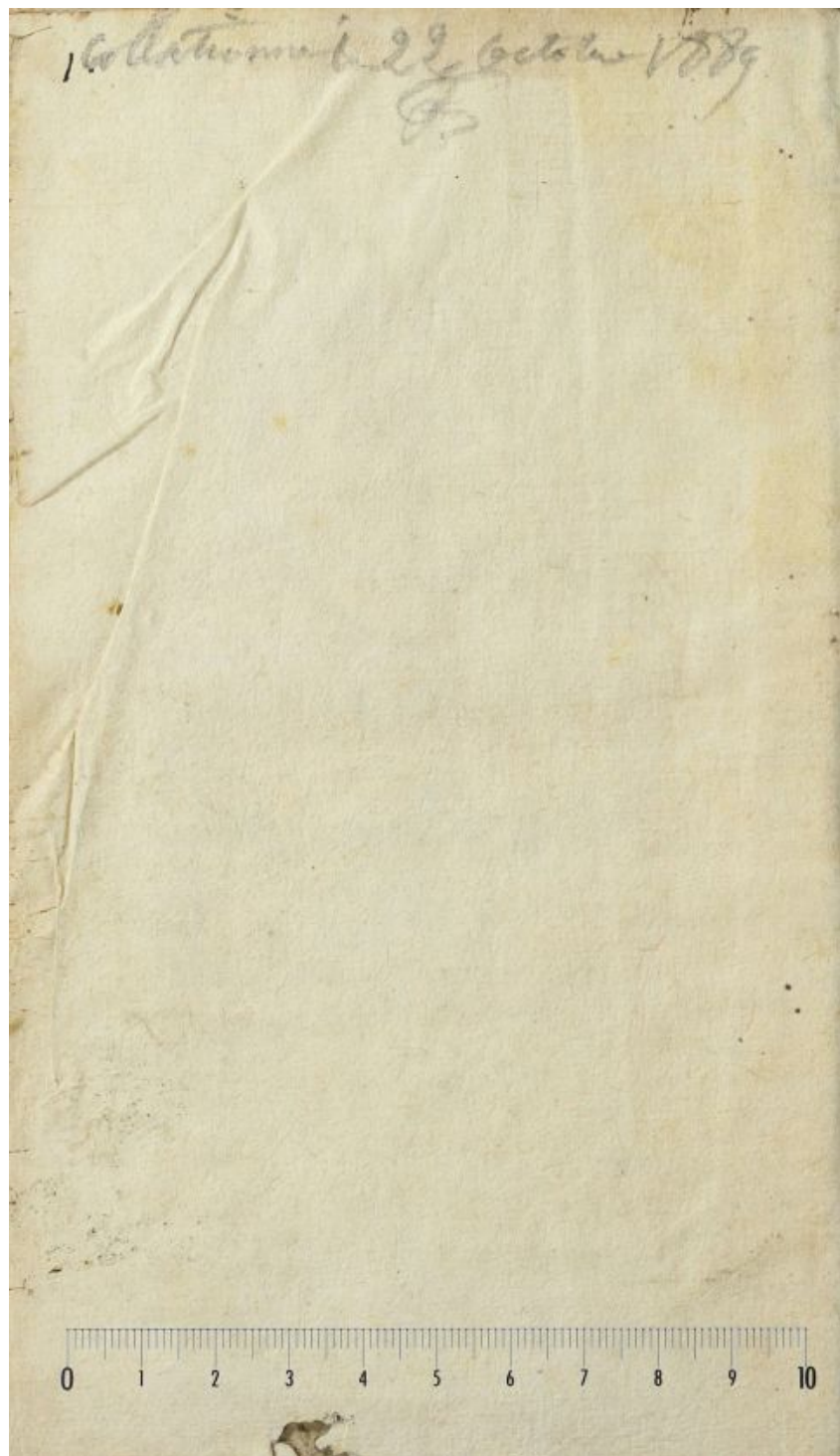
Cote : BIU Santé Pharmacie 11423 (1)

11123
ZACHARIÆ BRENDELII

Med. Doct. & Prof. Publici 111423

CHIMIA

IN ARTIS FORMAM REDACTA,
Ubi præter Methodum addiscendi
ἐγχειρίδιον Chemicas facilimam, disquisi-
tio curata de famosissima præparatione,
AURI POTABILIS

instituitur.

*Editio secunda correctior, & auctior,
post obitum Autoris,
Consilio*

WERNERI ROLF INCK

Hamburgensis Phil. & Med. Doct. Practicæ
& Chimiæ Professoris iterum luci tradita, cum
ejusdem præfatione.

J E N Æ.

Sumtibus JOHANN REIFFENBERGERI.

Anno M. DC. XLI.

*Serenissimo & Celsissimo Principi ac
Domino*

DN. WILHELMO

**Saxoniae, Juliae, Cliviae ac Montium Duci, Landgravio Thuringiae,
Marchioni Misniae, Comiti in Marca
& Ravenspurg, Dynastae in
Ravenstein,**

Principi ac Domino nostro Clementissimo.

ANnus jam agitur decimus, &
quod excurrit, *Celsissime Princeps,*
Domine Clementissime, cum Chimiam
in artis formam redactam, itidem
CELSISSIMO PRINCIPI AC DO-
MINO Dn. JOHANNI CASIMI-
RO &c. laudatissimae memoriae, Pa-
rens p.m. noster, certas ob causas, in-
scripsit. Cum verò eadem pluribus in
locis aucta, ob defectum priorum e-
xempla-

xemplarium , iterum typis esset
excudēda; in nomine VESTRÆ
SERENITATIS apparere eam i-
psam debere, existimavim⁹. Cau-
sam damus unâ plures: Animum
erga literas propensum , & quod
res est, gratiam & favorem illum
singularem, quô Vestra CELSIT,
parentem nostrum clementissi-
mè tot prosecuta est annos: be-
neficia deniq; ingentia in nos
collata; quæ si decantare velle-
mus, dedicatoria hæc in volumē
excreceret. Quocirca ne profligatissimæ ingritudinis vitium
incurreremus; Perfam illū Sinæ-
tam, qui Regi Artaxerxi, (nihil
cū haberet aliud , quo animi
gratitudinem declararet,) aquæ
haustum obtulit, imitati, chimi-
am hanc nostri Parentis p. m. of-
feri

ferimus, non quod chartaceum
hoc munusculum VESTRÆ
CELSIT. dignitati & meritis re-
spondere existimemus: sed quod
submissæ gratitudinis testimoni-
um fore confidamus. Accipiat
ergò VESTRA CELSIT. hoc
quicquid est, vultu sereno, & va-
leat ad Nestoris annos, cum *Sere-
nissima Coniuge*, & liberis Illustris-
simis, quos omnes in Ecclesiæ &
Reipublicæ salutem & incremē-
tum, ab omnibus & animæ & cor-
poris periculis tutos atq; immu-
nes præstari, à NUMINE ILLO
DIVINO ardentissimis votis ex-
optamus & precamur.

Vestræ Serenitatis

Subjectissimi

Vidua & Liberi.

WERNERI ROLFINCK

Medicinæ Doctoris & Profes-
foris Publici in Academia
Jenenfi

PRÆFATIO

ad

LECTOREM.

SI quispiam est, qui hunc
ZACHARIÆ BREN-
DELI, quem CHIMIAM IN
ARTIS FORMAM REDA-
CTAM inscripsit, LIBRUM, di-
gnum arbitratus fuerit, qui non
semel, sed iterum typis excusus,
publicæ commendetur luci; is
adscribat suæ, non aliorum mo-
do, verùm etiam meam ipsius
sententiam.

ILLE quidem, dum vitali fru-
ebatur aurâ, temp⁹ in studiis no-
bilioribus sedulus transegit, me-
):(3 dicinam

dicinam cum laude docuit, cum ingenti adplausu multis in locis fecit, famam inde consecutus invidendam; ut domus illius haberetur pro sede oraculi alicujus, quam consilia petituri frequenter accedebant, rarò tristes, plerumq; læri exoptata reportantes responsa. Pro salute ægrotorum vigilabat perdius & pernox, diemq; illum sibi perire judicabat, qui infirmum ipsius auxilio non sublevatum videbat.

Hac celebritate permoti multi Principes suæ salutis præsidē illū cupiebāt. Illustrissim⁹ & Celsissim⁹ PRINCEPS ac DOMINUS, Dn. FRANCISCUS Dux Saxoniæ, Angariæ, Westphaliæ &c. agmē ducit, q̄ Pelnaco Voigtlandiæ urbe haud in celebri, ubi Physici

fici munere fungebatur, illum e-
vocabat Laumburgum. Ibi
magnis favoribus in sublime ela-
tus, πολλῶν ἀνταρξίῳ ἄλλων, elegan-
tem & gratiosum se exhibuit me-
dicum, non solum externo orna-
tu, quem veteres Asclepiadæi i-
pso vultu, incessu, gestu, mori-
busq; ad gravitatem & gratiam
compositis præ se ferebant, sed
vel maximè internis illis sapien-
tiæ luminibus, quæ εὐχρησσύνην cō-
summant & absolvunt.

Inde placito SERENISSI-
MORUM PRINCIPUM SA-
XO-VINARIENSIIUM Senat9
oppidanus medicum Oenagorā
adlocuit: ubi non solum à vulgo
humaniter exceptus & habitus,
sed & apud Magnates & Nobiles
in precio & existimatione fuit;

):(4 nec

nec multò post in aliquorum *Comitum & Baronum* notitiam per-
venit, eorumq; ad aulas crebrò
admissus fuit. Frequens erat in
Vinariensi: in Arterensi, à Peril-
lustri & Generoso Domino, Dn.
VOLRADO, *Comite Mansfeldico*,
Nobili Dn. in Heldringen &
Scraplâ, tanquam numen tute-
lare colebatur.

Tandem etiam Collegii Me-
dici nominatione, totiusq; Sena-
tus Academici commendatione,
nec non PRINCIPUM appro-
batione in hanc nostrâ Universi-
tatem Medicinæ Professor acces-
sit, veteranus & exercitatus
Practicus inq; hoc studio omnes
officii sui partes insigni auditorû
cum fructu, summa diligentia
atq; fide explevit, Eupraxian ma-
gnâ

gni æstimavit, idq; operã dedit, ut
nō solūm citò & tutò, verū etiã ju-
cūde mederetur, suas ægrotātibꝫ
haberet gratias, inq; devorādis me-
dicamētis omnia leniret fastidia.

Hæc cura ita eum occu-
pavit, ut quam à primis studi-
orum initiis amasset Chemicam
medicamentorum præparatio-
nem, illam eodem favore prosc-
queretur: πολύχρηστα remedia pe-
ritâ manu, & ἐγχειρήσει ipse con-
cinnabat, ex triplici regno ea seli-
gens, quæ ab omnium matre tel-
lure, in scenam mundanam in u-
sus humanos potissimūm emissæ
existimabat: neq; in secretioribꝫ
naturæ recessibus desudare cessa-
bat, illam quam πολλοὶ θαυμάζουσιν,
ὀλίγοι δὲ γινώσκουσιν, universalē me-
dicinam in oculis habens. Uti.

⋮(5 nam

nam Fatorum inclementia vitæ
non invidisset hunc virum! nul-
lum dubium, quin vel ejus operâ
natura se sacris compedib9 ligari
passa, multorum desideria tandē
satiasset, & mortalibus gratam lu-
cem affulsisset.

Interalia ingenii monumen-
ta, quæ publicè prælegendo po-
steritati communicare voluit, ex-
cellit LIBER hic mole parvus,
virtute magnus: PARVUS, quia
compendiosus: MAGNUS quia
viam sternit, ad magnam artem
Chimiam: Chimia ad maximam
illam Medicinam, quæ parvos
reddit magnos, magnos majores,
majores maximos. Quemad-
modum sub libero arborum &
putamine fructuum delitescent
medulla & nucleus, quæ, cortice
fractō,

fracto, in conspectū veniunt: ita liber
hic sapidissimum in gremio suo fover
nucleum: quem qui curiosā voverit
ac revolverit manu, facilē inveniet.
Non hīc fraudes hominum & inge
orum capturæ, quæ cuiq; venale
promittunt vitam, misturæ & inexpl
cabiles, compositiones decantantur:
sed blando eloquio limpidissimus uti
lium rerum apparatus illustratur, inq;
tuum aspectum **LECTOR BENEVO**
LE profertur. Crede mihi, hunc li
brum externā facie minus promittere,
quā intus & in cute gerat. Liberali
ter suppeditat remedia, quæ humanū
genus multis beneficiis ornare, beare,
sanum à morbis præservare, ægrum sa
nitati restituere valent.

Octavius Augustus Imperator ju
stissimus & gravissimus, quoties roga
retur ab amicis, ut eorum quos pro
motos vellent, rationem haberet, po
puloq; Romano commendaret, sem
per adjicere fuit solitus: **SI MERE**
BUNTUR. Ego etiam rogatus, ut hunc
solertiæ

solertia Brendelianæ sobolem verbis
ornarem, subinde illud mecum repu-
tans, favorem mereri certus, honorem
hunc Brendelianæ memoriæ habere,
qui, minori certè sermonis appara-
tū quā dignitas rei postulare videtur.
atque tuum animum declarare, justā & æqua
ratione commoda ob oculos ponere
scopus est.

TU LECTOR BENEVOLE Co-
rinthum ingredi : Draco excubitor
est sopitus, poma aurea in horto He-
speridum decerpe, his laboribus fave,
mihiq; honorum & opum incremen-
tum apprecare, ut alacri animo studiis
invigilē, tandemq; meorū quoq; labo-
rum & meditationum, quæ viva Profi-
tentis vox auditoribus philiatris quo-
tidie consecrat, fructus maturescere,
atq; in publicum medicæ rei
emolumentum in lucem emitti
queant. Dab. Jenæ è Museo

Anno 1641. Julii 6.

ODE

ODE JAMBICA

ad Virum

Excellentiss. Dn. ZACHARIAM BREN-
DELIUM Medicinæ Doctorem, ejusdemque
Professorem Publicum in alma
Salanâ,

Amicum, Fratrem, ut mellitissimum, ita
candidum & sincerum.

U^T in Novensilis PALATIO gregis
sacri LYCeus Arbiter
Jugi, tuum politum (AMICE) legerat
CONLEGIUM, atq; surculos
sacrantis artis hos datos ex hortulo
stupore pressus obvias
sibi ciet Sororculas, id inquiens:
ADESTE BLANDA NUMINA
Videtis en! novos subinde flosculos
libellulis ex CHIMIAE
repullulare pluribus: quid eloquar?
quid inquam? nec obtulit
ad hunc modum PERITUS ante QUISPIAM
magis breves, magis bonos.
Habebit heic JUVENTA docta CHIMIAE
EPITOMEN citissimam,
Artisq; totius repentè SUMMULAM
colore floridissimo
ROSAS videbit, ac odora LILIA:
Id auguro DEUS DEIS.

POLITUS

POLITUS AUTOR & VIVET BRENDELIUS
columna Chimiae integra,
meiq; nobilis Cacuminis, sacri
APOLLINISq; GLORIA
manu potentiore PARCA fila si
Colus acerba protrahet.
Sed interim procul recede ZOILI
Caterva turpis, impia:
Amarulenter haut scelesti lingua
reprendat ista dogmata
sacro probata NUMINI: nec improbo
lacessat ore CHRISPUS hæc-
NOVEM DIIS mei vadi-placentia
VIRISQUE DOCTORIBUS
PETITA. malignus iste quispiam
calumniabitur modò,
JAMBICIS meis necabitur modis:
Poeta græcus ut suæ
Puellulæ Patrem, venustiora cum
negasset ora filiæ,
Jambicis sonoribus coegit, ut
trifaveis antra Cerberi
Subiret & stupenda DITIS atria
novâ litaret hostiâ

LIVORI & CHARISIN

cliter atq; aliter sacrat

DAVID LIPSIUS ISCANIUS

Doctor Med. & C. P.

Cæsarius.

Ad

Ad
ZACHARIAM BRENDELIUM Med.
Doct. & in almâ Salana Profes-
forem Publ.

Eρχου. Ille Vir est, χυμικὰς qui prodi-
dit artes :

Est artis quosvis noscere posse χυμικὰς.
Ergo χυμικῶν vires demonstrans ordine, chare
Brendeli charis proderis arte Viris.

M. Johannes Nüddinger Poet. Laur.
Cæs. Ecclesiastes in Weyra.

A Rte potens verè es, quia dirigis arte scientes,
BRENDeli Chimicos efficis artifices.
O multum salve, tantæ venerandus opellæ
Auctor es, HERMETIS digna βαβεία feres.
Achabus ab Arnstheim.

Confusè Chimia est tractata excultaq; quondam,
Nunc est ad justum ducta, redacta modum.
Si miraris opus Naturæ, quo benè stirpi
Mirandò nexu germina juncta vides:
Hunc non immeritò, Lector mirare libellum,
Quo docet affabrè BRENDelius Chimiam?
Quo fontes artis referat, rivosq; sequentes
In sua deductis flumina cogit aquis.
Scilicet artificei Methodò, vel legibus artis
Concinnè nectens ordine quæq; suò.
Qui cum non dubium, quin det tibi grande levamen
Lectori, lectu laudeq; dignus is est.
Cuilibet idcirco hunc artis commendo Tyroni,
Hoc duce namq; ipsa Chimia tota pater.

Faciobam Dresda

Andreas Orthelius Spagyri
Electoralis,

Ad Virum
*Amplissimum & Excellentissimum Dn.
Guernerum Rolvincium Professore Medi-
cum incomparabilem, & omni elogio su-
periozem, Chimiæ Brendelii au-
ctiorem & emendatiorem
curatè edentè.*

PER TE Brendelio redit optatissima vitæ
aura, micatq; novo mactus honore Liber.
Hoc est, hoc verè est vel post sua busta manere
junctum Collegæ manibus unanimem.
Tu verò, ROLVINCE, decus palmare Medentum,
atq; ægrotorum spes, catapulta necis:
quando fines tandem doctos exire labores,
quæis Parcæ toties est revocata manus?
Quæ, salva Genitrice, hærens petat embrio lucem?
sentiat & celerem mœsta puerpera opem?
Vulnera quæ coeant desperatissima? longum
loripes indubio quæ pede carpat iter?
Tum surdastra quibus pateat processibus auris,
& rectà videant lumina pæta diem?
quæis cœlum terræ Chimica se misceat arte:
nec metus, antiquum fortè redisse chaos?
& quis dinumeret portenta mera illius artis,
credita quæ manibus statq; caditq; tuis?
O Superi! servate VIRUM: servate Lycei
fulcrum; delicias Nobilium, atq; Ducum.
O Superi! servate virum: servate Patronum
pauperum & ægrotum! conduplicate dies.
Æmulus hic vestræ est, dando, solando, juvando:
vestra etiam ut vivat tempora longa, date.

*Ita Collegæ honoratissimo,
ex animo volebat*

Johannes Michael Dilherrus
P. P.

I.

PROOEMIUM

& quidem ejusdem

SECTIO I.

Continens commendationem

Chimie

Nter cœteras artes, *Chimia est*
quas in communem sa- *ars nobilis-*
lutem divina humano *sima, & veri-*
generi concessere con- *sima, certis-*
silia, CHIMIAM no- *sima.*
bilitatis radiis micare, veritatis splen-
dore scintillare, certisq; fundamen-
tis niti, uno ore, constantiq; testimo-
nio affirmant Philosophi, omniq;
exceptione majores summi Monar-
chæ, Viriq; plurimi Integerrimi.
Theobaldus Hegl. in proœm. libri de
diffic. Alchim. & quidem illi, di-
versissima, distantissimaq; incolue- *i. ex unani-*
runt loca: diversis etiam vixerūt tem- *mi consensu*
poribus, ita ut à se invicem illū erro- *plurimorum*
rem *(sic enim vocant Misochimici)* disce- *Philosopho-*
re potuisse non videantur. Unde ap- *rum & sum-*
paret, *morum & s-*
orum & c.

A

paret,

paret, consensum illum tam latè patientem non unius Urbis, sed Orbis, aliud nihil quam evidentissimam infallibilemque veritatem continere *J.W.*
è Dienheim l. de Medicina universali
p. 3.

2. *Ratione originis, quæ à Deo T. O. M. deducit.*

Arts hæc præterea, æquè ac aliæ artes ac scientiæ laudatæ à Deo Patre luminum originem suam deducit, quod *Hermes Maximus ille Philosophus* (alia testimonia ut hac vice præteream, cum unicum hoc illustre instar omnium esse possit) attestatum facit, cum in hac erumpit verba cap. 1. de lap. secreto. Artem hanc & scientiam solius Dei vivi inspiratione habui, qui mihi famulo suo pandere dignatus est.

3. *Ratione fidelitatis & utilitatis in Medicinâ.*

Insuper Chimia, Medicinæ amanuensium & ministrarum, quarum numero plures sunt, fidelissima existit: quâ sine maximò ægrotorum damno, ut taceam nausæam, carere nequit; in hac præsertim mundi senectâ, ubi duro nodo durus quærendus est cuneus. Jam enim non pari facilitate curari morbos, ac superioribus

Non aque facile jã curantur morbi ac priore temporibus.

bus seculis factum, vel unicum hoc e-
vincere videtur; quod *M. Cato de reru-
sticâ c. 156. 157.* brassicâ per annos sexcê-
tos Romanis Panaceæ instar omnis
generis morbos curasse, ab iisdemq;
eos præservasse clarè pronunciat. No-
stris temporibus hoc mirum auditu,
ne dicam factu esset: Quod si quis in-
veniretur, qui in usum per jocum sal-
tem reducere conaretur, næ ab omni-
bus ludibrio haberetur!

Postremùm, ut eloquar, quod *Quia*
res est (verborum horum autor est *Chimia par-*
Quercetanus, *Medicus ille Regius & tem phar-*
egregius) huic arti acceptum ferre de- *ma centicen-*
bet Pharmacia, quicquid habet pulcri *ornat egre-*
atque artificii nobilioris, adeò ut ars *giè.*
Medica simpliciter in sua perfectione
considerata medicamentis Chemicis
carere nequeat, illiq; qui Chimiâ à
Medicinâ Dogmaticâ disgregatam
cupiunt, similes videantur iis, qui So- *Uti omnia*
lem è Mûndô sublatum volunt. *egregia in-*
venta aut
spernuntur,
aut carpun-
tur aut pro-
sanantur; ita
quoq; Chi-
SED quemadmodum aliàs in *quod*
Mundô hoc immundô contingere
solet, ut nihil tam sanctam, tam lau-
datum, tam perfectum reperiatur, *minis*

quod suos non habeat profanatores, suos osores, suos rosores, qui venenô suô illud inficiant & depravent, qui nasô adunco suspendant, quiq; illi, inclementer dicendo, labem aliquam aspergere, & quôvis modô detrahere, ausint: ita etiam hoc fatum sanctissimam, laudatissimam, atque immaculatissimam Artem hanc manere deprehendimus.

*Profanatorum
Chimie
pena digna,*

PRIORES quod attinet, sanè digni essent, quos prudens Magistratus severiori oculo observaret, inq; eos exempla statueret, quô alii ab ejusmodi facinoribus deterrentur. Quotusquisq; enim non eorum, qui militiam egeni deseruere, Tonsores, Rabulæ, vetulæ incantatrices, Monetarii contemptissimi audiunt, aut quocunq; modo bona sua dilapidarunt, Chemicus audire non cupit? interim nihil ab Elephante differt, ne quid durius proloquar. Sed verendum, ut hic quoq; locum inveniat *Salvatoris* nostri dictum de erroribus in Ecclesia existentibus (*si parva magnis cōponere*

ponere licet) ZIZANIA SINITE CRESCERE
USQUE AD MESSEM &c.

Illi verò qui auditò solò Chimiae *ofores Chi-*
nomine inhorrescunt & subinde vo- *mia jamdu-*
mituriunt, quos ceu haleces sale con- *dū sese sub-*
diendos, posteaq; in fumò suspenden- *duxerunt.*
dos *Mufetus* dictitat; illi, *inquam*, tem-
poris progressu, rerum omnium Ma-
gistrà, Artis evidentià, propriaq; con-
scientià victi jamdudum obmutu-
êre.

Horum vero obtrectationes & *Rosores Chi-*
objectiones tot sunt, *msa quidam*
multis sunt,
— *quot divitis ostia Nili,* *sed devicti.*

quas tamen ut elumbes ne τῆ δ' ἰάμου
γῆν ἀestimant cordati, illasq; diluit
Job. Conradus Gerhardus in extra-
cto Chemicarum questionum, simul
etiam veritatem artis hujus con-
tra negantes principia fundamètali-
ter & fusè adserit.

Unum aut alterum solum mo- *Objectio.*
vèbimus, quod plerisq; ejus cultori- *Quod celèr*
bus jure merito exprobrari queat. *omnino vel*
obscurè in-
Nempè quod magnis impensis *venta, Chi-*
vigili labore & indefesso studio in- *mici repre-*
hendantur. *hendantur.*
A 5 qui-

Quod celent quisitam inventamq; scientiam aut omninè vel in arcanò habeant omninò, neminiq; obscurè in- quicquam de eadem communicent: aut venta Chi- sub parabolis obscurisq; agnatis de- msci, dese- scriptam eadem in lucem, prodire pati- rantur.

antur Et quidam istorum adeò affectatè obscuri sunt, ut satius sit, nihil istiusmodi scriptorum legisse, quam multa ejusdem farine multò studiò perlustrasse. Quam quidem consuetudinem, quamvis illi suis rationibus, ob quas ita arcana obnubilent, destitui haud videantur, nostro suffragio, cum peccent contra dilectionem proximi, commendare haud possumus, imò conducibilius judicamus planè & perspicuè in usum publicum sua experimenta & inventa promere.

Obiectio.

Obijciunt alii ejusdem tenoris titulos tenus multa, imò plurima hinc inde typis conscripta conspici, quæ tamen ubi inspexeris, ne cassâ nuce emerēs.

Responsio ad objectionem præcedentē.

Quibus responsum volo, me quoq; plurimos tractatus vidisse, qui prima fronte montes aureos, & nescio quid amplius promitterent, solidæ tamen

men scientiæ parùm, aut ferè nihil
 continerent, adeò ut doluerim ja-
 cturâ laboris, temporis, chartæq; quæ
 ipsis excudendis & legendis infumta
 fuere.

Verum neq; horum imperitia &
 ineitia quenquam deterreat à bene-
 dictis hisce stabulis divinum nectar
 porrigentibus: jubeantur valere im-
 postores, agyræ fumivenduli: spinæ,
 tribuliq; abjiciantur, rosæ eligan-
 tur.

Nemo subterfugiat haud poeni- *Medicina*
 tendum laborē; & cum nō lateres, lu- *et Chimia*
 rum, ligna, lapides, tegulas, sed corpus *tantquam Dom-*
 humanum nobilissimæ nostræ artis *ina et Ser-*
 subjectum sit, nullis sudoribus parca- *va merito*
 mus; utramq; Medicinam & Chimi- *conjungitur.*
 am, ceu DOMINAM & SERVAM
 jungamus: sic lætis fortunata
 praxis surget honoribus, medicamēta
 talia spes egrotantium felicius satura-
 bunt, fructusq; sanitatis uberiores fe-
 rent.

Sed vino vendibili non opus
 est suspenso hedera, nec Chimia ma-
 gno eget patrocinio: jamdudum e-
 nim ea se à contemptu vindicavit, de-

A 4 rosori-

rosorib9 tanquã hostib9 devictis triũ-
phavit, multisq; sui desiderium & amo-
re insinuavit in victoriæ folio collo-
cata: hoc unicũ tantũ in votis habẽs, ut
à superfluis liberetur, & in artis for-
mam redigatur.

Hunc laborem in me derivabo,
Ariadnæo filo Labyrinthum expedi-
am, semitam straturus paratam du-
ctorem me sistam. Accipite Philatri
discursum hunc eo, quo traditur ani-
mo. Legite, judicate, siq; rationi con-
sentanea, votisq; respondentia fue-
rint deprehensa, in usum traducite.

*Precatio
Auctoris.*

DEUM etiam τρισμέγιστον me-
cum indefinenter orate, ut unã cum
purã salvificãq; Religione, quã, DEO
sit laus ineffabilis, hucusq; sub umbrã
RUTÆ virentis fruimur, bonas artes
ad unam omnes, & in illis Chimiam
quoque conservare, illisq; incremen-
ta clementer largiri, nosq; posterosq;
nostros, si qui tamen futuri sunt,
contra omnes Satanæ, ejusq; emissã-
riorum machinas & ictus forti-
ter defendere velit. A-

men.

SECTIO II. PROOEMIUM.

*Continens definitionem & divisionem
Artis Chimicæ*

VOcabulum Chimicæ ambiguum esse, diversimodeq; à variis explicari constat, itaq; quid sub Chimicæ nomine velim, paucis explicabo.

*Vocabulum
Chimicæ va-
riet hinc in-
de accipitur.*

Chimiam cum nomino, non intelligo totam illam disciplinam, quam Philosophi Chimici scientiam scientiarum indigitant, atq; cum ipsa omnes scientias commiscunt, & confundunt, inq; ipsa tractari comminiscuntur, aut si quid amplius, etiam eadem abuti volunt & audent.

*Chimiam
quid sit apud
Philosophos
Chimicos.*

Instituti verò ratione Chimiam voco habitum Chemicum, quo qui præditus fuerit, poterit medicamenta Chimica legitimè præparare, & de præparatis, ut & descriptionibus eorundem aliquò modò judicare.

*Chimiam
quid sit pro
instituti ra-
tione.*

Hunc Habitum, si quis comparare voluerit, necesse est, ut duo sibi proponat indaganda. I. Ignis gradus, qui & quot sint. II. Genera ignium, quæ & quot sint, & quæ operationes

*Habitum Chi-
micum ac-
quirēdi cu-
pido quæ
sint inda-
ganda.*

A 5

Chi-

Chimicæ ignis regimine & ejusdem
ope exerceantur. Operationes enim
quæ absq; his à Chemicis peraguntur,
partim numero paucæ sunt, partim
leviculæ & manuariæ, quæ omnibus
patent, nec opus habent peculiari
manuductione aut demōstratione.

*Ignis gradus,
& genera,
operatio-
nesq; in eis-
dē peragen-
das qui cal-
let, multum
profecit in
Chemicis.*

Itaq; si de gradibus ignis, ejusdē
generibus & operationibus in iisdē
perficiēdis, pro virili dixero, & demō-
stravero; satis superq; me dixisse & de-
monstrasse autumo; adeò ut sperem,
intra paucas septimanas majorem
fructum illos percepturos esse, qui
secundùm hæc præcepta Chimica ex-
ercitia tentabunt, quam si per multas
æstates, imò per totam ætatem sine ho-
rum cognitione varias, multiq; labo-
ris operationes & destillationes tētas-
sent. Varia enim qui tentat solum
ex descriptionibus hinc inde extan-
tibus sine ignis cognitione, næ similis
mihi videtur ei, qui ignotam sylvam
sine duce pererrat & sine cognitione
seu annotatione certorum loco-
rum perva-
gatur.

SECTIO

SECTIO I.

De gradibus ignis,

&quidem

CAPUT I.

De iisdem in genere.

Ne bis, tervé eadē de iisdē dicendo, *Crambe bis*
 nausea moveatur, antè omnia *colla mors*
 necessarium videtur declarare gradus *est.*
 ignis. Hi enim in omni genere ignis
 & in omni operatione recurrunt. I-
 taq; semel integrè eosdem explorare
 & demonstrare annitar.

Hic notandū I. me accipere ignē *Ignis hic acci-*
 instrumentū illud propriū & præcipuū *pitur in*
 Chimiæ in strictâ significatione pro *strictâ signi-*
 visibili & materiali tantum igne, quò *ficatione.*
 plerumquè uti solemus; non verò pro
 omni calore, qui ignis vim ostendit,
 igneosq; effectū producit, uti sūt: *V. g.*
Destillatio ex refractione radiorum So-
lis, Digestio in simō equinō &c. propter
 ea, quod hæ operationes partim non
 dependeant ex voluntate & potestate
 Artificis, *cui inquit Libavius in notis ad*
Alchimiam cap. 9. partim non sint ejus
 ponderis & necessitatis, quin iis-

A ; dem

iisdem sine defectu Artis carere possumus.

*Ignis gradus
ab autoribus
non definitur,
sed describitur,
saltem per
comparationem
& similitudinem.*

2. Ignis gradus quatuor recensentur ab Autoribus Chemicis, quos præscribere impossibile esse, & tantum Artificis discretioni committi *Ducanus Bornetus in Jatrochimico* pag. 5. scribit, & paulò antè nempe pag. 4. *candidè fatetur* apud nullos autores definiri, nisi per similitudinem aut comparisonem, cum tamen omnes libri Chemicorum sint referti directionum talium farragine, & sæpius audiantur illæ vel similes admonitiones: *Sit ignis tam fortis, ut manum intra arenam vel supra alembicum continere possis. Vel ut Sulphur, Plumbum, vel alia elaboranda in fluore, vel sine illo retineri queant.* Ut ut autem sese habeat hæc cognitio graduum ignis, tamē cognitu pernecessaria est, ut sine illa tractatio hæc mutila esset, adeoq; admonitiones & directiones prædictæ similesve intelligi non possent. Itaque, ceu promisi, singulos singulatim eruere conabor breviter: Lectorem

ctorem plura & dilucidiora desiderantem remittens ad *Sennertum l. 5. instit. Medicina.*

CAPUT II.

De primo Ignis gradu.

Primus gradus ignis est infimus & lenissimus, comparaturq; calori gallinæ ovis incubantis & pullos excludentis, vel calori Solis temperato mense Majô, & indicatur ex eô, quando manus super fornacis ventilabro, quod vocant, continuò absq; læsione detineri potest: Vel quod ventilabrum unicum tantum (si nempe parvum est) vel dimidium (si majusculum sit) apertum sit: Et cernitur propriè in primò gradu Balnei humidi. *Primus gradus ignis comparatur variis rebz.*
 Hoc gradu ignis putrefactio, digestio, circulatio, (quæ à digestionem instrumentis & fine differt) perficiuntur. *Signa primi gradus ignis.*
Quæ operationes opo primi gradus perficiantur?

Exempli loco exhiberi potest depuratio succorum ex herbis expressorum, ut inde in quintam Essentiam, quasi seu summam puritatem redigantur. Hi succi depurati vocantur à quibusdam succi Balsamici & in parvâ

Succi balsamici in parvâ dosi matiarum exstant & viri.

*Digestio
quid præ-
stet?*

in parvâ dosi magnarum existunt viri-
um. *Digestio enim hæc*, ceu inquit
quidam, humores spissos subtiliat,
aquositates & cruditates in succis con-
coquit, opaca illustrat, omnesq; fe-
ces & impuritates, quæ intrinsicè
antea latebant, separat, & graviores
seu terrestriores ad fundum præcipi-
tat; leviores verò, ut spumam superfi-
ciei innatare cogit: qualitates ali-
enas corrigit & tollit, idq; vi & effi-
caciâ externi caloris calidum inna-
tum (cujus virtute præcipuè opus ab-
solvitur) in actum redigentis, hincq;
continuitatem totius penetrantis
facit.

*Exemplum
digestionis
est succorum
depuratio.*

*Rx. succi becabungæ ex integrâ plantâ
contusa per prælam fortiter
expressi ℥ iiii.*

Huic adde

*Spiritus vini ab omni phlegmate
depurati ℥ i.*

*In vitro diligentissimè obturato reponè
in B.M. sine lentò calore digeri per tres
aut quatuor dies noctesq;, vel etiam am-
plius.*

*Tantam quantitatem fecum ter-
restri-*

restrium deponit hōc modō quilibet succus, quantam nemo inesse crederet, nisi videret. Deinde per chartam excola succū depuratum, relictis, quæ in fundum secessere, fecibus & firmissimè obseratō orificiō reserva usui: servatur enim in plures annos citra corruptionem. Et hæc de primo ignis gradu.

CAPUT III.

De secundo gradu.

SECUNDUS ignis gradus describitur, *Secundus ignis gradus quando certatur?*
 Quando ventilabrum aliquō modō, sine læsione, attamen non ita diu, & continuo, ut in primo gradu, attingi potest, & propriè exhibetur in secundō gradu cinerum: *cujus exemplum esse potest Rectificatio seu Purificatio Spiritus vini per spongiam in phiolâ peragenda.* Cui cum præmittenda sit alia destillatio *infra sect. 2. cap. 4.* tractanda, ad illum locum differam, ubi totam præparationem cum omnibus Encheirematis proponam.

CAPUT

CAPUT III.

De tertio Gradu.

*Tertii ignis
gradus de-
scriptio.*

Tertius ignis gradus cognoscitur
ex eò, quando calor sine præsentia
flammæ ex ventilabrò ita manum fe-
rit, ut non possit eum perpeti, aut a-
liquantisper super idem quietè verla-
ri. Propriè demonstratur in tertio gra-
du arenæ, exemplò sublimationis Sul-
phuris. Sublimandi SULPHURIS ratio-
nes verò variæ hinc inde apud Auto-
res Chemicos cernuntur, quænam er-
gò eligenda sit, paucis docere videtur
opportunum.

*Sulphur
sublimandi
rationes va-
riæ hinc in-
de prostant.*

*I. Ratio flo-
res Sulphu-
ris præpa-
randi.*

*I. Quidam recipiunt Sulphuris
& Colchotar Vitrioli partes æquales.
Colchotar autem Vitrioli quomodò præ-
parari debeat exactè docuit Angelus Sala-
in Hæmetologiâ suâ p. 21. Idq. interprete
Cl. Dn. D. Andreâ Tentzeliô.*

*II. Ratio
flores Sul-
phuris præ-
parandi.*

*2. Alii autores recipiunt Sulphu-
ris libram unum & addunt
Vitrioli calcinati ad rubedinem i.e.
Colchotar ejusdem
&
Salistosti ana, ℥ss.*

3. Alii

3. Alii ad libram unam Sulphuris assumunt Vitrioli ad rubedinem cal-fiores Sulcinati; seu, quod idem est, colchotaris e-phuris prajusdem atq; salis communis fusi seu tosti parandi, ana libram unam.

4. Alii aliam proportionem observant.

IV. Ratio e-
osdem sub-
limandi.

Hæc diversitas proportionum, neminem quidem turbare debet. Non enim ratione operationis ita multum refert, sive hæc, sive alia proportio observetur: modò ignem debitum administrare didicerit quis. Quò enim pauciora sunt additamenta, eò mitior ignis in sublimatione Sulphuris est fovendus: aliàs sulphur fusionem incurrit, & in fundò cucurbitæ detinetur. Si vero major eorum quantitas adjecta est; ignis fortior adhibetur: aliàs nihil florum in altum elevaretur: ceu diserte explicat *Senner-tus in Institutionibus Medicis cap. de floribus & sublimatis.*

Diversitas
proportionū
non ita at-
tendenda,
quàm in-
gredientiū.

Ignis major
fundendo
Sulphur e-
jusdem sub-
limationem
impedit.

Hoc verò notatu dignum, à paucissimis tamen animadversum, quod flores Sulphuris, salis usti seu fusi commistione, reddantur.

B

noxii

noxii & corrosivi quasi: quod exemplô Mercurii sublimati demonstrari potest, quem ante sublimationem, minimè corrosivum, in sublimatione à duobus his invicem junctis, puta Vitriolô & Sale, nancisci vim corrosivam omnes ferè Chimici unanimiter testantur, neq; etiam secus docentes audiendi.

*Verissima &
tutissima
ratio subli-
mandi Sul-
phur.*

Sulphur igitur cum colchotare Vitrioli solò diligenter misce, & inde in cucurbitam vitream vel terream vitream, atq; impositô alembicô vitreô juncturisq; lutô (ceu multi præcipiunt) munitis, primùm lenem ignem adhibe, & duobus elapsis horis vapores humidi apparebunt, liquorq; acidus distillabit, qui excipulô cum rostrô alembici exacte unitô & perlutatô recipi debet.

Post horas 4.5. vel 6 flores ascendere incipient. Itaq; rostrum alembici, si antea non fuit occlusum, lutô claudere, ignem paulatim auge & sublimabitur Sulphur. Calor verò non intendatur magis, quam ut manum aliquandiu super alembicum sine læsione ejusdem retinere possis. Atque ita continua sublimationem

tionem, donec alembicus incipiat refrigerari. Indicatur enim hoc signò nihil spirituum amplius ascendere.

Operatio hæc ter repeti potest, ita tamen, ut flores sublimati omnes cum recenti colchotare prius benè triturentur & exactè commisceantur.

Non verò incommodum erit, si præsertim multum Sulphuris creditum, fuit cucurbitæ, semel atq; iterum mutare alembicum, floresq; eximere, ne ex alembicò iterum decident in Cucurbitam, & sic colliquantur iterum flores, protrahaturq; sublimatio.

Cautè tamen & celeri manu hoc agas necesse est, nî velis periclitari. Secu- I. Cautela
rior potest esse is, qui quando videt alem- observatio-
bicum floribus refertum, refrigerari o- ne digna.
mnia permittit, & postea exemptis flori- II. Cautela
bus de novò refocillat Vulcanum. non minus
necessaria.

De usu florum sulphuris cumu-
latè præter alios docuit Crollius in Ba-
silicâ Chemicâ p. 234.

OBITER notandum, non esse i-
mitandos illos, qui, ut flores sulphuris
efficaciores reddant, addunt.

B 2

Florum

Florum sulphuris ℥i℥.

Colchotaris vitrioli ℥vj.

Salis fusi ℥v.

Thuris, Mastichis a. ℥iij.

Aloes succotorinae purificatae
prius ℥iiij.

Croci ℥℥.

Omniaque trita atque benè mixta imponunt priori vasi, si sit adhuc integrum, vel recenti: additò alembicò in furnum reponunt, igneq; subdito sublimationem repetunt. Nam nihil virium sine combustione horum gummatum additorum accedit floribus sulphuris: Combustio verò Gummatum, si accedat, Flores sulphuris ingrati saporis reddit, ità ut à nemine assumi possint, adeò ut paradoxum in æternum sit, & maximè vapulet ab experienciâ multorum Magistra, qui hoc negat.

Notādum præterea, quàm multum florum sulphuris depereat ex hac actione: Ex dictà enim quantitate florum vix uncia duodecim reiteratâ sublimatione restabunt: uti annotat *Crollius*, idq; non ex defectu artis aut

erro-

errore artificis, sed vi mistionis. Consultius igitur ii agerent, si floribus sulphuris ter, ut dictum, sublimatis adderent prædicta gummata unâ cum Crocô prius subtilissimè pulverisata, omissis tamē colchotare, & sale fuso, & additâ sufficienti quantitate sacchari vel Trageam componerent, vel Trochiscos exinde efformarent.

Paracelsus lib. de rebus naturalibus tomo 1 c. 9. p. 1046. sequentem compositionem commendat quod conservet quemlibet in sanitatis statu: (quod tamen cum grano salis accipiendum est) præservet præterea â peste, Pleurisi, febribus, putredine quavis, & Epilepsiâ: curetq; Epilepsiam puerorum atq; omnis generis tusses, plusquam dici aut credi possit, si singulis diebus jejuno stomachô aliquid ex illa usurpetur. Compositio dicta.

Rx. Sulphuris purgati ʒx.

Myrrhæ el: ʒß.

Aloesepat. ʒj.

Crocî orientalis ʒß.

M.f. pulvis subtilissimus

A 3

qui

Florū Sulphuris usus â Paracelso cōmendat9.

qui ad placitum cū saccharo cando e-
dulcorari potest. Sed hæc *ως ἐν παρῳδῳ*
Et tantum de terriō ignis gradu.

CAPUT V.

De quarto ignis gradu.

*Quartus
gradus ignis
quid est?*

Quartus ignis gradus est, si grada-
tim à primō seu infimō ad reli-
quos ascendatur, ubi videtur quod ca-
lor præsente flamma etiam extrā for-
nacem maximō impetu feriat manum
ventilabro admotam. Hic propriè
cernitur in quarto gradu ignis aperti,
atq; exēplō distillationis Vitrioli de-
clarari potest.

*Exemplum
quarti ignis
gradus de-
monstratur
in destilla-
tione Sours-
tes Vitrioli
legitimā.*

*ly. Oli t̄x. aut plures, paucio-
resve*

pro capacitate retortæ terreæ, vel vi-
treæ loricatæ, illudq; ei inclusum cru-
dum sine præmissâ calcinatione vel assa-
tione, uti vulgaris habet consuetudo,
imponere fornaci ignis aperti, & claude
desuper undiquè præter ventilabra, & a-
liud parvum foramen circa juncturas,
ubi recipiens cum collō retortæ lutō con-
jungitur.

Postea

Postea subministra ignem primò lenem, dein fortio rem paululùm, eousq; donec collum recipientis senties calefieri.

Tunc eundẽ ignem pedetentim auctũ continua usq; ad refrigerationem, seu mitificationem quandam prædicti caloris intensi in collo recipientis.

Hinc claude foramen illud & gradatim auge ignem, aperiendo ventilabrum unum post aliud, & injiciendo carbones plurimos, donec videris Spiritum Vitrioli nubium instar albarum totam recipientis capacitatem replere.

Hunc ignem continuabis tot horas, quot libras Vitrioli credidisti Retortæ, si nempe decem vel pauciores libras Retortæ incluseris.

Ultrâ duodecim horas tamen *Oleum Vi-* ignis non est continuandus. Diutius *trioli Corro-* enim, si urgeretur, igne illò vehemen- *simum si in-* ti, prodiret Oleum Vitrioli corrosi- *destillatione* vum, quod Spiritum Vitrioli alienâ *cōmiscetur* facultate inficit, ab eodẽq; nullò in- *Spiritus, ab* genio, nullò artificio separari potest *eodẽ nō pot-* integrâ utriusq; manente substan- *est separari.* tiâ.

Ratio (pa-
randi phle-
gma à spiri-
tu Vitrioli,
ejusdēq; re-
tificandi.

Liquorem destillatum, quando o-
mnia refrikerint, lutō prius benè made-
factō, exime, & cineribus in cucurbitā vi-
treā cum alembicō rostratō non accuratē
clausō manda, inibiq; phlegma abstra-
he, donec liquor in fundō residuus gra-
tam aciditatem adipiscatur. Hunc rema-
nentem liquorem inde retortæ vitreæ, ex
arenaq; in cucurbitam vitream juncturis
benè clausis, pelle.

Ita Spiritus Vitrioli probè præ-
paratus est, ut careat omni corrosio-
ne, quā vulgariter præparatus haud
destituitur, polleatq; plurimis viri-
bus, & volatilitate imprimis ac spiri-
tualitate, ut sic loquar, vulgare multis
modis vincat.

Spiritus Vi-
trioli Epile-
pticus quid
sit.

Dum verò hæc moneo, non ita
ista intelligi velim, quasi putē spiritū
dicta ratione destillatum eundem esse
cum eo, qui in Apoplexia & Epilepsia
utilisissimus deprehenditur. Siquidem
me non latet, quid de hoc *Fr. Basilus*
hinc inde, & *Paracelsus* tomo 1. p. 879.
annotatum reliquerint. Sufficit au-
tem hac vice monuisse. i. Spiritus Vi-
trioli subtilioris & salubrioris destil-
lationem

lationem non egere igne diuturno.
2. Plurimū olei crassi & corrosivi, dicto
modo, in capite mortuo relinqui, &
proinde tutiorem esse usum hujus spi-
ritus Vitrioli, quam vulgaris.

Rx. $\oplus$ illud, ex quò Spiritus modò pro- *Oleum Vi-*
lectus fuit, quod ad rubedinē calci- *tricoli corro-*
naturū est, *sivum quo-*

Inde in novam retortam & adde spi- *modo destil-*
ritus vini vulgaris ℥v. vel vj. *latur?*

Stent in ea bene clausa in frigido
per tres vel quatuor dies.

Postea eandem repete actionem.,
& tamdiu urge ignem, donec nulla nu-
becula albæ egrediantur. Demum in B.
M. separa spiritum vini, & in fundo
residebit oleum $\oplus$ li corrosivum.

Dicta destillatio cum quamplu- *Discursus de*
rimis nova, ideoq; rejicienda videa- *genuinā de-*
tur; E contra verò vulgaris pluri- *stillatione*
mos nacta patronos, paucis de iisdem *Vitrioli, &*
differere lubet. *quā paucū*

Vitrioli quidem usum quod at- *pharmaco-*
rinet is, ut satis antiquo, ita fructuosus *pai & distil-*
est, adeò ut ipsi à Phadrone & Paracel- *latores non*
sò tertia pars Medicinæ adscribatur., *aberrave-*
runt.

B 5

imò

Quercet. in imò si *Quercetanus* audire volumus,
Tetrade p. in unicò hoc metallicò individuò ap-
 362. positè & exquisitè apparatò, & in ter-
 nas partes dissectò integram Phar-
 macopæi officinam comperire lice-
 bit.

Ex Vitriolò
vitè prapa-
ratò & cul-
tellò Chimi-
cò dissectò
tota officina
pharmaceu-
tica prodire
potest.

Hinc *Angelus Sala de Vitrioli va-*
riis præparationibus librum con-
 gessit, quem Anatomiam Vitrioli indigita-
 vit, sicq; Quercetani verba approba-
 vit, opinionemq; ipsius verissimam,
 esse demonstravit.

De aliis verò præparationibus
 Vitrioli, præterquàm ejus destillati-
 one, agere mei non est instituti. Ille
 minùs dextrè solet destillari, qui si de-
 xtrè apparatus fuerit, eximias illas do-
 tes omnes, quas ipsi *Quercetanus in*
Tetrade tribuit, ei inesse deprehen-
 det Medicus, qui in usum secundum
 methodica medendi præcepta &
 indicationes ipsum vocare volue-
 rit.

Vulgaris de-
stillatio Vi-
trioli duos
còmittit er-
rores non
tolerandos.

Ut verò rem in pauca contra-
 ham, destillatio vulgaris duabus de-
 caussis à me approbari nequit, duos
 quippè errores nō tolerādos cōmittit.

Primus

primus est, quod calcinetur Vitriolum ab aliis ad albedinem, ab aliis ad flavedinē. Secundus quod ignem violentum diutius, quam par est, adhibeant.

Causam primi erroris reddunt hanc: Phlegma nempe sic facile, quod post destillationem multum faceffit negotii, evaporare. Sed non animadvertunt isti unā cum phlegmate spiritum subtiliorem, quem solum quarunt veri Chimici, evaporare. Sanē, cum primū vulgari modō didicissem destillare spiritum Vitrioli, nec in eō summam subtilitatem, volatilitatem, ac, ut ita loquar cum *Quercetano*, spiritualitatem deprehendissem, statim de errore in illā destillatione cōmisso cogitatio subiit mentem, quem tamen ob communem consensum olfacere nequivi, donec tandem *PAREN*s meus *Zacharias Brendelius Medic. Doctor & Professor famigeratissimus*, o vñ ἐν ἀγίοις chimicis studiis etiam in summo senio deditissimus, mihi scrupulum huncce eximeret, & quā in re error committeretur, monstraret.

Ratio pro primo errore, & ejusdē refutatio. Calcinatio Vitrioli a qua spiritus ejusdē subtiliorem ac phlegma tollit.

Ratio-

*Sive calci-
netur Vitri-
olū, sive nō,
eadem ferè
phlegmatis
quantitas
suppetit post
destillationē*

Rationē, quā afferunt, nullā esse ex
eō colligere licet, quod sive calcinetur
sive non calcinetur vitriolum, eadem
ferè Phlegmatis quantitas finita di-
stillatione separetur. Adeo ut satis mi-
rari non potuerim hanc ipsorum rati-
onem, quæ ab experientia refutatur,
quam isti sibi patronum eligunt, & ad
quem tanquā ad MINERVÆ statu-
am, seu APOLLINIS Oraculum, & ulti-
mum (*hac in parte ignorantie*) asylum
confugiunt.

*Alia ratio
pro primo
errore seu
calcinatione
Vitrioli.*

Aliam rationem ego subdam,
quæ fortassis urgentior videri poterat:
Inventores calcinationis eō respicere
voluerunt, ut calcinatione segregetur
Spiritus quidam impurus, sulphureo,
nihil aut parū de Vitrioli substantia
participans, receptaculisq; majorib.
& preciosiorib; infestus & perniciosus,
quem silvestrem appellitant; quod
exindè cernere est, quod aliqui Vitri-
olū ad flavedinem usq; assent seu cal-
cinent, quō eō accuratiùs silvestris il-
le Spiritus (*qui ignem validum haud su-
stinet, sed statim ab eo fugit*) ejiciatur &
exterminetur.

Ast

Ast sua spe ut plurimum frustrantur, *Refutatio
præsertim illi, qui leviter solum ad al-
bedinem calcinatione redigunt vitri-
olum; idemq; incurrunt judicium
huius spiritus, quod Phlegmatis sepa-
ratores. Rectius sanè agerent, meò judi-
ciò, si dictam ἐγχείρησιν facilimam & u-
tilissimam inter destillandum adhiberēt;
de quâ quidem multi multa blate-
rant, pauci tamen de verò istius usu
vera pronunciant, sicq; se nescire,
quid loquantur, demonstrant. ἐγχεί-
ρησις tamen illa facilius praxi doce-
tur, quam calamò.*

Intermittant igitur imposterum
omnes Calcinationem Vitrioli, qui
verum & λεπτομερέα partium prædi-
tum Spiritum ejusdem desiderant, nisi
simplicem errorem duplicare volue-
rint.

Hic enim primus error alterius *Secundus er-
roris proxima causa existit, de quo
jam dicetur. Si enim, quod res est, lo-
qui volo, nullam aliam reddere ratio-
nem possum, cur nempe tam violent-
tum simul ac diuturnum ignem, in
huius*

*ror in destil-
latione spi-
ritus Vitrioli
oritur, em
primò.*

hujus destillatione adhibere necessuta
habeant, quam quod calcinatione
perdiderint verum spiritum Vitrioli.
Ne igitur omnem operam ludant, ex-
trema tentent, superos flectant, infe-
rosq; moveant, h. e. supra & infra i-
gnem augeant, adeò quidem ut car-
bones ipsis haud sufficiant, sed ligna,
quoq; pro majori flammâ concilian-
dâ igni devoranda præbeant, & ipsis
eò major Chemicus cluere videatur,
quo majori & diuturniori igne nove-
rit urgere Vitriolum. *Ut taceam hac vi-
ce fornaces ultra tres ulnas altos & duas
latos in hunc finem constructos, mihiq;
miraculi secreti instar ostensos.*

*Refutatio se-
cundi erroris.
Quercet. in
Tetrade p.
352.*

Sed facessant hinc Magni illi
sibi visi Chيميци. Quemadmodum
enim supra id, quod quærendum e-
rat (hoc est, *verus Spiritus Vitrioli
subacidus, subtilis & spiritualissimus*)
perdiderunt, ita hic nacti sunt,
quod hâc vice intactum relinquen-
dum & in aliud tempus reservandum
erat, nempe oleum vitrioli corro-
sivum, crassum atq; terreum, ac, quod
ad partes remotas tendat, ineptum.

Ut

Ut reticeam violentô illô igne portionem veri spiritus post calcinationem adhuc residuam deperdi & absumi. Quod unico teste, omni exceptione apud Chemicos majore, in subsidium vocato, Chimiæ nempe nostro tempore instauratore illo admirando Quercetano probare libet, qui in tractatu II. de signaturâ rerum internarum p. 124. apertè asserit, Veri Spiritus Vitrioli majorem partem, eamq; meliorē evaporare, consumi & deperdi, si modô, & ratione, quâ solent vulgò, igne illô magnô & violentô extrahatur.

Contra hanc meam sententiam velitare solent varii variis argumētis. Aliqui enim illiq; numerô plurimi, nullam diversitatem inter oleum & spiritum vitrioli agnoscūt, ideò, quia ab igne, qui homogenea componere, heterogenea disgregare solet, congregentur.

Prima obiectio contra opinionem auctoris: quod oleum & spiritus vitrioli non differant

Quibus responsum volo: Verum esse, quod ignis homogenea in unum coire

Responsio ad eandem.

coire faciat, si intelligatur id de unô eodemq; seu secundum gradus simili igne. Sed cum diversus ignis adhibendo veniat in præparatione spiritus Vitrioli, quàm à modernis alatur in prolectione olei ejusdem, quam nihil roboris hæc ratio, ipsi facilè vident. Si verbis meis fidem adhibere dedignabuntur, experiantur, præsertim siccioris & biliosioris temperamenti in seipsis, & quid egerint, deprehendent.

*Secunda ob-
jectio; quod
spiritus ab
oleo separari
possit: Hoc v.
simpliciter
negatur.*

*Oleū Vitri-
olis terre in-
star mediā-
te digestionē
à Spiritu se-
parari te-
statut Quercetanus.*

Deinde ajunt alii, *Spiritum ab oleo separari posse*: Sed ajunt, non probant aut demonstrant. Nulla enim ratione, nullò ingenio, nullò artificio separari posse, salvâ utriusq; manente substantiâ, supra dixi. Siquidem tam arctè spiritus vitrioli (si modo calcinatio præmissa intactum aliquem reliquit) oleo inter distillandum unitur, ut nunquâ segregari possint, nisi hoc fiat mediante digestionē, cujus meminit *Quercetanus in Alexicaco p. 266.* quâ oleū instar terræ cujusdam copiosè ad fundum dejicitur, uti experientiâ constat, atq; sic Spiritus ab aceri-

acerrimò suò oleò ita edulcoratur, ut instar syrupi cujusdam limonum gustui acceptus reddatur.

Ast quid opus tam longinquâ ac molestâ digestionē, multorumque sumtuum profusione? Cum incommodum hoc in prima destillatione, & quidem cum magno fœnore & minoribus expensis evitari possit.

*Conmoda
destillationis
supraposita
quædam re-
censentur.*

Nam hâc ratione (1) parcitur sumtibus expendendis pro carbonibus & lignis in diuturniore tam destillatione, quàm digestionē ab igne consumendis. (2) Tanta copia Spiritus Vitrioli è libris decem spacio viginti quatuor vel viginti sex horarum ad summum comparatur, relictò adhuc, ceu dictum, in colchotare oleò rubrò & crassò, quod vocat *Quercetanus*, peculiari destillatione & *εγχεσηματι* eliciendò, quantam illi vix è libris 40 vel 50 vulgari modò acquirant.

Alii dicunt: Olei acrimoniam vehiculis ad morbum appropriatis, decoctis aut jusculis obtundi & dilui posse. Sed illi, dum hæc objiciunt, ignaros se

*Tertia ob-
jectio, ejus-
demq; solu-
tio.*

G

fa-

*Ratio con-
ficiendi Vi-
triolum
Martis.*

facultatum olei Vitrioli palàm fateh-
tur, siquidem vis ipsius effera vehicu-
lis & liquoribus in actum deducitur,
quod sequenti experimentò probo.

*Recipe limaturam Martis, h.e. ferri
vel Chalybis partem unam*

*affundeq; partes duas olei Vitrioli
ab omni aquositate separati,*

*sicq; sine quiescere per aliquot ho-
ras, oleumq; hoc limaturam ferri seu Cha-
lybis ita corrodet, ut digitis conteri atq;
in pulverem converti queat; Sed hæc
corrosio fit absq; strepitu aut tumultu:
Quamprimum verò affundes unam vel
etiam alteram partem aquæ communis
tātus tumultus orietur, ut vix dici queat,
vitrumq; adeò incalescet; ut manibus te-
neri nequeat, vel quandoq; etiam in plu-
rimas particulas dissiliat seu effringatur,
fætorq; intolerabilis emittatur.*

Eant nunc & diluant vehiculis
oleum Vitrioli, qui volent, quò sanè
nihil aliud efficient, quàm quod oleū
igni addent; sicque incommodum in-
commodò augebunt.

Ad

Ad experientiam autem felicem, qui provocant, de infelici magis muti, quam pisces existunt. Esto enim in corpore robusto, valido ac multis impuritatibus, iisque pituitosis referto oleum hoc nullum damnum in parva dosi attulisse. Sed quid fiat? aut factum fuerit circa alios, praesertim siccos admodum & biliosos, videant illi, qui Autores sunt, aut fuere, ut in usum ascriptum fuerit. Ego quam diu, per Dei gratiam, hujus vitae usura fruor, nulli unquam savor hanc in parte ero, & ut omnes impofterum idem faciant, hoc ipsò rogatum venio.

Postremo objicient Pharmacopaei aliqui in copia possidentes dictam vulgari ratione preparatum spiritum seu potius oleum: Abjiciendum nec censet? Quod ubi factum fuerit, Exitio & perditioni haud levi erit ista abjectio. Quibus respondeo, me abjiciendum illum spiritum haud distitare, sed tantummodo, intra corpus tuto exhiberi posse, pernegare.

C 2 Ve-

Quarta instantia, ejusdemq. solutio. Quando & quibus prodest aut nocet oleum Virrioli exhibitum.

V. Instantia pharmacopaeorum in copia possidentium oleum Virrioli, ejusdemq. solutio.

Verum usus ejus esse poterit in præparatione Vitrioli Martis, Croci Martis Saccharini, Tartari Vitriolati, Turpethi mineralis, Florum Sulphuris albificandorum luculentus & proficuus.

Usus & vires Vitrioli hinc inde cernere licet

De usu hujus spiritus multa inferre operæ precium non duco, cum de eodem latissimè alii. Unum hoc addo, illum, qui statuere vult; Effectus spiritus Vitrioli tantum dependere à qualitatibus manifestis, multas incurrere difficultates & incidere contradictiones, è quibus se non ita facile, uti opinatur, expediet. Sed de hoc Quercetanus & alii consulantur, cum pro instituti ratione hæc de Spiritus Vitrioli præparatione sufficiant.

Colophonidis loco duo notabilia subiunguntur: I. Cur hæc non alia exempla in declaratione graduum ignis proposita fuerint?

Colophonidis locò duo notanda veniunt: I. *Quærat quis cur nempe hæc exempla & non alia pro explicatione graduum attulerim?* Resp. Hoc idè factum est, quia hæ operationes exactam requirunt graduum observationem, adeò ut statim manifestum damnum, experiri liceat, nisi iidem ritè observentur. Quicunque igitur plenam,

gr.

graduum cognitionem desiderat, in hisce operationibus sese exerceat sedulò.

II. Aliqui pro indice graduum habent doctrinam de pulsibus Chemicis, qui observari & numerari solent ad similitudinem pulsus horologici, quibus metiri solent Chيميци tempus inter guttas præcedentes & subsequētes. Sed cum hi pulsus solummodò in destillationibus aquarum, & quorundam spirituum, numerari; In aliis verò operationibus vel in principio solum earundem, vel quoque omninò non observari possint, generales indices esse minimè queunt. In rectificatione Spiritus vini quidem hi necessariò observandi, in reliquis non item. Et hæc de gradibus ignis sufficiat.

II. Doctrinā de pulsibus Chemicis nō esse sufficentem indicem graduum ignis.

In rectificatione Spiritus Vini pulsus doctrina utilisissima.

SECTIO II.

De ignis generibus,

& quidem

CAPUT I.

De iisdem in genere.

Hucusq; dum gradus ignis exemplariter & comparativè descripsimus,

C 3

mus,

mus, sæpius facta fuit mentio generum ignis. Hæc itaque quæ & quot sint, quæque operationes singulis perficiantur, explicare conabor.

*Diffinitiones
varie ignis
materialis
Chimici.*

Supra dictum, me ignem hic requirere materiale[m] seu visibile[m]. Hic est vel nudus seu apertus, vel cum mediô.

*1. Nudus
ignis quid?*

Nudus est, quando materia præparanda in suo vase immediatè igni apponitur.

*2. Ignis cum
mediô quid?*

Ignis cum mediô est, quando inter ignem & vas continens materiam præparandam interjicitur aliud vas, ita ut vas continens eam non imponatur igni immediatè, sed alteri vasi.

Ulterius inter hæc duo vasa, vel interjicitur aliquid, vel nihil.

*3. Balneum
ficcum quid?*

Si nihil interponitur, Balneum ficcum dicitur, quod rectius Balneum vacuum diceretur.

Si verò inter illa interjicitur aliquid, Interjectum illud vel humidum, quid est, vel ficcum.

*4. Balneum
humidum,*

Si humidum, Balneum à Chemicis autoribus dicitur.

Sic cum verò, quod circumponitur circa vas complectens materiam, vel est cinis, vel arena aut scobs ferri.

s. & c. ignis cinerū, atq; arena seu scobs ferri. Ratio ordinis inter diversa genera ignis.

De his generibus eò ordine post hac agam, prout quodlibet violentius alterò existit, ab infimò seu lenissimo initium faciendo, & sic deinceps progrediendo, donec tandem ad ignem vehementissimum perveniam.

CAPUT II.

De igne balnei in genere.

Ignis Balnei, qui è reliquis infimus & lenissimus, cernitur, quando inter vas contiguum igni & inter continens materiam præparandam interjicitur aqua. Dividitur verò in Balneum immersionis & Balneum Roris, quod vaporosum quoque dicitur.

Balneum in genere quid?

CAPUT III.

De Balneo vaporoso.

Balneum vaporosum est, cum vas continens materiam destillandā non immergitur aquæ, sed tantum recipit vaporem aquæ calefactæ ab igne. Hujus structuræ variæ apud varios deprehenduntur, quarum tamen,

Balnei vaporosi structura duplex, ratione cucurbite & retortæ proponitur.

C 4 quia

quia parùm commodæ videntur, hâc vice meminisse non juvat. Commodissima autem videtur duplex structura, ratione duplicis vasis materiam, destillandam recipientis. Vas recipiens enim materiam destillandam, est, vel *Cucurbita recta*, vel *curva*, quæ aliàs *Retorta* dicitur. Ratione, inquam, horum instrumentorum diversa requiritur structura, quam *avτοψία* deprehendet, cum difficulter & mancè solùm describi possint. Usum itaq; hac vice indicasse sufficiat.

Quæ operationes in Balneo vaporoso mediante cucurbitâ peragantur. Separatio menstruorû ab Extractis

In cucurbitâ rectâ per ascensum, in Balneô vaporosô, secundum *Quercetanus*, tutius separantur menstrua ab Extractis, quàm aliàs vulgariter, in Balneô Mariæ: siquidem illic nulla, est metuenda adustio extractorum, ceu hîc sæpissimè contingit, nisi diligentissimè præcaveatur.

2. Preparatio decoctionum longorum inculpabilis.

Idem *Quercetanus* in consiliô de *lue venereâ* p. 411. exemplô decoctionis Ligni Gvajaci svasit hîc modô parare omnia decocta, præsertim longa, quæ vocantur; cum sic nihil spirituum exhalare & perire possit, quemadmodum

dum aliàs fit , si decocta vel ad duas tertias, si efficaciora requirantur, vel *Decoctorum* ad mediæ, aut ad minus, tertiæ partis *vulgarium* consumptionem decoquantur. Impos- *reprehensio.* sibile enim est hanc tertiæ partis, aut medietatis , ut & duarum tertiarum, consumptionem fieri posse, quin spiritus quoque exhalent, aut quodammodo consumantur cum istis partibus: quia certum est hos Spiritus aquâ tam relictâ , quàm evaporatâ longè subtiliores & tenuiores esse.

Ergò quoque probabile est eos primò exhalare.

In Balneò vaporoso alterò galeatò, *quod vocant*, per retortam vitream, *Operationes in Balneò* ex quovis lignò aridò, herbâ, aroma- *vaporoso galeatò, que* te, ut & ex quovis vegetabili aridissimò in ramenta vel segmenta redactò *peragantur.* per unum vel etiam alterum diē igne *Vi I. Destil-* continuatò provenit liquor citrà al- *latio liquo-* terius liquoris additionem, qui *ris Balsa-* *micus* *miis.* *Liquor dicitur*, & in parvâ quantitate obtinet easdem vires, quas simplicis ejusdem obtinet decoctum. Hi liquores nauseabundis & morosis ægris egregiè inserviunt.

C 5 Re-

*II. Rectifi-
catio olei
succini.*

Rectificatur quoque in hoc bal-
neo *Oleum succini* & quidem unica de-
stillatio clarius & odoratius fundit-
oleum, quam si idem quater vel quin-
quies per cineres etiam lentissimò
igne ab omnibus requisitò pellatur &
rectificetur.

*Hujus Balnei usus plures quotidiana
nâ exercitatione cuilibet innotescunt.*

CAPUT IV.

De Balneo humido immer- sionis.

*Considera-
tio Balnei
Mariæ.*

DE balneo roris feu vaporis cum
suffICIENTER dictum videatur,
nunc ad Balneum immersionis veni-
endum est.

Immersionis Balneum dicitur,
Balneum Maris & Mariæ, notaturque
literis initialibus B. M.

*Ejusdem
descriptio.*

Est verò, quando vas continens
materiam destillandam, mergitur in
cacabum æneum, vel fictilem aquâ re-
fertum & igne urgetur secundum gra-
dus adhibitò.

In

In hoc multæ perficiuntur operationes, videl. Destillatio & Rectificatio Aquarum ex herbis & succis earundē: separatio Phlegmatis à Spiritibus & Spirituum à Phlegmate, Extractio, Digestio (vegetabilium & animalium potissimum) seu Maceratio atque Cohobatio, *quæ à quibusdam ad macerationem refertur.* Uti enim maceratio continuâ menstrui præsentia materiâ mollicat, atque ad separationem cogit; Ita cohobatio ex multiplici affusione præstat idem. De quibus videatur *Bornettus p 15. 16.*

Menstrua quoque vulgariter separantur ab Extractis Balnei hujus igne. Vulgariter dixi, quia modum hunc separandi rejicit *Quercetanus, uti cap. præc. dixi.*

DESTILLATIO definitur à *Bornetto* Operatio, quâ quod in corpore humoris est, vaporis specie ab eo separatur, qui postea à frigido ambiente, congelatus in liquorem ab excipulo recipitur.

1. Destillationis definitio, & apparatus.

No-

Notandum hîc 1. per destillationem igne Balnei perficiendam intelligi illam, quæ per ascensum fieri solet, & recta appellatur. Requirit hæc cucurbitam vitream vel fictilem vitream rectam, cum simili vase rostrato, quod alembicum vocant, cui annectitur vas recipiens humorem destillatione prolectum.

2. Aquas efficaciores destillari in vesicâ ex herbis siccis, cum oleum ex herbis paratur, quam hîc modò beneficiô Balnei ex herbis viridibus, cujus rationem ex *Quercetano* cuilibet petere licet.

*Rectificatio
quid?*

RECTIFICATIO nihil aliud est, quam repetita destillatio, aliâ appellatione respectu effectus, quem producit, ab Artificibus donatâ. Itaque eundem omninò requirit instrumentorum & operationis apparatus.

*Cohobatio
quid?*

COHOBATIO à rectificatione finetantum differt. Uti enim finis huius est perfectio operis, ita illius molificatio.

*Separatio
Phlegmatis*

SEPARATIO Phlegmatis à Spiritibus & spirituum à Phlegmate pari-

riter convenit cum destillatione, & *Et Spiritus*
 proinde eundem quoque requirit ap- *quid?*
 paratum, nihilque hic præter dicta
 monendum est, nisi quod aliquando
 Spiritus primò adscendat, ceu fieri as-
 solet in destillatione Spiritus vini: ali-
 quando verò Phlegma: uti in rectifi-
 catione Spiritus vitrioli & destillatio-
 ne aceti contingit.

Aceti quidem destillatio sic ex- *Destillatio*
 hiberi potest: *Aceti.*

Rx. Aceti vini acerrimi quantitatem
eam, quæ placuerit.

Ab eâ abstrahere in Balneô partem
dimidiam, & egredietur Phlegma, seu
pars aquosior inepta ad solutiones du-
riorum corporum, coralliorum vide-
lic. & similium. Usus tamen hujus ali-
quis esse potest in Extractionibus qui-
busdam, æris e. g. viridis pro conficiendo
vitriolo veneris & aliarum tinctura-
rum.

Residuam partem aceti transfer in
arenam, & destilla ferè ad siccitatem, ca-
vendo tamen accuratè, ne acetum destil-
latum nimia ignis vi empyreuma contra-
hat, aut feces simul cucurbitam transeant.

Sva-

*Vulgarium
quorundam
Chimico-
rum opinio
reijcitur.*

Svadent hic aliqui Destillatores
Vulgares, ante separationē Phlegma-
tis, Acetum frigori exponendum esse,
ut ab eo cogatur, sicque citius & fa-
cilius postea Phlegma separari. Sed hi
boni viri eō ipsō ostendunt, se parum
peritos doctrinæ Physices. Metuen-
dum enim est, si hoc fiat, ne desiderati
Spiritus aceti à nimio frigore expri-
mantur, ac exhalent, & Phlegma so-
lūm cum paucā quantitate spirituum
relinquatur.

*Alia ratio
destillandi
acetum
acerrimum.*

Aliqui duas partes Phlegmatis
ab acetō separant. Sed hæc opinio lo-
cum solūm habere videtur, quando
acerrimum acetum pro solvendis du-
rissimis quibusdam corporibus desi-
deratur.

*Destillatio
Spiritus Vi-
ni compen-
diosa.*

Destillatio Spiritus vini ve-
rò compendiosa talis esse potest.

*R. Vini generosi mensuras octo ;
Destilla per vesicam cum refrigeratoriō
partem ferè dimidiā. Hanc transfer in
Balneum & iterum leni igne partem di-
midiam extrahe. Tandem hanc infunde
phiolæ longi colli, cujus orificio applica
spon-*

spongiam prius madefactam, atq; iterum expressam, eamq; ita intrude, ut nullâ parte emineat, sed filis eandem alliga, ne in phiolam decidat, & arctè claude orificium phiolæ. Hinc appositò alembicò per cineres destilla, & egredietur Spiritus vini tenuissimus & purissimus.

Hartmannus, Chemicus ille clarissimus, per vinum generosum intelligit vinum Hispanicum vel Creticū, cujus sexta pars est Spiritus; vel Rhenanum optimum, quale Bacheracense, cujus pars octava solum est Spiritus, Residuum omne nihil nisi phlegma est.

Vinum generosum quodnam ex sententiâ Hartmanni.

EXTRACTIO est separatio essentiae ex corpore, mediante menstruo competente. Fit verò beneficiò macerationis & digestionis, quibus comparatur tinctura, & attrahitur à menstruo, atque postea vel per evaporationem vel destillationem separatò menstruo, corporis essentia in fundo relinquitur.

Extractio quid?

MENSTRUUM verò nihil aliud est, quam liquor adiectus rei extrahendæ, cui communicatur tinctura, & dici-

Menstruum quid & unde dicatur?

ci-

*Mensis Phi-
losophicus
varius est,*

*Modus ex-
trahendi es-
sentias seu
parandi ex-
tracta.*

citur menstruum à Mense Philoso-
phico, seu tempore digestionis duran-
tis. Mensis autem Philosophicus non
est unus idemque omnibus. Nam ali-
quando est plurium dierum v. g. 25 30.
vel etiam & quidem ut plurimum 40.
Aliquando pauciorum v. g. 3. 7. vel 9.
dierum pro extrahendæ & digerendæ
rei Naturâ.

Varium similiter est menstruum,
pro rei extrahendæ naturâ. Aliquan-
do enim Extractiones fieri solent cum
aquis destillatis seri, lactis, pomorum,
redolentium, ulmarîæ, carduibenedi-
cti, fumarîæ, vel aliis, pollentibus
qualitatibus, videlicet & proprietati-
bus, Extracto conficiendo congruis,
illisque acidulis redditis cum succo
limonum, vel Spiritibus Vitrioli, Sul-
phuris, Nitri, de quibus consulantur
*Quercetanus in pharmacopœâ dogm. re-
stit. c. ult. & Beguinus in Tyrocin Chim.
lib. 2. c. 9.* Hujusmodi Extractionis
exemplum erit Extractum foliorum
SENÆ orientalis. Ex RHABARBARO
elegans TINCTURA rubicundissima
sanguinis instar hoc modo extrahi-
tur.

Rx.

R $\mathfrak{x}$. aq. cichorii q. s.

rhabarbari pulverisati q. vis.

Tinctura

Rhabarbari

Macerentur per horam.

deinde affunde Salis $\mathfrak{F}$ per deliquium in cella resoluti.

In momento, leni digestionem elicitur tinctura elegantissima, quam vel sic asservare, vel Spiritu $\oplus$ li precipitare, & in formam pulveris redigere possumus.

Gratiosissima hæc Tinctura per se vel alio vehiculo libenter ab ægrotis adsumitur; prodest Jecoris imbecillitate & obstructione laborantibus; in quacunque cachexia singulare est auxilium.

Aliquando parantur Extracta 2. Modus parandi extracta. beneficio Spiritus vini simplicis, aliquando verò tartarizatus est commodior. Uterque commodus est in Scammonii, Gommi Gotte, & Gialapii extracto parando.

Aliquando extrahuntur Essentia 3. Modus parandi extracta. beneficio aceti destillati, ceu Quercetanus jubet fieri in præparatione Extracti Opii, quod basis vicem sustinet in ipsius Laudano primo, de quo consuli debet ipse in pharmacopea dogm.

D re-

Extract. opii restituit. Paratur autem hoc modo :
cum aceto.

R. Opii Thebaici tenacis nec mar-
cidi q. v.

Scinde in bracteolas tenues & exiguas, ac in scutella vitrea seu terrea vitreata lento igne arenae exicca tantisper, donec sponte sua digitis in pulverem comminui possit, & benè ac aromaticè oleat. Ab initio enim propter crassum & foetidum sulphur commixtum valdè fætet. Fiat itaque hæc evaporatio in loco perspirabili, aliàs foetor iste gravia excitat symptomata, & somnum incurabilem. Ablatò vel evaporatò hęc sulphure foetidò, in quo omnis consistit vis narcotica, extrahere cum aceto destillato supereminente opium correctum ad quinq; vel sex digitos, & aliquandiu in calido relinque. Acetum destillatum coloratum à fœcibus per filtrum separa, rursusq; recens acetum destillatum affunde residuis fœcibus. Id ubi repetitâ digestionem colore rubicundo tinctum fuerit, priori modò separa, & ab ulteriori extractione cessa. Acetum coloratum omne in B destilla usq; ad mellaginem seu extracti formam.

Hoc

Hoc extractum basis est Laudani opii *Quercetani*, quod cum non satis laudatum medicamentum absque controversiâ habeatur; siquidem quotidiana Experientia infinitis & innumeris exemplis id attestatum facit, cui ne unicum quidem in contrarium obijci potest, ubi idem medicamentum dextrè præparatum & legitime secundum Canones Medicos exhibitum fuerit, paucis mox de eodem agere lubet, ut & illi, qui de ejus præparatione diversum sentiunt, in viam reducantur.

*Extractum
opii basis est
Laudani
opii me-
dicamentum
non satis
laudatum.*

DE SEPARATIONE menstruum ab Extractis non est, quod quis multum laboret. Est enim eadem operatio cum Destillatione supra declarata.

*Separatio
menstruorum
concurrit cum
destillatione*

Hoc saltem observandum est, quod pauca quædam Extracta singulare quid requirant in separatione menstruum. Exemplo esse potest monitum *Quercetani in pharmacop. dogmat. restit. pag. m 676*. Extracta si magis gummosa & sulphurea sint, quæque ex ligno plus oleoginoso, veluti

*Pauca quæ-
dam extracta
peculiare
quid requi-
runt in se-
paratione
menstruorum.
Cem. 1. Extra-
cta ligni
Guajacini.*

D 2 Gua-

Laurini,
Juniperini
& similia

Guajacinô, Laurinô, Juniperinô
& similibus educuntur, post men-
struorum suorum separationem
aliqualem non totalem, quæ hic
locum non habet, in aquam inji-
cienda esse, ubi statim coagula-
buntur.

2. Extractū
Diaprydi,
quod parum
differt a pul-
vere poly-
chresto qui-
busdam sic
dictis.

Idem monet *Crollius in Basilicâ
Chimica p. 142.* in Extractô Scammonii,
quod etiam hoc proprium obti-
neat, ut fundum petat, antequam
menstruô privetur. Itaque si tale
Extractum perficiet quis, duas solū
partes Spiritus vini vel alterius men-
strui per alembicum separet, & ubi
balneum refrixit, iterum eximat, in
quo ad fundum videbitur dejectum
Scammonium, vel pendebit in residuo
liquore instar liquidæ picis colore
pellucidô. Separatio hæc in Scammo-
nii extracto acceleratur aquâ frigidâ,
infusâ.

In reliquis
extractis
menstruum
probi sepa-

Sed plura alia extracta, quæ non
adeò oleaginosa sunt, non coagulan-
tur, priusquam omne Menstruum se-
pa-

paratum fuerit, unde hæc tantum co-
 quenda ad eam consistentiam, quæ
 placuerit, v. c. ad sapæ vel paullo mi-
 nus aut amplius sicciorem rediges.
 Quo diutius enim coques Extractum,
 illud præsertim, quod sine spiritu vini
 præparatum, humiditatem ejus magis
 evaporando, eò aptius diuturniori
 conservationi efficies.

*randum, si
 du affer-
 vandi ea
 animus.*

Hæ tamen omnes operationes
 etiam in cineribus commodè institui
 queunt.

DIGRESSIO AD CAPUT IV.

De Extractione Opii ad Laudanum Opiatum.

Quamvis tot ferè inveniantur de-
 scriptiones, quot Medici, imo eò
 devenerit, ut aliqui sibi vitio ducant,
 si communem usitatamque, aut ab alio
 medico ordinatam descriptionem
 imitentur, neque peculiarem vendi-
 cent, & sic nescio quos aureos montes
 pollicitentur; OMNES tamen legrega-
 ri & dispelci possunt in duas acies, qui-
 bus distincti præsumunt Duces & Antefi-

D 3 gna-

gnani, qui quidem & ipsi suas videntur variare descriptiones. In BASITAMEN OPIO & HYOSCIAMO, ut & menstruo aceto vel spiritu vini, vel faciunt cum CROLLIO aut cum QUERCETANO.

Acies Crollium sectans in preparatione Laudani copiosa est.

Acies *Crollium* sectans quamplurimos obtinuit Fautores, inter quos quondam Archiater quidam Electoralis, tanquam lampas quædam eminet, cujus correctam Crollianam descriptionem, uti annis abhinc aliquot Fratri meo p. m. secreti instar sub propria manu communicata est, subjungemus.

Rx. Essentie opii ritè cum Spiritu vini prepar. ʒvj.

rad. hyosciami vulgaris eodẽ prepar. ʒiij.

Specier. diambra

Diamosch. d. a. ʒv.

Pulv. Mumie vite Angeli Sale ʒj.

Magisterii Margarit.

Corallor. rubr. a ʒij. g. v.

Succini albi ritè preparati.

Bezoartici mineralis c. auro exaltati, aut succedanei cujusdam Bezoartici.

Ter

Terra Sigillata Turcica.

Ossium de corde cervi.

Salis volatilis C. C a. g. xv.

Ambra,

Moschi a g. viij.

Ol. anisi

Carvi

Cortic arant.

Citri.

N. Mosch

Caryophyll.

Succini albi omnium destilla-
torum a. g. xij.

M. L. A f. massa.

ALII hyosciamum quidem omit-
tunt, sed tamen Opium cum Spiritu
vini extrahunt, miscent extracta spe-
cierum diambrae, diamosci, aromat.
rosati, itidem cum vini spiritu para-
ta, deinde alia cordialia & olea calida
addunt. Imitati in hoc ANTIQUOS,
qui falsâ hypothesi, opium frigiditate
excedere & nocere, seducti, idem cali-
dis medicamentis pipere, croco, eu-
phorbio corripiebant.

Quercetanus autem à *Crollio* rece-
dit, *Quercetanus*
in prepara-

D 4

Dùm *tione Lase-*

iani seces-
sonē facit,
dum i. exic-
cat opium,
Et quidem
ob rationem
evidentem.

Dum prius præparat seu exiccat opium, antequam ex illa extrahat Essentiam. Et hoc quidem ob evidentem & firmissimam rationem, quam proponit in *pharmacopœa restit. p. 603.* Opium crudum & minus præparatum est tantum Venenum, quod paucorum granorum pondere vitæ spiritum suffocat & extingvit, & letheum æternumque somnum h. e. mortem ipsam inducit, sicut id sæpenumero contingere solet. At contra si illud rectè præparatum fuerit, quod paucis horis, & facilimò negociò fieri potest, ex noxiò innoxium, & ex perniciosò ac lethiferò soporiferòque venenò utile & vivificum Anodynum reddetur, quod instaurabit spiritus naturales, sedabit spiritus perturbatos & nimium exagitatos, ipsisq; suavem & dulcem inducet quietem.

Hæc

Hæc idem deducit *clarius* & *quidam pluribus p. 645. & seq.* quo lectorem brevitatis studio relego, & paulò post p. 656. & 657. subjungit modum atque rationem præparandi opium, seu quod idem est, separandi ab eò sulphur quoddam narcoticum, stupefactivum, inflammabile, foetens, & indigestum, quò plurimum abundat opium, & à quo sulphure facultates illas malignas potius dependere, quàm à frigidityte ejusdem nimia perspicuè hinc inde demonstravit.

2. Deinde etiam *Crollius* in-
currit in reprehensionem *Quercetani*,
quod opii essentiam elicere jubet spi-
ritu vini, in quo prius maceratus fue-
rit pulvis specierum diambrae: Pro-
pterea quia vera correctio Opium non
in spiritu vini, aut aliis rebus igneis
summeque calidis indaganda sit, sed
potius in aceto tam montano, quàm
vulgari in succo acidulo limonum &
similibus, quæ vim & proprietatem
Vitriolatam participant.

Imitatus in hoc fuit Præceptor
rem *Paracelsum*, qui *Archidoxorum li-*

D S bro

2. dum aliò
menstruò
tincturam
opii elicet.

bro 7. capite de specifico Anodyno.

R. Opii Thebaici ℥j.

Succi Aurantior. citoniorum

℥. ʒvj.

Cinamom.

Caryophyllor. a. ʒj.

Miscet bene contusa & vase cooperto digerit ad Solem, vel in fimo equino, ad Mensē j. Expressionē facta addit :

Mosci ℞. succi corallorum,

ambrae ʒiij. magister. perlarum a ℞.

Croci ℞.

Facta iterum digestionē per mensem addit.

Quintæ essentia auri ℞.

Et hoc lium specificum anodynum multis extollit laudibus.

Si quis autem hæc, quæ de acetomontano & similibus commemorantur, in dubium trahere aufit, is sibi in memoriam revocet aut legat, quæ idem ex Celsi lib. 6. cap. 2. repetit in præ-nominata pharmacopæa pag 606. & alibi passim, quibus præ cæteris correctivis, quorum operâ gummata calefacientia & succi venenati, inter quos opium col-

collocandum esse supra demonstra-
tum, corrigantur, probat acetum faci-
le primas tenere.

Nec hinc illa obiectio locum ha-
bere potest; Spiritum vini esse ignee
Naturæ, tenuium & aerearum
existere partium, cruditatesque
simplicium digerere valere. Ve-
nena enim & venenata propriè dicta
non corriguntur aut digeruntur ab
iis, quæ caliditate vel frigiditate, aut
cæteris qualitatibus manifestis solum
agunt; Sed opponenda iis veniunt,
alexipharmaca, quæ totâ substantiâ,
aut occultâ quâdam proprietate ve-
nenis & venenatis contrariantur, aliàs
in illa agere non sunt apta menstrua
aut medicamenta, quæ correctionis
vicem obtinere debent. Talem autem
vim Alexipharmacam, inesse Spiritui
vini, nullus adhuc, quantum ego qui-
dem scio, ausus est affirmare. At ace-
tum edomare multa venena, corrigere
venenata, venenorumque impetus fu-
riosos cohibere, præter quotidianam
experientiam *Celsus locò superius alle-*

*Instantia
pro senten-
tia Crollii
& ejusdem
refutatio.*

ga.

gato & alii probati Autores passim attestatum eunt,

*Alia ratio,
cur Spiritus
vini aptum
menstruum
in extractio-
ne opium mi-
nime ha-
beat.*

Sed præter hanc allatam rationem aliam superaddere possum, cur Spiritus vini verum menstruum pro eliciendâ essentia opii esse nequeat. Spiritus vini enim nihil præter sulphur cujuslibet rei extrahit, sicque sal intactum relinquit. Cum itaque sulphur opii calcinatione prædictâ perierit, sicque nihil amplius in opio reperiri queat, quod tincturam spiritui vini tradere, aut committere possit, absque fructu aut optato effectu idem Opio superinfundetur. Et hæc de causa mirari desino, cur multi magni viri in præparatione Laudani opiiati contra expressam, firmissimisq; subfultam rationibus obtestationem *Quercetani* opium crudum potius, quàm præparatum assumere maluerint. Causam quidem alicujus momenti statim subesse suspicatus sum, cum præsumptio fuerit apud me, quod tanti viri non facile peccent. *Sine dubio usu quibusdam venit, ut*

ni-

nihil aut parùm tincturæ, illudq; minimè
respondens voto, Spiritu vini assequi ex
opio preparato potuerint; ob modò alla-
tam istis verò incognitam rationem :
hincq; nihil veræ tincturæ in opio prepa-
rato residere amplius, imò præparatione
illa amitti veram tincturam perperam
collegerunt.

Sed hi fortassis non satis attentè
perlegere scripta *Quercetani*, aut ejus-
dem fundamenta non satis pondera-
runt, aliàs ut opinor minimè statuis-
sent, sulphur illud narcoticum & qua-
si lethale (quod etiam in præparatio-
ne, ceu monitum, evitari debet: nisi e-
nim evitetur, gravia excitat symptomata,
in primis somnum incurabilem) debere
fortiri basin in Laudano opiato.

Præterea ex hoc suspecta esse pot-
est descriptio *Crolliana*; quod tantam
congeriem oleorum calidissimorum,
quàm plurimorum requirat. Ut ta-
ceam hac vice nimiam illam dosin
(propè dixeram immensam) specie-
rum illarum preciosarum, diamoschi
videlicet, & diambrae, ineptamque
insuper repetitionem moschi & am-
brae,

*Refutatio
opinionis
Crollianæ
alia.*

bræ, pomposamque illam jactantiam
de Bezoartico minerali cum auro exal-
tato.

*Sulphur
opi non cor-
rigitur ca-
lidis, quâ
calidis.*

In quem enim usum addantur
tot olea, & quidem in tanta quantita-
te, non video, nisi quod vim stupefa-
ctivam sulphuris prædicti frigidam
esse autument, proptereaque calidissi-
mis iisque numero plurimis corrige-
re & emendare velint.

Hoc tamen frustra tentatur,
1. cum monitum sit quod sulphur il-
lud non corrigatur calidis, quâ cali-
dis: 2. atque satis superque correctio-
nes tales *Autor Tyrocinii Chimici* taxet,
itaque unicum addendum solum vi-
detur. Videant ipsi, quidnam effecturi
sint, effecerint, & efficiant, si exhibue-
rint laudanum hoc cum tantâ farragi-
ne oleorum destillatorum, præsertim
si laudanum opiatum in febribus ma-
lignis & aliis morbis calidioribus ex-
hibere necessum habeant. An nonne
oleum igni, ceu proverbialis fert lo-
curio, addituri sint, aut addiderint?
Facere igitur nequeo, quin ipsissima
verba *Quercetani* huc adferam, quibus
suam

suam descriptionem omnibus commendatam vult, & eidem colophonē imponit: Ut verum fatear, ego hic exhibui Laudani opii descriptionem, quā nullā possit esse inter opiaticas compendiosior; nulla facilior aut præstantior.

Et quidem eò fine adfero verba hæc, ut cogitent *Crolliani*, an idem de *Crollianâ* descriptione jure referri queat. Cum verò ob rationes allatas quis cordatorum cordatè hoc affirmare vix ac ne vix quidem possit, rogatos omnes velim, ut in posterum potius sequantur *Quercetani*, quàm *Crollium*. Et hoc etiam ob sequentem rationem, quod ipse *Crollius* fateatur, se omnia sua medicamenta Chimica accepta referre amicis, illisque fidere; non verò ut *Quercetani* mos est laudatus, prius ad trutinam veritatis appendere, & videre, an illa cum fundamentis Physices conveniant, nec ne. Et hæc de præparatione opii; nunc de mixtione Hypococyami.

Hic operæ precium existimo, si

ea

*Notabilia
quædam de
Hypococyamo,
ex Hartmanno,*

ea huc transcripsero, quæ Hartmannus & Gluckadius in commentariis exquisitissimis super tyrocinium chemicum in descriptione Crolliana desiderat: Laudani virtutes, inquiunt, nemo satis dignis laudibus ad cælum usq; elevare potest, si modò non periculosâ præparatione, ut perperam à multis Parachimicis fieri solet, ex anodynò reddatur narcoticum, quod nempe stuporem & lethum invadendo, calorem spiritumq; nativum, extinguendo corpus sensu priver. Caterùm hâc vice solum quærere libet, an Hyosciamitinctura, quomodocunq; parata, utilis, necessariaq; sit ad Laudani confectiõem? simpliciter negamus, Respondent. Hyosciamus enim est narcoticum vehemens, adeoque deleterium, ut non tantùm in hominibus insaniam, capitis vertiginem & veternum inducat: verùm etiam, teste Æliano, pastu illius resolvantur apri, hincque quoq; suilla faba appelletur.

Essentia hyo-
scyami ma-
gis noxia
videtur,
quàm succus
ejusdem.

Deinde tantùm abest, ut hanc suam vim correctam vel retusam exhibeat ejus tinctura, ut potius propter summam tenuitatem, quam à vehiculo,

lô, i. e. Spiritu vini, habet, cujus neti-
pe ministeriô extrahitur, eandem ma-
gis noxiam prodat. Repagulis enim
crassitie ipsius remotis, clandestinè in
omnes corporis cavernas sese insinua-
re potest. Nec abest experientia, bal-
samum alterci vel minimâ quantitate
assumptum frigidissimam, maximèq;
lethalem agro communicasse faculta-
tem. Mirum itaque non est, quosdam
hoc sumto Laudano Endymionem
somno superasse, alios furiosos, aut
amentes evasisse.

Hanc ob causam dubio procul à *Paracelsi*
Pamcelso in confectione Anodynæ spe- *in confectione*
cifici assumptus non est *Hyosciamus*. *ne Anodynæ*
Quercetanus eandem in prima descri- *specifici se-*
ptione, quam elegantem habet in *cludit essentia*
pharmacopœa sæpius citatâ c. 24. meritò *tiâ hyo-*
quoque excludit. *sciâmi.*

Mitigando verò dolori ideò re- *Ratio, cur*
med. um hoc adhibemus, ut, dum hic *anodyna*
cessat, vires enervatæ recolligantur, *in usum duc-*
ægerque respiret, quò facultates cor- *antur.*
potis morbo re uctari, & curationis
spatio sufficere valeant. Si autem ca-

E lor

lor natus vacillet, corpus etiam cacochymia scateat, exhibitâ stupefaciente tincturâ facilimè calor cæteroquin languidus & paucus extinguitur. Absit igitur à Laudano. laudato illaudatus Hyosciamus. *Hactenus ille.*

Et quidem graviter invecus est in hyosciamum, ejusque tincturam, seu succum præparatum, ob summam & nullâ unquam præparatione corrigibilem vim deleteriam: quæ tamen omnia ferè pari passu ambulant cum sulphure Opii narcotico, aut meritò de ipsò dici possunt. Uti igitur prædictum sulphur Opii & Hyosciamus inter sese conveniunt, ita similiter à confectione Laudani exulare debent.

Descriptio

*Laudant
optati tutis-
sima & ma-
ximè profi-
cua.*

Ego Essentia secundum præscriptum Quercetani supra adductum, præparata solitus sum Extracti Croci, Soluti Corallorum & Margaritarum meorum a partes æquales addere, cumq; Spiritu Vitrioli ritè destillatò ad debitam consist-

sententiam redigere, unde eos semper expertus fui effectus, quos optavi, nullis symptomatibus, quæ aliàs solent, supervenientibus, si nempe alio, quam prænominato, modo præparatum fuit.

Hæc verò ex mente aliorum, imò maximà ex parte verbis quoque alienis cum quibus tamen totus consensio, ideò edisserere volui, ne si à me solum hæc dicerentur, à plerisque conculcarentur, præsertim illis, qui non attendunt quid, sed à quibus id dicatur.

Cum autem hi viri hancce sententiam mecum foventes sint omni exceptione majores, & quemvis contradicentem facile convincere valeant, spero hæc haud fore ingrata aut contemptibilia, sed potius ambabus, quod ajunt, manibus ea à quamplurimis (optarem omnibus) excepta & accepta iri.

Addo verò & hoc contra eos, qui *Objectiones* obijcere mihi possent, alienis plumis *ajunt de re* me vestitum in scenam prodiisse, *factis.*

E 2 quod

quod ingenuè fatear, per quos profecerim, & unde hæc hauserim. Et hæc ratione sua quemq; laus manet, nempe illos Laus Inventionis: Me mea, quod studio indefesso hæc egregia inventa addiscere, & aliis inculcare, non desinam, præsertim cum hæc nondum rectè intellecta apud plures vilescant.

Ratio instituta.

Cur autem hoc faciam, si quaeratur? *Respondeo*; ut alii & quidem ingenii cultioris & eruditionis altioris viri excitentur ad examen medicamentorum Chemicorum, quæ in pharmacopoliis hinc inde prostant, ne dum talibus minus dextrè præparatis fidentes, & quandoque minus felicem insperatumque successum medicamentorum istorumprehendentes, culpam rejiciant in ipsa medicamenta, sed in eorundem elaboratores, qui quandoq; *Φιλαυτία* inflati alios præ se fusque deque ferentes, sapientissimi sibi videntur, & quorum acta & facta ab omnibus reverenter habeantur, cum tamen vix ac ne vix quidem primis

Plura sunt vitia quorundam Chemicæ diditorum, quam enumerari possint.

mis labris degustârint fontes Chimia
limpidissimos.

In quam sententiam multæ hinc
inde apud Autores gravissimos extant
admonitiones, è quibus tamen solum
eam afferre placuit, quam habet ce-
leberrimus ille *Chirurgus Guilielmus*
Fabricius Hildanus ; Caveant sibi, in-
quit, *Medici*, ut *medicamenta Chi-*
mica in officinis, quæ non ipse *Pharma-*
copola, & quidem præsentem aut consen-
tiente Medico paravit, sed nescio unde-
nam apportavit, facile præscribant.

Hoc ubi factum fuerit, medicamen-
ta Chimica minùs odiosè à malevo-
lis traductum iri spes est. Siqui-

dem ob minùs dextram & legitimam
præparationem eadem multis calu-
mniis obnoxia esse solent, quod tamè
non timendum esset, imò floreret &
beata esset Chimia, si Medici ipsi es-
sent Chimici, aut Chimia Ama-

tores & Explora-
tores.

Floreret Chi-
mia, si Medi-
ci ipsi exco-
lerent eam-
dem.

E 3 DI-

DIGRESSIO ALIA AD
CAPUT IV.

De Extracto Scammonii.

Quia in antecedentibus mentio facta fuit Scammonii, lubet paululum digredi, de eo, ejusdemque usu & verâ præparatione quædam notatu digna in medium proferre, cum pauci de eo hucusque rectè senserint, & docuerint.

*Divinum
medicamen-
tum est Scam-
monium, ob
usum, quem
in purgando
præstat, mi-
rificum.*

Divinum medicamentum habitum esse Scammonium exinde cuivis facile colligere est, quod omnes pulveres, pillulæ & electuaria purgantia, quæ illud in sese basis instar recipiunt, ab omnibus summis laudibus ad cælum usque ob usum mirificum, uti loquuntur, quem in purgando præstant, extolluntur.

*Rarò, timi-
dè & parcè
in substantia
exhibetur.*

Qui autem fiat, quod in substantia non nisi rarò & timidè, manuque parcà (etiamsi ab ipsis ita præparatum fuerit, ut aliud nomen sortitum sit) præ-

*Diagrydii.
Largior do-
sit ut com-*

scribatur, satis mirari nequeo. Descriptiones enim in dispensatoriis authenticis contentas si examinaveris, Dia-
gry-

grydii dosin non duo, tria vel quatuor *positis medi-*
grana (*quæ dosi alias exhiberi solet*) re- *camentario*
peries, sed quandoque septem & dimi- *formulæ cū*
dium, ut in pillulis Alexandri de Ni- *aliam validio-*
tro; vel sex ferè, ut in pulvere solutivo *ribus ex au-*
Magistrali Stockhaldi descripto ab *toribus pro-*
Augustanis Anno salutis 1580. qui *ponitur.*
paucis exceptis idem est cum pulvere
laxativo Dispensatorii Noribergensis
Anno 1599. editi; Vel grana decem,
imò undecim ferme, ceu in Electu-
rio Episcopi; imò plura, si major ho-
rum dosi robustis conveniens assu-
meretur.

En! hanc dosin Diagrydii in com- *Medicorum*
positionibus dictis cum aliis multis & *rationes pro*
interdum quidem purgantibus vio- *Diagrydia*
lentis, *Helleboro & Euphorbio puta,* non *usitata.*
verentur exhibere, hancque rationem
addunt; quod in dictis medicamentis
Scammonium probè præparatum sit,
& præterea multa corrigentia addita,
deprehendantur.

Sed ut primùm præparationem *Præparatio*
Scammonii videam, quàm probè præ- *Diagrydis*
paratum sit idem, *Galenus* communis *usitata non*
noster Præceptor edocebt, *congruit cū*
cujus præ- *Galenica*

quidē præ-
paratione.

parationem cum usitatâ conferam, à qua hæc toto cœlo differt.

Galenus lib. 1. cap. 1. de alimentorum facultatibus, jubet excavare internas mali cotonei partes, quæ semen continent deinde totam cavitatem Scammonia replere, & coquere: Coctum hoc pomum mandendum exhibet. Quod namq; in hunc modum præparatum est, absq; stomachi subversione alvum subducere testatur.

Aliam rationem præparandi recenset Oribasilus collecta. l. 8. c. 43. quam vide. 1. Secessum facientiu à Galenica diagrydii præparatio-
ne refutatio

Hanc rationem præparandi à paucissimis nostro tempore observari certum est. 1. Quidam enim manifestò contrariantur hodiè, qui non pomum cotoneum coctum, sed scammonium in pomum coctum exhibent. Quod quâ ratione fiat, videant illi. Verba sunt insignis illius medici *Alexandri Massarie* in libro eruditissimo, quem de purgantibus conscripsit; cujus hac in re tanta Autoritas, quanta aliorum omnium dissentientium, cum nitatur rationibus firmissimis.

2. Discedentium à Galenica diagrydii præ-

2. Alii dissolvunt totam Scammonii substantiam in succo cydoniorum vel citriorum pomorum calido, filtrant

atq;

atq; rursus exiccant. Sed neque hi eum *paratione*
Galeno Præceptore nostro divino, atq; *refutatio.*
 citata præparatione conveniunt: si-
 quidem cum iterum exsiccent, parum
 succorum dictorum Scammonio cor-
 rectionis loco reliquum faciunt, to-
 tamque substantiam Scammonii (*à*
calidis enim succis tota substantia Scam-
monii resolvitur) recipiunt, cum tamen
Galenus tantum partes tenuiores &
 subtiliores, quæ inter coquendum
 malo commixtæ, aut ab eodem sibi ac-
 quisitæ fuere, agris obtulerit.

3. Hanc Galenianam methodum *3. Chimica*
 satis quidem assequi Chimicos, inque *preparatio*
 illis inprimis *Crollium* mihi videtur; *diagrydis*
 qui in *Basilica Chimica pag. 141.* docet *admittitur.*
 ex eo parare Extractum cum Spiritu
 vini vel Aquavitæ. Sed quia hæc Chi-
 micorum præparatio satis laboriosa,
 satis sumptuosa est.

4. Ego aliam in medium affe- *4. Facilio,*
 ram, quæ parci sumtibus, & in quovis *& tutior*
 momento paratu facilima existit, quæ *preparatio*
 acceptum refero *Fratri meo heu olim! Scammonii*
carissimo Johanni Philippo Brendelio, *proponitur.*
Philosophiæ Magistro, Medicinæq; Præ-

E S Et

Elico apud aulam & oppidum Slaicensem
peritissimo, τοῦ ὡς ἐν ἀγίῳ. Præparatio
dicta talis est:

Extempo-
ralis præpa-
ratio Scam-
monii.

Rx. Scammonii gr. X. XV. vel XX.
quibus benè contritis in mortario affunde
paulatim aquæ alicujus destillatæ acti-
frigide, fumarie videlicet, vel alterius in-
servientis scopo proposito, & probè invicè
agita, sic in momento crassa, tenax & ni-
gricans quedam materia fundum petet,
quæ picis liquidæ instar ita concresecet, ut
pistillo non possit iterùm separari, quam-
diu humida manserit: siq; illa in morta-
rio sinatur exsiccari, vix ab eo iterùm di-
vidi poterit, suiq; notam fermè indelebilem
post se relinquet. Innoxium autem
Scammonium liquori affuso colorem al-
bicantem inducet.

Vires &
laus Scam-
monii ritè
præparati.

Hic liquor albicans decapulatus,
atque ægto exhibitus, bilem utramq;
in primis verò ichores, humoresque
ferolos in corpore redundantes lenis-
simè sed copiosissimè educit, adeò ut
ubi scamoneata alias proscribuntur,
scammonium sic præparatum, privi-
legio separationis dictæ locum inve-
nire possit & debeat. Lenissimè enim,

CCII

æu modò declaratum, operationem suam perficit, ut etiam infantibus & prægnantibus absque ullo incommodo subsequente (reliqua purgationis necessaria requisita ubi observata fuerint) annis abhinc viginti quatuor & quod excurrit partim præberi viderim, partim ipsemet præbuerim.

Sed sic, ut dixi, ex tempore præparare soleo, aliàs in officinis pharmaceuticis meæ inspectioni olim & nunc conceditis sic præparari iussi Scammonium.

Rx. Scammonii q. v.

Dissolve in aqua quædam destillata actu frigida, & ab impuritate superius nominata per inclinationem separetur. Iterum affundatur alia aqua recēs, quæ ubi albescit post triturationē iterum separetur, & hoc toties reiteretur, quoties aqua albicantē colorem adipiscitur. Has aquas decapulatas omnes in vitream retortam, vel cucurbitam vitream conclusas beneficio Balnei vaporosi galeati ad siccitatem per evaporationem educant. Pharmacopæi: Scammonium verò in fundo relictū & iterum pulverisatum usui reservent.

*Preparatio
Scammonii
pro usu officinarum.*

Qui-

*Distinctio
opinionis
communis
de Scammo-
nio.*

Quicumque igitur clamitant,
uti hactenus uno ferè ore factum est,
Scammonium vasorum ora, plus
quam par sit, aperire, acrimoniâ
suâ intestina abradere, tormina
& tenesimum excitare, venarum
orificia referare, sanguinem per
inferiora educere, dysenteriam
excitare: etsi quid amplius est, quô
Scammonium onerant, eos rogo, ut
benè perpendant prius, quid *Galenus*
locò supra allegatò sibi voluerit, cum in
hæc propemodum erumpit; *Natura*
ipsa permulta, quæ sensui simplicia appa-
rent, commiscuit, quæ tamen facultatem,
& substantiam habent contrariam; Co-
gitentque secum, num ne hoc quoque
in Scammonio locum habeat. Quod
ubi viderint, separent noxium, retine-
ant innoxium, sic quodlibet sua Laus
& Vituperium manebunt.

*Contraria
facultates in
uno eadēq;
subjecto de-
prehensa se-
parentur
beneficio ar-
tis spargiri-
ca.*

*Corrigentia
posita Scā-
monii an
admittenda?*

Ad alteram verò rationis par-
tem quod attinet, *dum inquit illi*
Scammonio adjecta esse corre-
ctionis locò pingvia, viscida &
in-

intestina corroborantia, uti *Tragacantham, Mastichen, oleum amygdalarum dulcium, semen psyllii & fœniculi, cinamomum & spicam. &c.*

Næ! similes mihi videntur in medium hæc afferentes Cocis quibusdam, uti loquitur Autor Tyrocinii Chimiæ, qui in evulcerandis & desquamandis carpionibus felleâ cysti fortè fortunâ pertusâ, amarorem iisdem hoc modò inductum non eluendum aut segregandum putarent, sed saccharo, melleve additò obtundendum esse contenderent. Esto enim! fugiat amaror gustum, illorum præsertim, qui non adeò sunt delicatæ naturæ, suâ tamen actione minimè faller, quia bilis mel, saccharumque mistione hac inficiet, ut similiter in bilem, quemadmodum aliàs facilè fit, convertantur. Quid verò exinde incommodi exorturum sit, notius est, quàm ut aliquâ opus habeat deductione.

Eâdem ratione cum viscidis illis exhibitum Scammonium eò firmiùs & diutiùs intestinis adhærere, sicque suam operationem, quam attribuunt

*Simile de
cocis à Re-
guino p. 10.
Tyrocin.
Chim. præ-
positum.*

*Viscida, pima
gusa & ca-
lida nō sunt
vera corri-
gentia
Scammonis*

ci-

eidem, intestinorum videlicet abrasio-
nem, & alios noxios effectus magis mani-
festare, & à pingvibus, quæ calida sunt,
ut & ab aliis calidis magis incallescere
posse, rationi consonat.

*Satius utile
ab inutile
separare,
quam dia-
grydium u-
sitatum tot
numero &
qualitatib;
varis per-
mixtum
propinare.*

Interim neminem pungo, nec ali-
cui impero, quamvis satius mihi du-
cam vel Galenianò vel aliò dictò mo-
dò separare crassas, tenaces, atque no-
xias Scammonii partes à tenuibus &
innoxiiis, quam alicui diagrydium tot
& talibus permixtum propinare: quid
alii agent aut ajant, incurius, præfer-
tim illi, quibus volupe est quosvis ar-
rodere, aut nasò aduncò suspendere.
Iisdem, ut & aliis, hac vice & imposte-
rùm etiam (*etiamsi factum hoc meum
arroserint*) spretis & relictis me ad alia
conferam, nec ullâ responsione di-
gnos unquam judicabo.

CAPUT V.

De Balneo sicco, seu

vacuo.

*Balneum
siccum seu
vacuum
quid?*

Hucusque Balneum humidum vi-
sum fuit: videatur nunc quoque
sic

siccum. Siccum verò Balneum seu stufa sicca talem apparatus requirit. Vas continens materiam præparandam ollæ vacuæ, *quæ capella*, vulgò audit, imponitur, cui adhuc aliud vas simile super injicitur & commissuræ diligenter seu accuratè lutò obcluduntur, ita ut nihil præter collum vasis continentis materiam promineat, & more balnei consuetò, supraque declarato ignis secundum gradus alitur.

Hujus Balnei aliam descriptionem & adorationem tradit *Libavius in notis ad Alchimiam incerti Autoris* p. 157. quæ tamen nullâ commoditate descriptam superare videtur.

Alia constructio Balnei sicci.

Hoc Balneum requiritur in iis, quæ desiderant fortio rem ignem, quæ est Balnei humidi calor: illum tamen minorem, quam est calor Cinerum, arenæ aut scobis ferri, &c.

Balneum hoc, quando expetitur.

Hac itaque causa motus sum, ut huic balneo medium inter dicta ignis ge-

genera locum concesserim.

Hic non est operæ precium multa exhibere, paradigmata, cum usus ejus facilè ex chemicis petatur, & sufficiat modum administrandi tenuisse, qui modò edoctus est, præsertim cum ignis eodem modo, ut in aliis generibus, præparationibusq; inibi fieri solitis, dirigatur. De hujus usu consuli potest *M. Keslerus in centuriis Chemicis*, qui multa de hoc recenset.

CAPUT VI.

De igne cinerum.

*Connexio
subsequen-
tium cum
antecedenti-
bus.*

Cum de Balneo humido & vacuò, tanquam de lenissimis infimisve generibus ignis peractum fuerit, ordo requirit, de igne cinerum, uti leniore, adhuc arenæ igne, actiore tamen igne Balnei pertractare.

Definitio hujus ignis *ex pri-*

*t. Igne cines-
tum perfi-
ciuntur Di-
gestionet &
extractiones
Mineralium*

mo capite hujus sectionis patet.

1. Hòc igne perficiuntur digestiones Metallorum & Mineralium, quemadmodum in Balneo Vegetabilium & Animalium.

Men-

Menstrua mineralium & metal-
 lorum omnia sunt salina, acuta, cor-
 rosiva. Lunæ solvendæ menstruum
 est aqua fortis. Soli aqua Regis struit
 infidias. Corallia, perlas, oculos can-
 cri solvit acetum, succus citri, spiritus
 sulphuris & Oli. Saturnum corrodit
 acetum. Sulphur aggreditur Sal Tar-
 tari resolutum.

*Menstrua
 extrahenda*

Quædam Mineralia nullam ad-
 mittunt à menstruo extractionem aut
 resolutionem, nisi præmittantur præ-
 parationes, quædam corpora ista alte-
 rantes & penetrantes, quo menstruo
 debitam exhibeant obœdientiam.

*Præambula
 calcinationes.*

Sic *Paracelsus lib. 6. archidox.* ju-
 bet parare Magisteria GEMMARUM, ea-
 rumque tincturas & virtutes post cal-
 cinationem, quæ fit cum Δ , vel etiam
 Θ , menstruo idoneo extrahere, vide-
 licet spiritu vini, & in sal evaporare.
 Tale est paradigma.

*Paracelsi
 de Magiste-
 ris senten-
 tia.*

Rx. *crystallor. vel Granator. vel
 Hyacinth. vel chrysolithi* $\zeta\beta$.

*Pulverisata minutissime in marmo-
 re, terantur. Post m. sce cum
 A pulverisato.*

*Magisteria
 Gemmarum*

F

Inq₃

Inq, igne reverbera, hancq, novi sulphuris miftionem quinquies & sexies itera. Deinde mifce cum

⊙ pulverifato ,
fluant in igne rotæ. Demum ablue aquâ calidâ falfedinem nitri. Pulverem exficcatum extrahere in calore cinerum per viginti quatuor horas fpiritu vini , fecundum Paracelfum vel prius , fecundum alios ,

Aceto deſtillato fortiffimo.
Acetum decanta & evapora : in fundo ſal apparebit. Quo ignis lenior, eo melior ſuccedit operatio. Sal iterum extrahitur ſpiritu vini ſimplici, vel miſto cum ſpiritu urinae ſale volatili imprægnato.

Magiſteriũ
ſel ſalmar-
garitarum
per evapo-
rationem.

MARGARITAS Paracelfus redigit in magiſterium, eaſdem ſolvendo in aceto conſorrecto. Digeffione factâ per menſem, evapora in Balneo, ſic in fundo habebitur Magiſterium.

Magiſteriũ
corallorum
per evapo-
rationem.

CORALLIA autem jubet primo calcinare Nitro, & poſt, ut gemmas, aceto extrahere.

Verum ad GEMMARUM extractio-
nem præviam calcinationem quidem
neceſſariam fatemur, quamvis & illa-
rum

rum evaporatio multum salis aceti nobis offerat; superfluum autem in coralliis & perlis, imò noxiam hanc non solum *Paracelsicam*, sed & aliorum, qui sine præviâ calcinatione, corallia aceto destillato solvunt, evaporationem existimamus, relinquit enim sal aceti, quod elui nullâ edulcoratione potest, & magisterium corallorum adeò gustui ingratum reddit, ut sine nausæa adsumi nequeat. Rectius itaque perlæ & corallia, ut & lapides cancri aceto soluta præcipitantur cum Sale Tartari.

R. Perlas, corallia, vel lapides
gammatorum q.v.

Pulverisa minutim. In vitro comodo affunde

aceti destillatum fortissimum.

In calore cinerum leniter solve. Solutiones collige, filtra per chartam emporeticam duplicem, supra solutionem imprægnatam essentiâ infunde

Magisteriū
d. d. per præ-
cipitatio-
nem cum
♂

♂ per deliquium factum.

Tum præcipitatur pulvis albus, qui paucarum horarum spacio subsidet. Men-

F a struum

struum falsedine imbutum decantatur, Pulvis in fundo relictus edulcoratur aqua calida, post exsiccatur.

Elegantior modus est sequens.

*Magisteriū
cum men-
firuo philo-
sophico so-
latum.*

*Rx. Perlas, corallia vel lapides
gammatorum, à sordibus
liberata.*

*Injice in acidum philosophicum liquo-
rem, in cinerum calore videbis solutio-
nem admirabilem, frustra q̄, ceu impetu
quodam agitata, sursum deorsumq̄, ver-
gere.*

*Præcipita-
tur cum spi-
ritu vitæ.*

*Per filtrum decantatum liquorem
irriga optimo Oli, vel Spiritu. Præci-
pitabitur albicans, crystallinus pulvis, qui
crebra affusione aquæ frigida edulcoratur,
spongiosissimum & nitidissimum exhibet
magisterium, magnarum in usu medico
virium multis expetitur, paucis no-
tum.*

*Tinctura
corallorum.*

*TINCTURA CORALLORUM in eo-
dem calore à nonnullis Arcapistis, cum
dulcedine vegetabili, per destillationem
ad latus, ex cineribus & arena extrahi-
tur: qui modus omnino rejiciendus
non est, vires enim corallorum sapor
ostendit. A nonnullis paratur cum
spi.*

spiritu mellis quo solvunt corallia, cum menstruum tincturam extraxit, separant in cinerum calore, donec in spissa mellis essentia corallorum tinctura reliquatur, quam extrahunt spiritu vini. Hunc iterum destillatione separant, donec ad aliquam crassitiem pervenerit.

II. Ulterius in cineribus possunt destillari AQUE compositae, quales variae hinc inde apud Autores varios prostant descriptiones. Ex iis vero eligi potest aqua imperialis D. Camilli à Camillis, à Quercetano in tractatu de dogmat. medicina legitime preparanda p. 303 descripta. Item

DIAPHORETICUM PARACELSI in acutis, cuius rudimenta habet in libello de peste ad Störzingenses, ubi solius spiritus ¶ meminit, quem jubet addere Elixiri antipestilentiali.

Sub nomine ARCANI caduci describit eandem compositionem lib. de reb. natural cap. 8. Vocatur aliàs Mistura de tribus Grasebecii, quia hic in plurimis morbis eadem felicissimè usus fuit. Mistura simplex appellatur ad distinctionem compositarum aliarum,

F 3 rum,

II. Aqua varia simplices atq. compositae magnarum virtutum igne cinerum, quorum

1. Aqua imperialis.
2. Diaphoreticum Paracelsi.

rum, constatque ex tribus spiritibus,

Rx. Spiritus ☿ limpidissimi ℥iij.
 Theriacalis camphorat. ℥v.
 Oli correcti secundum Paracelsum ℥j.

Digere ad septimanas tres, lento cinerum vel hypocausti calore, vase angustiorificii optimè clauso.

MISTURÆ COMPOSITÆ pro diversitate affectuum variæ eodem cinerum calore concinnari possunt, Cephalicæ, cordiales, stomachales, Hepaticæ, lienares, hystericæ, antipestilentiales,

Rx. misturæ simplicis ℥ij.
 extract. granor. Juniperi
 angelicæ
 rutæ
 scordii
 meliss. a. ʒj.
 Card. Bened. ʒ.
 gentianæ
 emulæ
 salviæ
 petasitidis
 croci a. ʒ℥.

Spir. C.C. rectific. & proprio sale essentificat. ℥ij. li.

ligni sancti. ʒj

Syrup. cerasor & tunic.

acetos. citri

violar.

scordii a. ʒiij.

Aq. scorzonera ʒvj.

*Stent in leni digestionē caloris cinerum
per octiduum. Post colentur. adde*

ambra

mosci a. g. vj.

Conf. alckerm. ʒij.

In vitro S. Mistura Antipestilentialis.

*Leonhardus Fioravanti in corona 3. aqua mi-
medicinali l. 2. c. 9. edocet preparare rabilis Flo-
aquam mirabilem, cujus vires inenu- ranti.
merabiles in primis in conservanda sa-
nitate, & quovis morbo curando: id-
que sequentibus verbis.*

Rx. Tartari albi integri

*Therebinthina clara & pellu-
cida*

*Foliorum Aloes viridium,
crassorum & unius cubiti
altorum ana libram unam.*

*Omnia contusa invicem in pastam
redigantur; cucurbita includatur, alem-
bicus & recipulum applicentur, lenig.*

F 4 igne

igne cinerum urgeantur, donec omnis liquor transierit. Postea feces nigrae in fundo restantes ex mantur, subtilissime pulveriscentur, cum liquore superiori iterum in pastam redigantur, tandemq; cucurbitae incluse iterum igne urgeantur. In fine destillationis ignis bene intendatur ut feces bene comburantur. Hac actio vigesies vel toties repetenda, donec omnis liquor evanuerit. fecesq; in fundo albae, salis instar candidi apparuerint. Postea dictum sal residuum super marmor politum in cella reponatur, donec in aquam limpida & claram resolutum fuerit, quae usui in vitro bene sigillato reservatur.

Vires hujus ineffabiles ferè & supra modum mirabiles petantur ex *Auctore citato*.

*III. Rectificatio oleo-
vi vulgaris.*

III. Porro per retortam quoq; igne cinerum plura olea rectificantur, & quidem per cohobia, semper addendo aliquidaquæ vehiculi locò. Sed *Libavius in notis ad Alchimiam incerti Auctoris p. 48. in rectificatione olei succini alium modum rectificandi olea proponit & commendat, vulgaremq;*

re-

rejecit. Verum ille sequenti capite docebitur.

IV. Lixivia quoque è cineribus vegetabilium fiunt; iterumque evaporatione coagulantur, atque in formam salium rediguntur beneficio cinerum, in vase humili & lati prorsus orificii in vitro loricato, seu vase Waldenburgico aut simili.

Quia verò hoc modo præparata salia facilè liquefcunt, & odorem saporemque lixiviosum contrahunt, prætereaque nescio quam secum retinent naturam salis tartarei, cui etiam proximè accedunt, difficulter vel sapore vel odore ab eodem discernenda; Hartmannus sæpius ante hac citatus aliam substituit.

R. Cineres quorumcunque vegetabilium, & cum equali ad pondus parte sulphuris communis elegantis pulverisati calcina seu combure, ad ignem non admodum magnum: sic omnis pinguedo lixiviosa cinerum perit. Ex his cineribus tandem cum aqua communi vel propria lixivium elice, lixivium ad cuticulam evaporando, & postea in frigidum locum ad

IV. Confectio salium vulgaris &

Artificialia duplex.

Preparatio salium artificialium Hartmanni.

F S cry-

crystallifandum reponendo, fiunt salia
omnium optima, & mirificè operantur,
nec sapiunt lixivium. Sic sal Absynthii
hac methodo preparatum purgat per vo-
mitum, ventriculi & pectoris impurita-
tes si ejus scrupulus unicus vel dimidia
drachma in duabus unciis aquæ ejusdem
exhibeantur. Sic sal Imperatorie juxta
hanc viam ex radicum cineribus factum,
à granis quatuor ad octo in Rob Sambuci-
no exhibitum tollit omnes febres.

Preparatio
salium a c.
ficio/a Fin-
cksi.

Verum hanc operationem tædio-
sam esse & minus rectè procedere: re-
ctius verò sequenti modò operari quæ-
libet posse purat Dn. D. Johannes Vin-
centius Finckius Fulda Buchonius in En-
cheiridio dogmatico Hermetico p. 116. Vi-
de Kesleri Centuriam primam.

℞ Sal vulgari modo preparatum.
Inde in vitrum, affunde per vices oleum
salis vulgare, licet non rectificatum, &
excitabitur strepitus. Perge ita per vices
affundere oleum salis, donec non amplius
strepas, tum benè agitatam per aliquot
saltem horas, ut quiescat, repone. Dein
affunde aquam purem ad eminentiam
palmi. Solutionem hanc per filtrum de-
pu-

pura, & ad tertias evapora: Tum in cellam
repone, ubi concreſcet ſal cryſtallinus.
Quò ſeparatò reſiduum rursus ad tertias
evapora, ſalq; quoties opus eſſe vide-
bitur, diligenter collige, & ad uſus re-
ſerva.

V. In cineribus præcipitationis
quædam ſpecies exemplo Turpethi mi-
neralis declarari poteſt. Quomodo ve-
rò Turpethum minerale præparandū
ſit, perſpicuè edocet Crollius in Baſil.
Chimica, ubi omnes encheireſes addit.
Sunt autem, qui loco olei ſulphuris per
campanam facti recipiunt oleum vitrioli
corroſivum. Sed hi aut diuturniori di-
geſtione opus habent, aut incumbit
ipſis, ut addant ſal vitrioli, atque illud
deinde exactè iterum abluant.

V. Præcipi-
tationis
quædam ſpe-
cies igne ca-
nerum pera-
ficatur.

Cautela ne-
ceſſaria in
preparatio-
ne Turpethi
mineralis.

Facilius Turpethum minerale pa-
randi modus hic eſt:

R. Mercur. meteorizat. ʒ iij.

Solve eum in aqua pluviâ calidâ, cre-
brius ſpatulâ lignâ movendo. Filtræ per
linteum, in vitrum capax, & guttatim in-
funde Sal ſolutum. In fundo præcipi-
tabitur pulvis rubeus, aqua comuni
edulcorandus, donec nulla amplius appa-
reat ſalfedo & acrimonia.

De-

*Dosis à g. ij. iij. iiij. v. in conserva
borraginis, rosarum, vel pilu-
lis aloephanginis.*

CAPUT VII.

De igne arena & sco- bis Ferri.

*Ignis Arena
& Scobis
ferri distins-
guntur qui
dem, sed cō-
modè de eis
dem simul
tractatur.*

*Varia medic-
amenta in
arena prepa-
ratur & qui
dē vel in cu-
curbita re-
cta, ubi
& varia olea
& spiritus,
e.g. i. Oleum
sulcis secū-
dum descri-
ptionem
Crollii.*

UTut ignis *Arena & Scobis ferri* ab
Autoribus distingvantur; eundem
tamen requirunt apparatus, eadem,
instrumenta, directiones easdem: per-
ficiunturque æquè commodè eadem
operationes. Itaque temporis redi-
mendi gratia unā fideiā duos simul
dealbabo parietes.

Varia medicamenta in arena præ-
parantur, & multi usus est hic ignis,
presertim in minerabilibus elaboran-
dis, tam quoad cucurbitam, quàm re-
tortam, quàm Cornu musarum qui-
dam vocant.

i. Ex arena in cucurbita rectā
varia olea, Spiritusq; destillantur. Sic
ex cucurbita *Crollius libri sapius citati*
pag 190. oleum succini pellere docet.,
qui

qui modus retineri potest, præsertim ab illo, qui sal diureticum desiderat, qui perit seu commiscetur cum oleo fixido, si oleum succini per retortam destilletur, quem modum paulò post una cum rectificatione proponam.

Sic quoque destillatur Spiritus Therebinthinæ.

Rx. Therebinthina ℥ij. vel iij.

Aquæ fontanæ purissimæ ℥vj vel plures.

Indantur in cucurbitam, & adaptatò alembicò, & receptaculo destillantur subministrando ab initio lenissimum ignem, per quatuor vel quinque horas, tum paulatim fortificando eundem, donec Spiritus cum aqua vehiculi loco additâ simul emanaverit. Lenissimam ignem primò adhibendum dixi, quia resina hæc æreâ faciliè in sublime fertur, & integra in receptaculum delabitur, si ignis nimium, quam par sit, intendatur. Spiritus hic ab aqua facili negotiò separatur per infantibulum, vel alia separandi ratione usitatâ, de quibus omnibus ferè infra in capite de igne aperto.

2 Spiritus

Therebin-

thina.

Vehiculum

olei destillâ

dis additâ,

quia est ba-

bulû ignis,

quod secum

olea aufert.

Cautela ne-

cessaria in

destillatione

Spiritus The-

rebinthina.

Dein

II Omnis fe-
rè sublima-
tio peragi-
tur in are-
nâ.

Dein perficitur omnis ferè sub-
LIMATIO in arena, quæ definitur o-
peratio, quâ corpus halitus specie
in sublime propellitur, ibique ab am-
biente frigidô congelatum parieti-
bus vitri adhæret.

*Sublimatio
E præcipi-
tatio unde
dicantur.*

Nomen adepta est hæc opera-
tio à formâ actionis, uti quoq; ei op-
positâ elaboratio, PRÆCIPITATIO. Hæc
quia rarò præter illam speciem cujus
in capite præcedenti mentio facta est, i-
gnis ope perficitur, vel coincidit aut
cum destillatione aut sublimatione,
aut aliis operationibus declaratis, de
eâ peculiariter agere necessarium
haud duco. Sublimatio autem fit ali-
quando sine additione, aliquandò
cum additione.

*Sublimatio
fit vel sine
additione,
vel cum ad-
ditione.*

*Sublimatio
sine addi-
tione exem-
plo.*

Sine additione plerumque fit
SUBLIMATIO FLORUM ANTIMONII,

Rx. *Antimon. pulver. lbj.*

injiciatur in aludel. terreum, cui ar-
tificiose aliquot ollæ perviæ incum-
bunt, inq; alembicum rostri exper-
tem quidem, sed tamen in vertice
pervium, ad humidos spiritus emit-
tendos, cum mobili conô sublimen-
tur

tur secundum artem, urge ignem per gradus, ad diem vel duodecim horas ad flores albos excipiendos; ad citrinos perviginti quatuor horas; ad rubeos per triginta sex ignem continuando & successivè augendo. De quibus consulatur Tyrocinium chemicum capite de floribus.

Hisce floribus substituit Crollius illos, qui beneficio retortæ parantur, dum pulverisatum Antimonium arena pura admixtum sine omni capite mortuo, ignis violentiâ in flores redigitur.

Alia ratio
ne flores an-
timoni præ-
parare jubet
Crollius.

Simili modò sine additione Flores Benzoini parare jubet Tyrocinium Chemicum l. d.

Sublimatio verò cum additione fit 1. Vel ut corpus cum illo materiâ adjectâ diutius in igne morari possit, ne ignis vim nimis citò, & ante justam ac veram separationem effugiat.

Sublimatio
cum addi-
tione fit ob
varias cau-
sas.

2. Vel ut feces seu impuritates quadam affinitate materiæ ab eadem detineantur, ne simul cum floribus adscendant in alembicum.

1.
2.

3. Vel ut prohibeatur fluxus rei sub-

3.

sublimandæ, quô contingente sublimatio frustrâ tentaretur.

4.

4. Vel ut suâ acrimoniâ corporis mutationem ac separationem adjuvet, quæ tamen additio talis esse debet, ut nullam alienam qualitatem corpori sublimando imprimat.

Priores tres causæ locum habere possunt in sublimatione salis Armoniaci, & similium: Prior & Posterior in sublimatione Mercurii.

5. *Præparatio cinabaris artificialis.*

5. Quandoque ideò conjunguntur plura corpora, ut exinde novû fiat, uti in confectiione Cinnabaris artificialis fieri solet. Quam præparationem ideò in medium afferâ, quod eadem teste *Quercetano in consilio de lue venerea*, Mercurius optimè seu perfectissimè purificetur, & ejusdem heterogenea humiditas omnis admixtione sulphuris exsiccetetur & consumatur. *Hec præparatio talis esse potest.*

Rz. Sulphuris communis ℥iij. iiij.

Huic liquefacto prius infunde.

Mercurii vulgaris lbj.

Et ligno benè agitando invicem incorpora, donec Mercurius à sulphure planè ab-

absumptus videatur. Postea hanc massam frigescaetam tere super marmore, & inde in sublimatorium bene loricatum, ignem subministra primò lenem, postea fortiorē, & videbis fumum citrinum seu luteum ascendere. Perge gradatim augere ignem, donec fumus nigro rubens ascendat. Tunc rostrum, quod tam diu apertum sit, lutō occluditur, & urgetur igne violentissimo per quatuor vel quinq; horas. Demum refrigescant. Recluso sublimatorio invienes Cinnabarim ad latera vasis, in capitello feces nigerrimas.

6. Quandoque sublimatione extrahitur essentia, & tunc alterum corpus additum tanquam vehiculum sublimandæ essentiæ inservit, atque operatione hac finitā, deinde iterum separatur. Hoc vehiculum plerumque sal armoniacum esse solet, quod in extractione tincturæ Cornalliorum, tincturæ solis è calce ejusdem, Martis tincturæ ex Crocō ejusdem quidam in usu habent.

Apparatus sublimationis hic esse solet. Corpus sublimandum cum materiâ competente optimè con-

G te.

s. Sublimatione extrahitur essentia.

Apparatus sublimationis quæritur.

teritur, & ut plurimum super
marmore commiscetur. Inde
olla sublimatoria, quam Aludel vo-
cant, illique vel unico vel pluribus ar-
tificiosè sese invicem excipientibus,
vel cucurbitæ quandoque non nimis
altæ, beneque loricatæ inseritur, &
post separationem Aquositatis, (*cujus
rei in unaquaq; ferè sublimatione pecu-
liari, signa in particularibus operationi-
bus adsunt*) lentò igne peractam, ap-
positò operculò, vel alembici rostrò
occlusò augetur gradatim ignis, do-
nec nihil amplius adscenderit, id est,
donec omne sublimandum sublima-
tum fuerit.

Unicâ sublimatione sublimatum,
si non satis purum videbitur, aut non
satis placebit, poterit eadem sublima-
tio iisdem legibus repeti toties, quo-
ties libuerit, aut donec puritas satis ar-
riferit.

Rx. Mercurii vivi per corium
trajecti ℥j.

Aqua fortis q. s.

*Mercurius
sublimandi
ratio.*

*in sublimatione factâ solvetur, & quasi totus ab-
solvitur.*

sumetur Mercurius. Hanc solutionem funde super

⊕ ad albedinem calcinati ℥℥

⊖ rostri vel fusi ℔j.

cum spatula lignea diligenter subagita, cavendo à spiritibus acerbis, qui inter agitandum evaporare solent. Postea hanc misturam injice in vitrum, quod NONNA vocatur, vel cucurbitam benè decurtatam atq; lutatam, arenâq; tam altè ob RUE, ut vix transcendat misturam. Orificium Nonnæ vel rostrum alembici primò tantum claude simplice vel duplici chartâ emporeticâ, donec omnis humiditas evaporatione absorpta sit, quod facile cognosces, si nummum Arithmeticum vel aliud metallum glabrum seu politum imposueris orificio Nonnæ.

Evaporatâ verò omni humiditate, ignem gradatim auge per horas duodecim, & omnis ferè Mercurius plerunq; instar glâciei transparens elevabitur, attestante Hartmanno in notis ad Tyrocinium Chemicum. Quod si non satis pellucidus is fuerit, sublimatum hunc Mercurium cum sale nitro, vel rectius communi fusô denuò sublimabis.

G 2 SUB

Rhenani
descriptio
paulatim
immutanda
videtur.

SUBLIMATIONEM SALIS ARMONIACI eleganter proponit Rhenanus in Sole è puteo emergente, & Begvinus, quam ita, ut quæcum Marte prima locatur, illa ultima fiat, mutare malim.

Rx. ✱.

⊖ decrepitati à p. aq.
Sublima in flores observatis ignis gradibus, & ad usum reserva.

Rx. Florum antea paratorum, vel etiam Salis Armoniaci crudi, in mortario contusi limaturæ martis puræ Magnesiatæ.

Mista inde cucurbitæ figulinæ oblutatæ, & observatis ignis gradibus, adscendent flores albicantiores, farinacei, spongiosi, mox flavescentes, hinc fulvi igneo rubore perfusi.

Tandem Vulcani ferociâ Nigri apparent, ipseq; Mars compedibus, quibus terrestri moli alligabatur, solutus, in cælum elevatus, nigram, sed formosam nivem spargit.

Simplices & Martiales flores sudorem potenter movent, volatili spiritu omnia pervadentes, fixos humores, & pigra salia fer-

fermentando, spleneticis, & scorbuticis auxiliatrices manus præbent.

NIGRI autem in humido frigido soluti, oleum Martis dulce mentiuntur, astrictoriaq; vi eminent. Æthiopicus liquor vel cum salis laticè vel aliqua aqua scorbutica combinari & servari potest.

His operationibus cognitis facile ad harum exempla lectorem plures elaborare, aut de eorundè descriptionibus judicium ferre posse non dubito. Quapropter hæc sufficiant de operatione in arena per ascensum.

AD LATUS VERÒ PER RETORTAM igne arenæ varii destillantur liquores: Inter quos ille gummosus, sic vocatus à Chemicis, non infimus est. Duplex enim egregium medicamentum ex eò parari potest, videlicet BEZOARTICUM MINERALE, & MERCURIUS VITÆ.

MERCURIUM VITÆ ex spuma duorum venenatorum Draconum elegans parandi modus est hic.

*Rx. Reguli antimonii
(cujus præparationem infra afferam.)
Mercurii sublimati ana partes æquales.*

G 3

Hæc

*Has operationes cal-
lens plures
perficiet.*

*Per retortā
in arena va-
rii liquores
destillantur.
1. Liquor
gummosus
ex quo præ-
paratur
Mercurius
Vitæ.*

Hæc duo ingredientia separatim prius pulverisata celeri manu in marmore frigido miscce, & per noctes diesq; aliquot in cellam repone, ut liquefieri invicem aliquo modo incipiant. Hoc autem, idè fit, quia perhibetur, liquorem hunc inter destillandum in collo Retortæ sic minimè concrefcere, uti aliàs contingere solet, quæ concretio tamen prohibetur, si retortæ collum curvum sit.

*Encheiresis
notanda in
destillatione
liquoris
gummosi.*

Hoc ubi factum fuerit, inde retortæ vitreæ, quæ sive sit loricata, sive non, perinde est, hancq; impone arenæ, & eandem multum obrue, ignemq; adhibe per gradus pedetentim, donec perveneris ad summum ignis gradum, nihilq; amplius exierit in cucurbitam separatoriam parvam recipientis loco agglutinatam retortæ.

*Ignis sup.
pressionis
quid?*

Quo ubi videris, ignem suppressionis per horam unam vel alteram pro lubitu adhibe: quod fit, si prunas ardentes quoque imponas super arenam & retortam.

*Rectificatio
liquoris
gummosi.*

Liquor hic gummosus vel ex retortæ vitreæ vel cucurbitæ separatoriæ, quæ recipientis vicem sustinuit, rectificari debet: Ita quidem (si nempe ex cucurbitâ

rectificabis liquorem prædictum) ut
 primò arena alembicum cucurbitæ anne-
 xum attingat, quam tamen deinde, ubi
 liquor ferè transit, & lentè destillare in-
 cipit. removere, ignem tamen augere de-
 bes. Hunc rectificatum liquorem in aquâ ^{Præcipita-}
 calentem infunde, & in momento illo ^{tianu spe-}
 pulveris albi instar præcipitabitur, quem ^{cies quædã.}
 diligenter lavabis & edulcorabis. Post-
 eaq₃ lentè exsiccabis, atq₃ in usum medi-
 cum asservabis.

Mercurius hic vitæ fundamen-
 tum & basis est, in quam natura quasi
 in unum gazophylacium vim purgan-
 di abdidit. Emeticus est, ad gr. iiij.
 exhibitus. Καταρτικός autem reddi-
 tur, si cum balsamico sale vulgari te-
 ratur, & edulcoretur.

Ex eodem paratur ROSA MINE-
 RALIS grata facie se mirificè commen-
 dans.

De aqua illa, inquam liquor re- ^{Aquâ illâ}
 ctificatus infunditur, videatur ^{contineri} Quer-
 cetanus tractatu 2. de signat. rerum p. 124. ^{Spiritu quæ-}
 & in Alexicaco pag. 411. Item Begui- ^{dã Vitrioli}
 nus l. 3. cap. 12. Et hæc de Mercurio ^{subtilè di-}
 vitæ. ^{cut, quæ Ge-}
^{rũ Spiritum}
^{Vitrioli &c.}

G 4

BE-

cant, & Edis
leptia domi-
torem.

2. Bezoar-
ticum mine-
rale sudori-
ferum ext-
mum.

Antimonii
& Mercurii
in aequalis
proportio
reprobatur.

Q. An mine-
ra antimo-
nii, an vero
antimonii
ex minera
liquatum in
confectione
liquorum gū-
m. si usur-
pandum sit?

Præcipita-
tio alia spe-
cies.

BEZOARTICUM MINERALE, quod
Crollius Antimonium Diaphoreticum,
indigitavit, ita paratur :

Rx. Mercurii sublimati.

Antimonii crud(an) partes
equales secundum quos-
dam.

Cum quibus facio quoad dosin;
sed loco Antimonii crudi substituere
soleo mineram ejusdem; propterea
quod *Quercetanus* requirat magnesiā
Saturninam, quæ omnibus Metallis
ad debitam proportionem sit impræ-
gnata, aut ut alibi loquitur, cum iisdem
sociata. Talem verò Magnesiā esse
Mineram Antimonii, ideò mihi per-
suadeo, quod alibi idem vocet Anti-
monium primum ens & radicem me-
tallorum, de quo tamen liberum cui-
libet relinquo iudicium.

Hiscæ cum ingredientibus eodem
modo progredi poteris, quemadmodum
antea in destillatione liquoris gummosi,
pro mercurio vitæ conficiendo factita-
tam fuit. Rectificato Liquori prolecto
infunditur spiritus nitri (alii contra-
agunt, sed parum interest, quâ viâ ten-

te-

tetur præcipitatio hæc, in unum enim idemque recidere videtur) *tam diu, quamdiu ebullitiones & strepitus inde exoriuntur, aut donec bello confecto inter liquosum gummosum & spiritum nitri pax inducatur. Postea per destillationem separât, iterum menstruum, servatis ignis gradibus, ultimò tamen ita fortificando ignem, ut cucurbita candescat.*

Postremum hoc improbat ab Hartmanno, qui monet, primam destillationem seu separationem spiritus nitri, non debere esse violentam, sed potius mitem; repetendamque esse ejusdem menstrui cohobationem, cui menstruo tamen semper aliquid spiritus nitri nondum usurpati addatur, hæc enim ratio (id est, *repetitis cohobis*) plus de antimonio figi & cicurari, id quod unicâ eâque violentâ destillatione adhibitâ periret. Hujus indicium perhibet, quod in prima destillatione & illâ quidem fortiori, quam par sit, menstruum rubicundum prodeat; Quæ rubedo cum non aliunde, quam à spiritibus antimonii, provenire possit, necesse est, ut per repetita

*An spiritus
nitri statim
primæ vicē
violenter se-
parandus
sit, nec ne?
Ex sententiâ
Hartmanni
deciditur
hæc contra
Gersia.*

G 5 co-

cohobia spiritus isti antimoniales tandem cum reliquo pulvere Bezoartico figantur, & per consequens pulvis prædictus excellentior reddatur.

Laboris haud prodigi, liquorem gummosum spiritu nitri imbibitum, in scutella vitrea super arena coquunt, donec indurescat, tum in crucibulo per sex horas calcinant, in cretaceum pulverem.

*Educatio
Bezoartici
mineralis
ignitio sub
tegula su-
pervacanea*

Hanc massam Bezoarticam, quidam edulcorare, quidam vel in crucibulo, vel sub tegula probatoria aliquandiu ignire vel spiritu vini irrigare, eundemq; incensione iterum separare solent. Sed supervacanea reputantur hæc, sufficit si sufficienter separatus fuerit spiritus nitri.

*II. Liquor
acidus ex
lignis, bac-
cis, &c.*

II. Ex corticibus & LIGNIS siccis, Juniperino, Guajacino, &c. ut & baccis Sabinæ, ac similibus mediante retortâ arenæ inclusâ, extrahitur liquor acidus, oleosus, qui ab antiquis per descensum non sine jactura spirituum destillatus fuit. Hæc præparatio exemplo spiritus acidi ligni Guajacini demonstrari potest.

Hic

Hic iterum lubet digredi & in-
quirere, an spiritus hic acidus ligni
sancti sit Heracleinum Rulandi, nec
ne?

*Discursus
de liquore
acido igni
Guajacini?*

Martinus Rulandus Pater, in cen-
turiis suis hinc inde varias reddit cau-
sas, quare ea, quæ ex usu diuturno in
ægrotis experta, & contra varias ægri-
tudines tam externas, quam internas
probata medicamēta habuerit, publi-
cè commendaverit, inter has autem
non postrema hæc videtur; Utilitas
nempe ex iisdem resultans maxima,
quia iisdem citò, tutò & jucundè ægro-
tos curatos fuisse, & alios quoque si-
militer curari posse, attestatur.

*Causa, cur
Rulandus
medicamen-
ta à se proba-
ta publicè cō-
mendaverit,*

Cum autem pleraque ipsi usita-
tiora, eaque insigniora medicamenta
nominum involucris obscurata inve-
niantur, adeò ut non statim quilibet,
licet sagax & exercitatus sit Medicus,
assequatur & intelligat, quid sibi ve-
lint ista ænigmata, operæ precium me
facturum existimo, si ingenioli mei
nervos eò intendero, quò explicentur
obscura ipsius vocabula, & nomina
medicaminum, ut cuivis quædam il-

*Ejundē me-
dicamenta
insigniora
pleraq; ple-
rosq; latere
videntur.*

lorum pateant. Digna enim videntur
 ipsius medicamenta, quæ crebrò in-
 usum ducantur, cum sint *εὐπόρητα* &
πολύχρηστα.

*Viris Olei
 Heracleini
 cōmendatur
 1. aduersus
 Epilepsiam.*

Ejusdem oleum Heracleinum, cui
 à morbo Herculeo, Epilepsia, quæ ut
 dometur, monstri alicujus instar Her-
 culeis indiget viribus, in qua debel-
 landa & edomanda insignem præstet,
 operam, nomen indidit, primum ob-
 tinebit locum.

Medicamentum certè eximium
 est, quod ne, ubi innotuerit, commu-
 nibus fati subjiciatur legibus, con-
 temptimque habeatur, operæ precium
 videtur virtutes illius decantare.

Offert se autem *cent. 2. cur. 6.* cu-
 ratio EPILEPSIÆ multorū comprobata
 testimoniis, in Davidis Schöns civis
 Lavingani filia, quæ nata annos decē
 per tres menses quotidie incurrebat,
 in epileptica symptomata. Huic pur-
 gatō rectè capite, propinavit, per
 quinque dies, manè jejunō stomachō,
 & in ipsâ accessione tres guttas ex oleō
 ligni Heraclii, cujus usu mox cum
 omnium admiratione, Dei que laude
 omni-

omninò liberata fuit à chronico & quotidiano hoc malò, quod deinde multis annis non rediit. LAUS SOLI DEO & GLORIA, qui contra morbos comitiales peculiarem & occultam huic oleo vim & facultatem indidit. (*Quibus verbis claudit Rulandus parens curationis hujus narrationem historicā*) De aliis prædictò morbo afflictis, eodemque oleo restitutis alibi copiosè edisserit, quò plura experimenta & documenta desiderantem remitto.

Verùm non solùm pollet hac facultate præcellentissimā curandi epilepsiam, sed prætereà contra plurimos, illosque periculosissimos morbos, alios utilissimè exhibetur. Placet igitur seligere ex innumeris paucula experimenta, quæ in aliis gravissimis morbis edidit.

In centuria 2. curatione 5. exemplum curatæ apoplexiæ, paralytiosq; linguæ sequentibus enumerat: Johannes Vogel, senator apud Lavinganos, præcedente diuturnò capitis dolore, corporisque gravitate & lassitudine tandem derepentè correptus fuit Apo-
ple-

2. Curatio
Apoplexiæ
paralytiosq;
linguæ ex
cent. 2. cur. 5

plexiâ. Nam subito cadebat, attoni-
tus jacebat, vocem, sensum & mo-
tum amiserat, nomine inclamatus,
stimulatus vel punctus nihil audie-
bat, nihil cernebat, nihil responde-
bat, nihil sentiebat. Ego, *inquit*, ac-
citus præmissô sternutatoriô & oleô
succini post sternutationem naribus
immissô bibendum dabam ex ligni
Heracii oleô cochlear dimidium,
quod cum cæteris præsidiiis magnum
adjumentum dedit, ita ut intra unius
diei spacium sensum motumque re-
ceperit. Cernebat enim adstantes, lo-
quentes audiebat, ad quæsitâ & re-
sponsa annuebat, cibum potumque
admittebat, facile & libere obam-
bulabat. Hinc cum lingvæ dissolu-
tio & laxitas tantum remaneret ferè
per biduum, ita ut necessum habuerit
cretâ annotare in tabula ea, quæ voce
& loquelâ non poterat exprimere, ve-
næque turgerent, extraxi sanguinem
ex utraque cephalica abundè, postea
corpus quoque universum extractô
Esulæ perpurgavi. Interim dum ma-
chinabar hæc, curavi omni horâ semel
lin-

lingvam totam irrigare oleo prædicto. Atq; his opportunis auxiliis intra diem & noctem præter omnium opinionem articulatè rectèq; loqui cepit, & qui antea ἀφωγος erat, mox ἐυφωγος factus fuit per Dei Opt. Max. benignitatem & misericordiam, cui soli laus esto perennis.

Deinde prædictus medicus gloriatur, se solo hoc oleo à febricula, dolore ventris, inappetentiâq; simul & semel affligentibus Thomæ Leberwurst Ahenarii Lavingani filiolum annos decem natum citò liberasse, accipiendo scriblitæ momentum, eidemque affundendo olei ligni Heraclii guttas VII. quod deinde jejuno devorandum præbuit, quò alvus multum purgata fuit, atque confestim convaluit sine aliorum medicamentorum administratione.

Postea quam feliciter Hydropem Ascitem cum vermibus curaverit sic enumerat. Filioli duo Andreæ Kothens in Ascitem devenerunt, qui à me ita curati sunt. De oleo ligni Heraclii novem guttas minori natu imposui in umbilicum: Majori natu tredecim guttas

Curatio
Febris &c.

Centur. 3.
cur. 26.

Curatio
Ascitis cum
Vermibus
cent. 4.
cur. 28.

ma-

manè, meridiè & vesperi per duos cō-
tinuos dies. En Dei miraculum; pueri
alvō perpurgati sunt, & vermes multi
expulsi, ac intra tres dies omnis tumor
evanuit.

V. Curatio

Angina

cel. 3. cur. 99

*Insuper cum conjunx ejusdem Me-
dici carissima, annum agens quadragesi-
mum sextum, anginā correpta esset, in-
flammatæq; tonsillæ atq; uvula, gerrimè-
que deglutiret cibum & potum, difficulter
respiraret, adeò ut ferè strangulata fuerit,
præsentissimum testata fuit, & valen-
tissimum sensisse auxilium ex oleo
prædicto, de quo ipsi dederat dimidiū
cochlear, nimirum circiter drachmas
tres, quò fauces & reliquas partes affe-
ctas colluebat crebrò, & inflammatio
tonsillarum ac uvulæ sublata est, atque
intra diei spacium evasit libera, facile
spiritum traxit, & facile glutivit.*

VI. Curatio

Spasmi Cy-

nici cent. 4.

cur. 26.

*Amplius mirificè profuisse in Spasmo
Cynico, quem vocant, testatur idem. Dis-
torquebatur in misera muliere canino
rictu in obliquum os, nasus, oculus,
ipsa facies modò in dextram, modò in
sinistram partem; distendebaturque
singulis horis plùs quàm vigesies. In-*

Pa-

paroxysmo agnoscebat adstantes, sed loqui non poterat. Ad istam foeminam citatus exhibuit per os tribus vicibus, post quartam semper horæ partem interpositam, OLEI HERACLEINI gutta tredecim, & DEO TER OPT. MAX. juvante illicò loqui cæpit, ab horribili istò malò liberata.

Imò insignem usum prædicti nunc VII. Curatio
multoties olei recenset cent. 4. cur. 49. Cioranula
vis Gundelfingensis filiulus annos na- cent. 4.
tus tres, habebat sub lingua tumorem cur. 49.
& carnis excrescentiam, vulgus ranam
vocat, quæ indies crescebat, ita ut lo-
qui ob ejus molem & impedimentum
non posset. Ego, inquit, ille, parenti-
bus svasi, ut mæne, meridiè & vesperî
carnem istam eminentem lavarent
oleò ligni Heraclii. Quod cum face-
rent quotidie, decrevit, & mox subla-
ta est.

Ulterius adhuc eidem oleo egregiam IIX Curatio
attribuit facultatem depellendi Ischuriã, Ischuria
malum illud gravissimum, cuius experi- cæt. 3. cur. 86
mentum dedit in cive Lavingano, qui
olim angebatur Ischuriã seu urinæ re-
tentione. Nam urina in totum sup-
pri-

H

pri-

primebatur, cum fœvissimo dolore, quem dies noctesq; perferebat ob humores vesicæ cervicis meatum obturantes. Hunc intra horæ spaciū, per Dei gratiam, & clementiam liberavit his paucis admotis. Ægrotô supinô cubante, stillare jussit in umbilicū, quadraginta guttas de oleo ligni Heraclyi calente. Instillatô oleô balneo aquæ dulcis infidebat, & intra horæ spaciū copiosè & expeditè mingere cæpit.

*IX. Cnratio
partus diffi-
cilis &c.
cent. 3. cur. 43*

Sed quàm cum successu non satis laudatô nec laudandô in partu difficili, fœtu emortuô, & secundinis expellendis idem exhibuerit, multis hinc inde refert, è quibus unicam tantùm historiam hâc vice seligere placuit, nempe illam, quam recitat cent. 3. cur. 4. Sebastiani Ehingeri civis Lavingani uxore, tres dies parturiit, nec liberari potuit, fœtumque mortuum in utero gestavit. Quartâ demùm die, re desperatâ, ad me veniunt, oleum Heracleinum à me expetentes. Noverant n. me istô oleô omnibus subvenire in partu difficili, in fœtus mortui gestatione, & in re-

ten-

tenta secundina ac mensibus. Invo-
catò itaque omnipotente MEDICO JE-
SU CHRISTO olei ligni Heraclii guttas tre-
decim in umbilicum stillare jussi: post-
ea ejusdem olei guttas duodecim deglu-
tire. Quibus expeditis & confectis
in horæ spacio fœtus mortuus salvâ
matre expositus & ejectus est unâ cum
secundinâ. Laus soli DEO ARCHIA-
TRO.

*Quàm intolerabilis affectus sit odon- X. Curatio
algia, benè norunt illi, qui eodem semel odontalgia
atq; iterum conflctati sunt, aut alios cœl. 3. cur. 53
conflctantes viderunt, adeò ut propterea
ægri multas noctes ducant insomnes, &
non dies solùm totos, sed quandoq; etiam
menses perpetiantur dolores ineffabiles.
Ast ecce! præsentissimum remedium
contra dictos dolores asserit esse oleû
effatum, idque multis insuper experi-
mentis comprobat, è quibus numero
quam plurimis unicum solùm nunc
in medium asseram. WOLFGANG
Spreng, Laternarius, dentium crucia-
tus mæstissimos perferebat, cui suc-
currit oleò Heracleinò. Nam post-
quam dentibus admovit dolentibus,*

H 2 subi-

Cent. 3.
cur. 56.

subitò dolores lenivit & penitus ademit. *Oleum enim istud humores extrahit, vermes dentibus innatos necat, & doloris omnem causam, ex qua ortum trahit ille, tollit.*

Plures Gires
oles Hera-
cleins non
possunt hanc
vice colligi
cēt. 7. cur. 91

Cent. 8.
cur. 79.

Sed dies me deficeret, si vires omnes hujus olei eximias colligere, & huc transferre vellem, præsertim quibus pollet in lingvæ exulceratione sanandâ, in scorbuticâ angustia debellandâ, in phthiriasi, flebilissimô atrocissimôque morbô, curandâ, in canitie, præmaturâ amovendâ, & aliis morbis extirpandis, quas apud eundem quilibet videre poterit.

Sufficiant itaq; hæc experimenta pro ejus commendatione, quæ sanè maximi æstimanda veniunt, & plurimis, eisq; præstantissimis Medicis admirationi fuerunt, illosque in id inquirendi cupidissimos reddiderunt.

Hanc commendationem sequatur tandem explicatio quæstionis allatæ.

Explicatur
quæstio,
s. Ratio,
quod oleum

Suprà dictum, à præcipua & insigni facultate adversus Epilepsiam, quæ oleo inest, tanquam à potiore,
no-

nomen eidem ab autore inditum esse. Quid si hoc ad cognitionem ejus acquirendam aliquid faceret? Si enim à potiori facta est denominatio, dicendum erit, oleum hoc destillatione prolectum, fuisse ex simplici quodam medicamento Antiepileptico. Cui fundamento si inniti velim, inter omnia simplicia eradicatoria Antiepileptica vegetabilia, nullam reperire queo, cui absque omni contradictione cōmuni consensu major vis eradicandi epilepsiam attribuat, quā ligno Guajacino. Hoc quia in confesso esse apud omnes puto, superfedere autorum allegationi possum.

Huic præterea in subsidium venit, aut adscisci debet, quod idem Rulandus sæpius decocto ligni hujus usus fuerit in iisdem affectibus, in quibus extirpandis oleum hoc profuisse gloriatus est.

Postremum accedit, quod experientia me huc usque docuerit, eosdem esse effectus, easdem vires & facultates liquoris acidi, quem per cornutam igne arena ex rasura seu limatura Guajaci elici-

H 3 cio,

Heracleius
conficitur
ex ligno
Guajacino.

Alteratio
110.

Tertia ratio ab experientia multiplici desumpta.

cio. quos & quas oleo suo Heracleino attribuit Rulandus.

Sic laudes singulares meretur, ob tutissimum & certissimum auxilium, quod confert in pellendo vivo & mortuo foetu: item in doloribus dentium extirpandis æqualium virium medicinam non vidi, id quod experientia ut me, ita etiam quemlibet edocebit.

Ex quibus apparet, oleum ligni Heracleini esse oleum ligni Guajaci.

Quercetanus unā cū alio magni nominis Medico germano oleum Heracleini Rulandi putat elici ex ligno Buxi.

Refutatio huius opinionis desumitur ex ipsis Quercetani & Rulandi verbis.

Huic meæ opinioni contrariari video Medicum illum & Chemicum præcipuum Quercetanum, qui unā cum Germano magni nominis Medico testatur est, oleum ligni Heraclii, quo Rulandus ipse in suis centuriis et Epilepticos sanitati restituisse, & dentium dolorem sedasse affirmat, è ligno buxæ destillatione extractum fuisse, non Guajacino, ut antea opinabatur.

Sed litem hanc facili manu dirimet, qui æquā lance rationes perpendet, easque diversas inter se, ob quas quilibet huic vel illi affectui edomando inservire statuat, observabit. Verba

ba

baigitur *Quercetani* (quæ reconditæ
 sapientiæ multum in se habent) ipsis-
 sima mihi placuit apponere: Atq; ut *Oleum ligni*
particularius caussim inaudiatis, quæ nos buxi est
ad scobem buxei ligni alioqui admodum narcoticum.
fatentis, & caput ferientis addendum im-
pulit, sciatis, in eo vim quandam narcoti-
cam, & sulphur soporiferum abundè con-
tineri, unde fœtorem contrahit, quemad-
modum cicutæ, rutæ, mandragoræ, omniūq;
papaverum genera, quæ ingratum odorem
expirant, quod Narcotica sint, hoc est,
narcotico sulphure nimirum tincta & in-
fecta. Et paulò post idem: Cujus nar-
coticæ virtutis magnum est argumentum, Hæc habet
quod eâ quilibet vel gravissimus dentium Querceta-
dolor, omnes alios dolores superans, uno nus in te-
momento sedetur, si denti scalpium oleo trade p. 214
ejus intinctum, in radicem dolentis den-
tis immittatur, quæ vix eo attingit, cum
statim miraculi & incantationis instar
dolor prorsus avolat quasi & extingui-
tur. *Oleum ligni*
Heraclei

Et ex his, cuilibet constare pot-
 est, oleum buxi non esse oleum Heraclei-
 num Rulandi, qui memoriâ recolit ra-
 tionem, quam superius adduxi, quâ
 H 4 vi-
humores &
omnē mate-
riâ dolorifi-
câ extrahit,
& per os
evacuat.

videlicet oleum prædictum dolores dentium intolerabiles confestim sedet & auferat; *humores nimirum affluentes, doloremq; causantes extrahendo*, & ut alibi loquitur, *copiosè per os educendo*. Quæ actio cum non competat sulphuri cuidam Nartico, & soporifero humores furètes, & insultus fulgureos ejaculantes cicuranti, mitiganti & extingventi: sicque aliter operetur oleum buxi, aliter oleum Heracleinum, unum idemque oleum esse nequit:

*Libavius
oleum Hera-
cleinum pa-
rari affir-
mat ex li-
gno corylino*

Verùm sicuti ab ariete hoc dextrò non percutior, ut à prædicta opinione discedam, ita nec ab altero moveor, qui è penu alchimistico Medici & Chimi-
mici excellentissimi D. *Libavii* provenit, *qui putat oleum Heracleinum Rulandinum esse oleum ligni Corylini, dum in hæc erumpit verba*. Etliche rühmen vor solchen Gebrechen gar sehr das Del vnd Spiritum descensorium ex ligno Coryli, das den Schlangen zuwider ist/ıc. Es bedüncket mich / Herr Rulandus habe darvon sein oleum Heraclium vnd conservam Antiepilepticam gemacht.

Sed

Sed quia hujus opinionis suæ nullam rationem probabilem adducit, præterquàm quod aliquando gloriatu fuerit, sibi id ab optimi parentis *Rulandi* optimo filio concreditum esse, non aliter, ac si Jupiter Junoni in aurem aliquid insurrasset, eadem facilitate, quâ affirmatur, rejicitur: Præsertim cum ipse *Libavius* testetur, quod *Rulandus* solitus fuerit sollicitatores, variâ objectâ offa, à se dimittere, *quæ verba habet in Apocalypsi Hermeticâ c. 8. pag. 255. Idem inibi*: Ingeniosus auctor, cum videt sua medicamenta, quæ cupit clàm omnibus esse, fieri palàm, facile potest aliquid comminisci, & instar Prothei in diversas formas se mutare.

*Responsio
ad eandem
opinionem.*

Nam quamvis serpentibus contrarietur, & vermes interficiendi vim egregiam habere non dubitetur, non tamen exinde sequitur. E. est oleum generale Antiepilepticum. Quia diversum quid est Epilepsia à serpentibus, nec semper evenit, ut è vermibus ægrotantes evadant Epileptici, aut dentes doleant: Cum tamen ne sic

*Instans pro
opinionem Li-
bavii ejusdè
solutio.*

H 5 qui-

quidem oleum Antiepilepticum generale dici mereretur, uti Rulandinum esse præsumitur. Et hæc de oleo Heracleino, nostram volumus procedere, nemini autem invito obtrudere sententiam.

III. Olea è gummatibus beneficio retortæ in arena præparantur.

III. Olea quoque è gummatibus eliciuntur, sic:

Beneficio retortæ in arena præparantur.

Rx. Gummi Ammoniacum, Galbanum, vel aliud, quodcumq; volueris,

& dissolve super ignem aceto acerrimo, solutumq; include retortæ, & adde arene usq; s. q. pro incorporatione. Postea retortam arenâ obrutam urge igne secundum gradus adhibitô, quem tamdiu continuabis, donec nihil amplius exire

Rectificatio oleorum prædictorum vulgaris.

videris. In recipiens collo retortæ annexum aqua pura infusa sit (secundum quosdam) quam deinde una cum oleo extracto à cineribus, per cohobia, pro rectificatione oleorum destillant.

Rectificatio oleorû è gummatibus pro lectorum compendiosa Libavii.

Libavius rejectâ hâc ratione rectificandi oleum in additionibus ad Alchimiam incerti auctoris alium rectificationis modum proponit, ubi unicâ destillatione seu operatione olea rectificari & clarificari possunt, cum aliàs

alias secundum dictam veterum methodum vix quarta destillatio sufficiat.

Rx. Fragmenta laterum magnitudine nuces avellanas aequantia. Candefac in crucibulo triangulari, & in dictum oleum successive conjice tot, quot sufficient ad absorptionem olei omnimodam. Postea fragmenta illa in pulverem grossum contunde, & inde in retortam vitream atq; iterum ex arena pelle. Si unctionem aliquam adhuc forte rederbit oleum, lavari aqua quadam odorata poterit, statimque deponet.

Eodem plane modo paratur *Oleum philosophorum*, aliò nomine *Oleum Philosophorum* vocatum, quod cum PINGVEDINE HUMANA paratum nobilissimas virtutes possidet.

Hæc Destillatio ad latus competit etiam CORNIBUS & OSSIBUS ANIMALIUM.

Rx. Cornu Cervi
inde retorta loricata, & observatis ignis gradibus elicitur Spiritus, oleum & volatile, quæ alexipharmacis pollent facultas.

Ex cornu cervino si mul & semel oleum, liquor, & volatile præparatur.

tatibus. Sal volatile difficulter fervatur, aufugit enim propter volatilitatem, ideoq; aqua cordialis superinfundenda, ut aliquot digitorum intervallo supereminet.

*Tria dicta
similiter eliciuntur
ex Cranio humano.*

*Magisterium
Antiepilepticum
preparare.*

*Destillatio
& rectificatio
olei Succini in
sublimioribus
promissa.*

EX CRANIO HUMANO similiter hæc tria, videlicet sal volatile, liquor acidus, & oleum unica destillatione eliciuntur. quæ insignia sunt antiepileptica medicamenta; inprimis, si è capite mortuo quoque sal fixum eliciatur, & his tribus jungatur, posteaque hæc omnia per mensem Philosophicum, in cineribus, igne lento, digerantur, ac uniantur, ut ex iis fiat Magisterium Antiepilepticum, cujus vires vulgarium epilepticorum medicamento- rum facultates longè superat.

Huc referri potest OLEUM SUC-
CINI, cujus præparationem superius
promisi:

Rz. Succini quantum libuerit, indeq; retortæ terrea, aut vitreæ lutata, & in arena destilla, quousq; oleum penè omne transgressum fuerit, indicio erit, cum jam crassum & nigrum oleum, illudq; per longa intervalla stillaverit. In

76.

receptaculum parum aquae simplicis infusum sit. Hinc cum maiore copia simplicis aquae transfunde in retortam. & Balneum vaporosum galeatam tantisper destillare permitte, donec nihil amplius olei clari & odorati una cum aqua descendere perspicias.

SAL VOLATILE collo retortae adhaeret: FIXUM verò ex capite mortuo post destillationem olei in fornace figulina calcinato extrahitur.

CAPUT VII.

De igne nudo.

Supra definitus fuit ignis nudus, *Ignis nudus definitio.*
quando materia in suo vase immediatè igni apponitur. Si ad definitionem hanc examinet quis destillationem per vesicam, sub hoc igne dictam operationem propriè tractari posse dicet.

Destillatio verò per vesicam vulgaris est operatio, adeò ut mulierculæ eandem frequentissimè tractent. Sufficiat igitur primis solum digitis eandem demonstrasse. *Prima species ignis nudi est.*

I. Deo

1. Destillatur autem per vesicam Spiritus vini ex facibus vini & vini ipsô.

2. Destillatio
olearum ex her-
bis calidioribus, semi-
nibus, aroma-
tibus flo-
ribus &c.

Ex aridis
herbis cali-
dioribus quo
modo elici-
tur olea?

Oleorum ab
aqua sepa-
rationes
variae.

2. Deinde ex herbis calidioribus feminibus, aromatibus, floribus & aliis fundentibus oleum, mediante vesicâ cum suo refrigeratoriô, olea eliciuntur.

EX ARIDIS quidem HERBIS ita:

Re Magnam quantitatem alicujus herbae calidae, illiusq; flaccidae vel siccae conjice in vas capax, superfunde aquam tepidam, ut satis superemineat addeq; aliquot manipulos salis, atq; etiâ si libuerit, unum vel alterum manipulum Tartari vulgaris, & sine macerari per septimanas tres vel quatuor. Deinde vesicam ad medietatem herbis exple, & superfunde aquam, ut dodrantem emineat, destillaq; quousq; omnis substantia oleosa cum aqua sit traducta, quod deprehenditur, cum guttae clarae & merè aquosae exeunt. Oleum ab aqua aut parvô cochleari argenteo, aut tritorio, aut aliô modò separetur. De quibus modis separandi videatur tractatio accuratissima & plenissima Sennerti in instit. Medicis de oleis. Aqua,

Aqua, quæ simul exstillat, non immerito aquæ destillatæ ejusdem herbæ substituitur, imò eidem præferri potest. Magis enim refert plantæ odorem & saporem, quàm vulgariter destillata aqua.

*Aqua una
cui oleo pro-
lecta aqua
ejusdē her-
bæ merito
substituitur*

Olea ex SEMINIBUS sic destillantur.

*Oleorum ex
seminibus
destillandi
ratio.*

Rx. *Semen carvi aut fœniculi, &c.
quantum libuerit,*

*in q̃ vitrum magnum, vel vas fictile
vitreatum injice, atq; affunde tantum
aque simplicis tepesactæ prius, ut do dran-
tem transcendat, & ad singulas libras se-
minum, manipulum salis communis ad-
de.*

Quidam aliquid Tartari calcina-
ti addunt, sinuntq; ipsa per septimanas
res macerari in cella (Si in tumescenti-
bus seminibus aqua decedit, aliam super
affundunt) Postea per vesicam destillant
affusâ sc. adhuc aliquâ quantitate aquæ,
ut tertia pars vesicæ, aut etiam aliquid
amplius, vacua sit. Facile enim ebullire
& sublimè efferri semina illa consue-
verunt, si vesica nimis referta sit.

No.

*Peculiaris
observatio
in destilla-
tione olei
anisi.*

Notandum est SEMEN ANISI ad-
jecto sale communi & Tartari tamdiu
macerandum esse, ut penè foetorem
acquirere incipiat.

Videndum præterea est, ut semi-
na recentia ultra unum annum non
asservata, nec etiam in sole exsiccata
sint. Facile enim oleosa hujus semi-
nis substantia perit, ut postea in de-
stillatione aut nihil, aut parum olei
fundatur.

In aliis seminibus nihil difficul-
tatis, & plerumque singulæ libræ eo-
rundem fundunt olei unciam dimi-
diam.

*Oleorum ex
Aromatib9
destillatio,
& i. oleis es-
sentialibus.*

EX AROMATIBUS conficiuntur
olea ferè simili modo. Confracta enim
ruditer aromata in vesicam immittuntur
affusa ad singulas libras aromatum unâ
mensura vini, & aquæ triplô superadditô.
Destillanturque per vesicam calore
non nimium vehementi, ne efferve-
scendo in alembicum ebulliant. Ali-
qui aromata & præcipuè CINANOMUM
per aliquot dies in frigido macerant. Ali-
qui etiam iisdem sal adjiciunt, imprimis

Dea

verò Caryophyllis. Sed hæc sunt opera
arbitraria, quæ adhibita parum ju-
vant, & omiſſa parum nocent.

Aqua lactescens, quæ destillatio- *Olei huius*
ne dictâ prolicitur, per duplicem, *separatio*
chartam emporeticam priùs madefa- *peculiaris,*
ctam (*ne nimium attrahat*) percolatur, *notatu di-*
& solâ aquâ transcolatâ relinquitur, *gna.*
oleum in chartâ, quod probè notan-
dum. Plus enim olei hâc ratione,
quàm usitatis separationibus (quarum
in aliis operationibus mentionem fe-
ci,) & quidem faciliùs colligitur &
separatur. Cùm enim usitati separa-
tionum modi difficilè scopum asse-
quantur, varii variè occupati sunt in
separatione oleorum cinamomi &
Caryophyllorum. V. G. Aquam illam
lactescentem collocant in cellam frigi-
dam, ut eò melius olea hæc propter pon-
derositatem, quam obtinent, fundum pe-
tant, atq; ab aqua separentur. Alii aliam
rationem ineunt, de quâ videatur Li-
bavius in notis ad Alchimiam pag. 204.
Nec tamen effectum optatum tam ci-
tò & certè ipsis videre licet, ac si di-
ctam *ἐγχείρησιν* adhibeant.

Modus asse-
quendi plus
olei.

I Aquam

Aquam hanc semel transcolatam, iterum, si libet, in vesicam super aromata prioris destillationis transfunde, denuoque destilla, & aqua iterum transibit lactea, ut prior; quam, si volueris, etiam per chartam transcolare poteris, & adhuc aliquid olei accipies, præsertim si maiorem quantitatem cinamomi, vid. libras quinque vel plures in vesicam prius immisisti.

2. Olei caryophyllorum separandi modus.

Oleum CARYOPHYLLORUM similiter fundum petit: portiuncula etiam reliqua innatat. Separandum igitur similiter per chartam bibulam prius madefactam, ac in infundibulum immisam.

3. De piperis oleo singularis observatio.

PIPER parcissimè oleum reddit, ideoque aqua destillata aliquoties super remanentiam refundenda, & torres filtranda est.

Reliquorum oleorum aromatum facili separatio.

Reliqua olea aromatum, ut Nucis MOSCHATÆ, ACORIVERI, vulgo CALAMI AROMATICI, ZEDOARIÆ &c. innatant, & per tritorium seu separatorium facili manu separantur.

Oleo diu asservandi ratio.

Notandum præterea: his oleis, quæ conservare quis diu integra & salva

salva voluerit, aliquid propriæ aquæ
affundendum esse. Aliàs enim facile
incrassantur & consumuntur.

Olea ex FLORIBUS VEGETABILIVM *Olea ex floribus vegetabilium destillandi ratio.*
sic parantur E.G.

R. Flores Chamomilla Romana
siccus,

crasso modo contunde, & impone in vas
fistile, addendo ad singulas libras flo-
rum.

salis communis, vel, ut alii spondent,
salis tartari unciam unam cum
dimidia, & affunde

aquam pluvialem, uti quibusdam
placet, vel fluvialem calidam.

Stent in loco calido per dies qua-
tuordecim. Dein destillantur per vesicam
more prædicto, posteaq; oleum ab aqua se-
paretur.

Eodem modo etiam ex LAVEN-
DULA, & aliorum vegetabilium flori-
bus possunt olea præparari.

Aliàs igne aperto, beneficio re-
tortæ ut plurimum, varii destillantur
SPIRITUS E MINERALIBUS, aut ad eo-
rundem naturam accedentibus, videl.
AQUA FORTIS, AQUA REGIS & alii spi- *II. Species ignis nudi est destillatio variorum spirituum per retortam*

ritus. Cum autem plerumque hujus destillationis Autores in descriptione Spirituum preparationem Aquæ fortis paradigmatis locò habent, & alios spiritus extrahere jubent eò modò, quò aqua fortis destillari solet, ejusdè preparationem hîc proponam, quæ talis esse poterit.

*Destillatio
aque fortis
seu separa-
toria vulga-
ris & usi-
tata.*

*Rx. Vitrioli ad albedinem, vel flave-
dinem calcinati (quamvis omninò de ni-
hilo videantur hæ calcinationes, siquidè
aquam fontanam in recipiens vas loco
phlegmatis evaporati infundunt cum
tamen spiritus aque fortis facilius in
phlegma, quam in aquam infusam se de-
mittant) ℥ij.*

Nitri purissimi ℥j.

*Contusa hæc omnia inde retortæ Wal-
denburgicæ, aut simili, sine aliâ additione,
& receptaculum magnum appone, jun-
cturas optimò lutò claude, sub ministrâq;
dein ignem gradatim per horas duode-
cim, donec ad summum perveneris. Frige-
factis postea omnibus & reſeratis junctu-
ris, effunde destillatam aquam in vitrum
capax & validum, epistomiumq; claude
quàm accuratissimè, ne spirituum quid
exhalare queat.*

Aquam

Aquam hanc periti artifices se- *Ejusdem*
quenti modò clarificant, inquentes, *purificatio.*
nisi clarificetur hoc modo non æquè
expeditè solvere metalla, ac si eadem
purificata esset. Capiunt nempe quartam
partem, vel secundum alios, uncias duas
solum prædictæ aquæ fortis nuper paratæ,
in aquam injiciunt argenti per plumbum
à pollutione Venereâ, & spirituum crudi
Mercurii, sulphurisq; non fixi consortiò
purgati, & laminati drachmam unam
(alii duas adjiciunt) & solvunt super
prunis: solutionem hanc omnem infun-
dunt reliquis (tribus) partibus aquæ præ-
dictæ, & orificium vitri benè claudunt,
ac agitant ferè per horæ quadrantem, do-
nec nempe lactescat. Postea sinunt reside-
re feces per horas duas vel plures, puramq;
seu pellucidam supernatantem aquam
in inclinatione separant, & servant usui.

Ex hac Aqua Forti facilè Aqua 2.^a Aqua
quædam REGIS (quod metallorum Re- *regni com-*
gem, Aurum solvat, ita dicta) sic præ- *muniis.*
paratur.

Rx. Aquæ fortis ℥iiij.

Salis armoniaci vel communis ex-
siccati ℥j.

I 3 mi-

misce & sic chrysulcam regiam aquam,
que solem in atomos solvat, habebi-
mus.

Quidam plus salis armeniacy ad-
dunt, & post destillationem uniunt.

AQUA PUGILUM quomodo ex Sa-
le petre & armeniaco paretur, docent
authores & Frater Basilius in Clavi.

SPIRITUS ☉ solaris etiam reddi-
tur, si proprio sale imprægnetur ad sa-
tietatem.

3. Destillatio
Spiritus Tar-
tari, ubi tria
peculiariter
observanda.

1. Luti exsic-
catio accur-
rata ejus-
demque cū
sevo liquato
perfusio.

2. Ignis con-
tinuatio et
iam si nihil
amplius de-
stillatur.

Eodem ignis regimine Ex TAR-
TARO elicitur Spiritus & oleum nihil-
que peculiare habet, quàm

(1) Quod hic Spiritus lutum
juncturis obductum maximè penetret.
Svadent itaque Artifices, ut id per unū
vel alterum diem probè exiccetur,
posteaque siccatum sevo igne liquato
perfundatur, cineresque puri immi-
sceantur.

(2.) Quod post peractam de-
stillationem guttarum picearum, &
eruptionem Spirituum alborum per
duas horas, ignis fortis seu summus
continuandus sit, pro majore calcina-
tione capitis mortui, ut ex eo demum
eo facilius sal elici possit.

(3.) Etiam si supra dictum, ignem ^{3. Ignis in} gradatim subministrandum esse, do- ^{principio de-} nec ad summum perveneris, id in hac ^{stillationis} operatione sic intelligendum, ut qui- ^{moderatis} dem adhibeatur primò ignis lentus, & ^{singularis,} postea successivè augeatur, donec omnes spiritus exierint, & aliquid ultra quoque. Sed cavendum est accuratissimè, ne ignis tum temporis nimium, quam par sit, intendatur, quando spiritus nebularum instar prorumpere incipiunt. Aliàs enim disrumperent receptaculum, & sic oleum & opera perderetur.

Hic destillatus Spiritus per char- ^{Refificatio}
tam bibulam duplicem prius madefactam ^{Spiritus}
filtratur, atq; ab oleo fetido & crasso sepa- ^{Tartaro}
ratur. Deinde unà cum capite mortuo
proprio, vel secundum alios, sale pro-
prio, aut etiam colchotare Vitrioli in
cineribus per alembicum destillatur bis
tervè, donec prodeat purus & clarus, nec
odore gravis. Hanc tamen odoris gra-
veolentiam sine virium amissione tol-
li haud posse, nec omninò formidan-
dam esse Crollius docet.

I 4 Si

*Destillatio
spiritus salis
communis
Et Nitri, ubi
nihil peculi-
are quā ad-
destro boli.*

Similiter paratur SPIRITUS SA-
LIS communis, NITRI, &c. ita tamen,
ut his singulis tres vel quatuor par-
tes boli rubei vulgaris vel terræ rubræ
Adamicæ, quam vocant, admiscean-
tur, id est; ad prohibitionem fluxus po-
tissimum. Salia enim si fluxerint,
nullum spiritum emittent, quod hîc
semel monuisse sufficiat.

*III. Species
Ignis nudi
est Ignis fu-
sorius.*

III. Inter ignis nudi genera re-
fertur quoq; IGNIS FUSORIUS, qui va-
rius esse solet, modò magnus videli-
cet, modò parvus, pro rei fundendæ
naturâ & quantitate. Alium enim ignē
fusionis requirit PLUMBUM, alium,
FERRUM.

Notandum præterea hîc : quæ-
dam mineralia & metalla omninò nō
aut difficulter fundi per se, nisi addan-
tur quædam, quæ illa disponant ad
fluxum.

Sed quia fusio metallorum rarò
requiritur in medicamentorum præ-
paratione, de illâ multis agere animus
non fert. Ut tamen fusionis exemplū
quoddam habeatur, descriptionem
Reguli Antimonii superiùs promissā
adferam in medium.

R.

R_x. Antimonii Ungarici

♀ albi a ℥i

⊖ purificati ℥ss.

Pulverisata misce invicem.

Deinde portionem aliquam hujus misturæ in mortarium, vel aliud vas æneum, conjice, prunâquæ candenti admotâ incende, & dum adhuc candet, reliquam misturam paulatim adjice, continuo spatulâ ferreâ agita, & sic calcina igne Philosophicô, ut nominant.

Hâc calcinatâ materiâ seu misturâ reple vas triangulare fusorium, quod crucibulum appellant, prius aliquô modô ad ignem calefactum, & in ignem fusorium super particulam lateris colloca, atq; prunis obrue, ignemq; foliis sufflando auge, donec probè fluat materia dicta. Fluentem materiam in infundibulum, quod Aurifabri eine Gießbockel vocant, calidum & sevo vel cera per litum conjice, atq; dum materia injecta adhuc calet, & liquida existit, continuo pulsando concute fundum infundibuli, ut regulus eò melius descendat è scoriis seucrementis.

Ignis fusorius
us exempla
Reguli An-
timonis de-
claratur.

I 5 Re

*Missio reite-
rata reguli
antimonii.*

Regulum hunc pulverisatum cum dimidiâ quantitate Nitri purificati adhuc semel vel bis quoque aliqui fundunt, donec puritas & splendor ejus arrideat, quod tamen supervacaneum puto.

*Reguli Mar-
tis stellati
confectio.*

Cum hoc processu coincidit confectio REGULI MARTIS STELLATI, cujus nunc optimam præparationem manifestabo :

Rx. Antimonii Ungarici

♀ albi a ℥ix.

Nitri purificati

Clavorum minimorum ex puro ferro fabre factorum a ℥iij.

Massam antimonii ♀ ⊕ pulverisatam diligenter misce, & calcina igne philosophico, donec detonuerit.

Interea autem clavos dictos unâ cum Crucibulo valido, in furnum fusorium carbonibus candentibus refertum ad igniendum colloca. Quibus, ubi benè igniti fuerint, super adde misturam calcinatam mediante cochleari ferreo, & conterege tigillum fusorium cum magno car-
bo-

bone, & urge igni tali, qualis in proces- *Signū quan-*
 fu præcedenti mentio facta fuit, donec *do materia*
 omnia injecta benè fluât instar aquæ: *fundenda*
 quod ubi ex sonitu perceperis, mistu- *fluat in igne*
 ræ si quid reliquum fuerit, iajice, spa-
 tulaque ferrea agita, & iterum auge
 ignem. *Postea ubi ignem per horæ quâ-*
drantem sufflando auxeris, effunde mas-
sam in infundibulum ferreum, & habe-
bis Regulum Martis stellatum. Splendor
 huius reguli si non placuerit, purifica-
 ri amplius, ceu prior, debet.

Possit hic quidem NITRI Quo-
 que Fusio cum FLORIBUS SULPHURIS
 declarari, sed cum de ea alii latissimè
 & luculentissimè agant, nihil adden-
 dum censeo præter id, quod in dictâ
 præparationis initio pleriq; omittant,
 quo medicamento istius præstantissi-
 mi efficacia imminui videtur.

Omittere plerosque aliquid di-
 xi: Hoc nihil aliud est, quam PURIFI-
 CATIO NITRI fusioni ejusdem cum
 Floribus sulphuris præmittenda. Non
 enim sequitur, uti ipsi sese defendere
 conantur; purificatur cum sulphure
 purgato; Ergo sufficienter purgatum
 est.

Discursus de
preparatio-
ne Lapidis
prunella.

Argumen-
tatio quedâ
pro conse-
cratione lapi-
dis prunella

*Vulgari, e-
iusdemq;
refutatio.*

est, quia Nitro permixta est quædam mucilago seu impuritas, quam sulphur non absumit, sed quandoque auget; siquidem ab eodem post fusionem prædictam, sed difficilius separari potest.

*Argumen-
tum quod-
dam contra
prædictam.*

Accedit illud quoque (quod illi non satis assequuntur) nempe ab Autoribus pro confectione Lapidis prunellæ (sic enim vocant Nitrum cum floribus Sulphuris fustum) requiri Nitrum purissimum. Nitrum verò, uti à Nitrariis confectum venditur, non esse purissimum, ut pleriq; autumant, mucilago nominata ostendit.

*Purificatio
nitri præ-
mittenda
fusioni
eiusdem.*

Ergò præmittenda est quædam purificatio, quæ talis esse poterit.

R. Nitri libras quinq;

his affunde aquam purissimam & limpidissimam, vel si habere potes. pluvialem aliquoties colatam aut destillatam, & coque ad rogam ex lignis constructū, flammag; ardentem, tam diu in vase

*Signū quā-
do ad iustā
consistentiā
solutio nitri
detecta sit.*

anco, spatula ligneam diligenter agitando, donec gutta liquoris frigido ferro affusa statim butyri instar concreseat. Tunc insperge guttatim lixivii acerrimi, quale

sa-

saponariorum esse solet, uncias aliquot, atq; è vestigio mucilaginosae illa impuritas (quæ salis cujusdam fixi naturam sapere videtur) copiosè fundum petet. Hoc ubi factum fuerit, liquorem clarum, calidumq; adhuc filtra, & in vase venereo angusti fundi, lati verò oris loco frigido in crystallos lune instar albissimos sine abire, quod intra paucas horas contingere assolet.

Aqua supernatans iterum coqui debet, ut supra, & rursus ad crystallificationem reponi toties, quoties necessum esse *αυτοψία* judicabit.

Hi crystallos nihil aliud sunt, quam Nitrum purissimum, quod Autores pro conficiendo Lapide prunellæ requirunt, multis modis nitrum illud, quod Artifices nitrarii more solito conficiunt, puritate vincens.

Nitri hujus purissimi, ut hoc obiter addam, idem usus esse potest, qui lapidis prunellæ, quia æquè efficax repertum est.

Nec desunt, inter quos non potestremus *Hartmannus*, nostri seculi precipuus ille Chemicus, qui fusionem illam

Ni=

*Crystallos
horum usus
idem qui
lapidis prunellæ*

Nitri cum sulphure supervacaneam, imò pen. inutilem ducunt, cum tenuiores & subtiliores partes ejusdē hac ustione sensibilibiter absumantur; quarum ope tamen magis penetrare, calorem ingentem aut mitigare aut extingvere, crassos item & viscidos humores attenuare, obstructionsque fortiores referare posset.

Hoc idem confirmare videntur, qui jam non amplius drachmas duas florum sulphuris, sed solum scrupulū unum pro qualibet uncia Nitri injiciunt. Vid. *Keslerum* in centuriis.

*IV. Species
ignis nudi
est Cæmen-
tatio.*

IV. Porro CÆMENTATIO igne nudō, eoque CIRCULARI ut plurimum, perficitur: Quæ definitur operatio, quā vitia & impuritates mineralium, auferantur, corporaque friabilia reddantur.

Hujus apparatus sufficienter declaravit *Bornetus* p. 37. quo lectorem avidum relegandum censeo.

*Cæmentatio
exemplo an-
simonis dia-
phoretici ex-
plicatur.*

Cœmentatio verò Mineralium, vitia corrigens, & corpora friabilia reddens, etiam si ad hanc partem Chimiæ, quæ agit de medicamentis præ-

pa

parandis, propriè haud pertinere videatur; ejus tamen exemplum unicum in medium afferre libet, quomodo mineralis cujusdam, Antimonii videlicet, violentia tollatur, & ex vehemētissimo vomitorio salutare sudoriferū efficiatur. Quod hac viâ peragi solet.

℞. Antimonii Ungarici crudi

⓪ purificati a ℥ij.

♀ albi ℥iiij.

℞ pulverisata calcina igne Philosophico, donec planè detonuerit Huic mistura calcinata iterumq; pulverisata de novo adde.

⓪ purificati ℥ss.

♀ albi ℥iiij.

℞ denuò calcina ut prius. Calcinatam hanc massam denuò pulverisa, & in lapide porphyrio tere, tritam in pluribus crucibulis impositam prunis candentibus, lateribusq; triangulari vel circulari formâ circumpositis bis camenta per horæ quadrantem. Postea in lebetem æneum non admodum profundum, sed tamen solidum & planum, aqua fontanâ frigidâ semiplenum paulatim injice misturam hanc camentatam, ignitam adhuc & calentem, inq;

Flores Antimonii diaphoretici & fixi quomodo præparantur.

in q̄, eodem lebetē tere in pulverem, ut dū-
 riores partes, & unā cum iisdem Regulus
 Antimonii à floribus antimonii fixis eò
 accuratius separentur, & ad fundum sub-
 sideant. Hinc aqua lentē defundatur,
 & alia aqua tepida seu frigida aliquo-
 ties affundatur, & decantetur rursus,
 donec separatis floribus superfit in
 fundo Regulus solus, (qui, si floribus
 permixtus maneret vi purgativā & vo-
 mitoriā flores contaminaret.) Cogno-
 scitur autem hoc ex eo, quod aqua af-
 fusa tingatur colore pallidō ad luteū
 declinante, quamdiu aliquid florum
 restat. Regulus enim propter gravi-
 tatē metallicam, quam possidet, sem-
 per subsidet, etiam si (quod faciendum
 omninō, & quidem ideo, ut flores à Regu-
 lo ritē separentur) materia, dum aqua
 defunditur, bacillō ligneō leniter agi-
 tetur.

Abiectis floribus reliquis, iisq̄ pau-
 cis unā cum regulo fundum petentibus;
 Aqua defusa cum floribus noctem unam
 servetur in stētilibus vel vitris, ut ex ista
 sensim decidant flores, que subsequenti
 manē à floribus in fundum regressis lentē
 de-

defusa seorsim reponatur in usum egregium, ut nempe sal antimonii diaphoreticum ex eo excoquatur. Flores verò dicti ad ignem lenem exiccati, ac mox triti in lapide porphyrio in crucibulis bis camentantur, tandem in pollinem levigantur ex albo luteum, seu potius ex luteo albescentem, qui est antimonium diaphoreticum seu hydroticum, vel flores fixi, quorum dosis à scrupulo uno ad drachmam unam.

Aqua modo defusa, servataq; seorsim in priore lebetè prunis imposito coquendo coaguletur, donec omni liquore consumpto in fundo relinquatur pulvis, qui à parietibus lebetis separatus teritur, & duabus vicibus camentatur in crucibulis semper per horæ quadrantem, ac tandem levigatus in pollinem quoq; reducitur, qui est sal antimonii diaphoreticum, cujus media respectu florum superiorum est dosis, vid. à granis X. vel XII. ad drachmam dimidiam.

COMPENDIOSISSIME Antimonium
DIAPHORETICUM paratur duplici
viâ.

*Compendiosa
ratio Anti-
monii dia-
phoretici.*

K

I.

I. Cum An-
timonio &
Nitro.

I. R^x. Antimonii part. j.
⊙ part. iij.

Tere diligenter, misceantur, & per cri-
brum trajiciantur In crucibulo igni cir-
culari & rotæ exponantur, calcinenturq;
per duas horas.

Effundantur post in mortarium, &
pulverisentur, edulcorenturq;. Aqua de-
cantata evaporet ad medietatē, & in cella
concreſcent cryſtalli ſalini, qui cæmentati
per horam dimidiam, & pulverisati veni-
unt nomine Nitri anodynī fixi.

II. Cum E-
pate Anti-
monii & el
⊕ aurato.

II. R^x. Croci Metallorum purioris,
vel ⊕ aurati ℥ij.
⊙ ℥iij.

Pulverisata utraq; & cribrata, misceantur,
& in crucibulo calcinentur, quod fit sine
magno tumultu, & egregium medica-
mentum erit paratum.

V. Species
ignis nudi
est ignis re-
verberato-
rius.

V. Sub igne nudō ulterius com-
prehenditur IGNIS REVERBERATORIUS,
quem varii variè describunt, & adhi-
bent in præparatione Croci Martis,
qui vel est aperiens, vel astringens.

Crocus
Martis.
Aperiens.

APERIENS crocus in omnium
ore celebris nulla quidem indiget re-
verberatione, sed leniori via paratur.

CRO-

CROCUS MARTIS SACCARINUS *Saccarinus*
 APERIENS paratur illitione laminarum, cum oleo,
 cum o o Δ campanato acutissimo. Es-
 SENTIA MARTIS CROLLIANA paratur *Cum aceto*
 cum aceto ex scoris. Paracelsus de
 natura rerum lib. 5. qui inscribitur de
 morte rerum naturalium, precipue lau-
 dat duos CROCOS, unum per ignitionem
 & extinctionem laminarum in aceto, quo
 evaporato Crocus in fundo relinquitur:
 alterum per stratificationem & calcina-
 tionem cum Δ & $\square$ limatura equalibus
 partibus, vel cum Δ solo immixtis lami-
 nis Martis in ejus magdaleones.

CROCUS AUTEM ASTRINGENS pa- *Crocus A-*
 ratum reverberatione, sed non uno & *stringens*
 eodem modo. *paratur per*

I. Laminis in fornace vitrariarum *Reverbera-*
 vel reverberii calcinatis, & à flamma exe- *tionem.*
 sis, crocus in superficie enascitur, eò matu-
 rius, si urinâ puerorum vel spiritu Oli
 aspergantur.

II. Limatura cum Δ aliquoties
 calcinata & reverberata.

III. Super limaturâ aqua fortis
 infunditur, sedato tumultu, solutum de-
 cantatur. Nova affunditur, iterum decan-

tatur. Tandem alembico imposito destillatur cum bina cohobatione. Mars in fundo relictus ruber in reverberio calcidatur 40 horarum spacio.

Reliqua verò, quæ requirunt, ignem reverberatorium, vel infornacibus figulinis & laterinis, vel etiam sub tegula probatoria perfici possunt.

*VI. Species
ignis nudi
est ignis de-
scensorius,
veteribus
frequens.*

VI. IGNIS INSUPER PER DESCENSUM, quem vocant, sub ignis nudi generibus recenseri potest. Cujus apparatus cum à pluribus luculenter & exactè describatur, ejusque loco destillatio retortalis in arena à plerisque usurpetur, de eo multa facienda esse verba supervacaneum duco.

*VII. Species
ignis nudi
est ignis do-
cimasticus.*

VII. Porro sub igne nudò continetur IGNIS DOCIMASTICUS SEU PROBATORIUS, ubi sub regulâ metalla examinantur. Qui cum rarissimè requiratur in præparatione medicamentorum, jute illum sicco pede transilendum judico.

*IX. Crema-
tis tartari,
& lactis sul-
phuris præ-
paratio.*

IX. Sub ignis nudi generibus comprehenditur Coctio, quæ in præparatione quorundam chemicorum me-

medicamentorum quoque necessaria est. V. G. in præparatione CREMORIS TARTARI, DIGESTIVI & LAXATIVI istius tantoperè decantati, & Specifici Pulmonum, & ballami illius humidi radicalis à multis ita dicti Cremoris seu LACTIS SULPHURIS. *De quo tamen quid sentiendum explicat luculentissimè Sennertus, quem consulere poterit Lector cupidus.* Sed quia hæc coctio à Philosophis Chemicis vocatur opus mulierum, & lusus puerorum, sufficiat locum congruum indicasse.

IX. Postremum destillatio SPIRITUS SULPHURIS ACIDI *secundum quosdam* huc revocari debet. Hunc per campanam (*Alembicum quendam rostratum ita indigitatum*) jam olim destillarunt; sed parva quantitas spiritus, & quidem tardè colligitur: Plurima enim pars sub campana exhalat, & in auras abit.

*Destillatio
Spiritus
Sulphuris.
per campanam.*

Alii retortæ vitreæ fundum excindunt, sub eo collocant catinum, fusorium triquetrum, in quo sulphur ardet. Patellam fundo quoque supponunt, in quam resolutus liquor con-

K 3 flu-

fluat. Ori retortæ admovent receptaculum, in quo aliquid aquæ destillatæ insit. In hanc incumbētes spiritus sulphurei resolvuntur, & ita plus spirituum colligitur; Aqua verò tandē exhalatur.

Per vitrum conoides.

Alii vitrum Conoides (vulgò eintonnenglaß) exci o fundò pro campana aut retorta substituant. Id quò fuerit capacius, cò aptius.

Per retortam tubulatam.

Quidam retortam habent, in cuius dorso canalis retrò patet, hanc furno applicant, luto prius munitam; ori verò receptaculum agglutinant, in quo aquæ pluvialis vel fontanæ destillatæ circiter tres aut quatuor unciae continentur. Retortæ vacuæ ignem subdunt, donec incandescat; ubi demum sulphuris fragmentum per dictū canalem injiciunt, quod impetu in spiritus resolutum per collum retortæ in receptaculum compulsus ibidem, in liquorem abit. Id vicissim continuatur toties, quoties visum fuerit.

Et hæc quoque de nudo seu aperto igne sunt dicta.

API.

EPILOGUS.

Quemadmodum ἀναίθαλον omni-
nò hunc tractatum nolui, sed proæmii
loco commendationem aliqualem.
Chimiæ præmisi: Ita colophonidis vi-
ce discursus de duobus medicamentis
Chimicis famosis superpondii instar
addere lubet, ut Chimix studiosis ex-
emplum ostendatur, quomodo in me-
dicamentorum Chemicorum præpa-
rationes inquirere, & de eorundem de-
scriptionibus judicare debeant.

DISCURSUS I.

*De Aqua benedicta Rulandina, seu
de vero usu Vitri Antimonii, quod pluri-
mi ob abusum potissimum execrati
suerunt.*

Clarissimum illum Medicum La-
vinganum Martinum Rulandum, *Rulandus
medicamentum
sua com-
mendavit.*
Parentem hinc inde varias reddidisse,
causas, quare ea, quæ ex usu diutino in
ægotis experta & contra varias ægri-
tudines tam externas, quàm internas
probata medicamēta habuerit, publi-
cè commendaverit; Insimul pleraque
ipsi usitata medicamenta insigniora.

K 4 ob-

obscuris nominum involucris obvelata plerosque latere; *sectionis secundæ caput septimo* relatum, atque exemplo olei Heracleini demonstratum fuit.

Cum autem illa digna videantur, in quorum descriptiones Chimiæ studiosi inquirant, jam animo meo collubitum est agere de aqua ejusdem benedicta, quam *Quercetanus in pharmacopœa dogmatica restituta* hinc inde, in *primis v. p. 391. reperit*, laudesque ejus multis modis ebuccinavit.

*Compositio
Aque bene-
dictæ Ru-
landi.*

Compositionem verò prædictæ Aquæ idem *Rulandus centuria quinta, cur. 95.* sic proponit: Quoniam de Aqua benedicta sæpe in centuriis nostris meminimus, compositione ejus, sæpenumerò rogatus à Clariss. & Doctiss. Viris & Amicis, hinc obiter paucis exponam.

Crocus noster Metallorum, maceratur per noctem, vel urgente necessitate ebullit à lentis magnitudine ad pisci quantitatem in aqua, vel vino, vel cerevisia, vel aqua mulsa, vel denig, in liquore morbo conveniente, de quo capitur post infusionem ab uncia dimidia, usq, ad duas.

duas uncias. Colatum deinceps bibitur
frigide vel calide.

Colaturæ huic nomen imposui-
mus Aquæ benedictæ: quæ maxima
cum ægrotorum salute in omnibus
morbis, etiam incurabilibus propina-
tur aut per se, aut aliis admiscetur, ut
docent curationes.

Cum itaq; hæc mentio facta fue-
rit Croci Metallorum, proinde *Quer-*
cetanus in pharmacopœa dogmatica resti-
tuta cap. 7. de Aquis pag. 126. proponit
modū conficiendi Crocū metallorū,
exindeq; parandi aquam benedictam,
cui easdem vires tribuit eandemque,
esse cum Rulandina sibi imaginatur.

Eandem quoque fovit sententiam
Chimiater Marpurgensis, atque cū
Quercetanus superius citato loco obscu-
rioribus quibusdam verbis Crocum
illum Metallorum fabricare docuerit,
pro peritia sua Chimica eximia nodū
huncce Gordium diffecare, & ratio-
nem præparandi eundem apertis ver-
bis auditoribus suis olim indicare vo-
luit. Quæ ratio elegans cum quoque
ad manus meas pervenerit, nolo illam

K 5 aliis

*Quercetani
opinio de a-
qua benedi-
cta Rulande
atq; Croco
metallorum.*

*Hartmanni
opinio de
eodem.*

aliis invidere, ampliusque mihi soli
fervare, sed omnibus quàm lubentissi-
mè communicatam cupio.

Descriptio.

Pro confectiōe Croci Metallorum
recipit Nitri purissimi seu probè defecati
& antimonii crudi pulverisati partes æ-
quales: Deinde jubet, ut fluat nitrum se-
paratim in sartagine, igne lento sine omni
violenta vasis ignitione, atq; ubi benè flu-
xit, removeatur ab igne vas, & adde suc-
cessivè antimonium tenuissimè pulverisa-
tum (si sine detonatione & inflamma-
tione misceri se invicem patiuntur; ;
sin minus, desistendum aliquandiu à
mixtione, donec refrigerationē com-
petentem nactum fuerit nitrum) ab in-
itio quidem paulatim, postea confertim,
omnia interim agitentur spatula ferrea,
donec invicem fuerint probè mixta, qua
deinde accendantur carbone vivo vel po-
rius ferro candente. Ubi detonuerunt, pa-
ratus est Crocus Metallorum: antimonium
enim hoc modo elaboratum, & postea
probè edulcoratum non ab simile Croco re-
linquitur. Hactenus Hartmannus.

Hic sis casu-
rum.
Den weñ
es zu heis-
st/so sprin-
get es einē
ins Ge-
sicht.

Ex lectione autem & investiga-
tione horum Autorum cuius cum pa-
tear,

teat, quod hi duo Viri Celeberrimi
statuant aquam benedictam Rulandi,
nihil aliud esse, quam infusum Croci
Metallorum, cujus preparationem
edocuere, ille quidem anigmaticè, hic
verò perspicuè cum omnib9 encheire-
sibus. Et hic quidem expressè ita sentit
ille verò solum probabiliter conjici-
cit.

Sed ut pace tantorum Virorum, *Refutatio*
dicam, quod sentio, ambo in hoc mi- *opinionum*
hi falli videntur, quod negligent di- *positarum.*
ctionem illam unicam NOSTER, quā
Rulandus crocum suum à vulgari dis-
jungit, minimè verò eundem esse cum
prædicto expressè innuit. Quicunque
enim sibi tribuit peculiarem aliquam
medicinam, quemadmodum *Rulandus*
manifestè voce illā, NOSTER, fecit, in
hoc à notis & aliis usitatis suam ex-
pressè sejungit.

Quid igitur sibi velit *Rulandus* per *Crocus ma-*
suum Crocū Metallorum inquisitio- *tallorū Ru-*
ne opus est, cum uti dictum, per ver- *lands est. Si-*
bum, NOSTER, suum distingvat à Cro- *trū antimo-*
co Metallorū aliis usitato. Ego, quod *ni pulve-*
quondam vidi in proprio *Rulandi ma-*
nu-

nuscripto apud amicū quendam, ele-
quar. intelligit vitrum Antimoni
pulverisatum; quia hoc contusum re-
fert croci aliquam similitudinem.

*Instantia,
pro opinione
bus supra
positis &
ejusdem so-
lutio.*

*Sed querat quis, cur similes & fer-
easdem sortiantur facultates diversæ ill-
aque benedictæ, si sunt diversæ?*

Respondeo, quia utriusque es-
una eademque materia, ex qua con-
stant, antimonio nempe seu Magnesiæ
Saturninæ, quæ radix Metallorum hæ-
quibusdam dicitur, & præparatione
solum discrepat basis dictæ utriusque
aquæ.

*2. Instantia
& solutio
ejusdem du-
plex.*

*Præterea, si quis objiceret nimiam,
& laboriosam vomitionem à vitro anti-
monii induci solitam, & à portione sul-
phuris cujusdam Arsenicalis residuâ de-
pendentem: quasi hæc non conveniret*

*Prima re-
sponsio per
retorsionem.
Crocus Me-
tallorū aqu-
Violentus est
ac vitrum
antimoni.*

*medicamento tantoperè à tantis viris de-
predicato, huic duplici modo respon-
dere possem. I. per retorsionem, quod
similem, imò quandoq; vehementio-
rem vomitionem crocus metallorum
ciere soleat, quam vitrum Antimoni:
quia Crocus est medicamentum mi-
nus*

nus elaboratum, quàm nominatum vitrum, quippe quod temporis progressu suâ sponte priorem formam & colorem quoque nigrum assumat, quemadmodum experientia edoctus *Libavius* asserit, quo remitto lectorem.

Sed hoc quoq; ratio sequens evincit. Si portio quædam sulphuris Arsenicalis in antimonio residere potest post calcinationem diuturnam, eamq; sæpius repetitam, quæque corpori nigro contrarium colorem, album videlicet, quem nunquam sponte suâ deponat, inducit & infert, multò major quantitas ejusdem sulphuris in eodem antimonio deprehendetur, si superficiariè solum & semel sine continuatione ignis seu, ut loquitur *Quercetanus* igne Philosophico ac potentiali, nullâ vi externâ ignis accedente calcinetur. Atqui prius verum esse paulò post probabitur. E. & posterius.

Nam quamvis pro Croco Metallorum superius allegato militare potest; quod additione nitri sulphur, istud Arsenicale quodammodo figatur, & quasi cicur reddatur: *Vel sal ni-*

*Confirmatio prima
responsionis.*

*Quercetanus
ignem Philosophicum
appellat, das verpuffen.*

*Instans pro
croco metallorum
Ere-
sponso ad
eandem.*

tri

tri inimicum suâ naturâ existat Arseni-
zo, Realgar aliisq; mineralibus venenis,
adeoq; ut cum illis commixtum, & Vul-
cano traditum non possit, non cum pro-
prio Spiritu venena illorum abripere, &
sic post se relinquere medicinam tutò na-
ura corpus assumendam.

Remanet tamen portio prædicti
Sulphuris venenati, nec exuit omninò
naturam pristinam antimonium, uti
ex experimento Libavii cernere est.

*Alter a ve-
ponso.*

2. Violentia illa vitri antimo-
nii facili negociò ita edomari potest
& debet eò modò, quem mox propo-
nam; ut multis modis lenius, tutiusq;
operetur, ac ipse Crocus Metallorum.

*Descriptio
aque bene-
dictæ Rulan-
dinae planæ
& plenæ.*

Nempe sic:

R. Antimonii absq; borace vel aliò
additamento secundum Basi-
lium vitrificati 3j.

Vini Malvatici ℥j. vel ℥i℥. ad
summum.

Tamdiu in loco non admodum calido
maceretur, donec cutim contrahat vinu.

*Modus sepa-
randi exa-
cto sulphur
Arsenicale
ab antimo-
nio.*

(Hæc cutis nihil aliud est, quàm resi-
dua portio Sulphuris Arsenicalis, à
qua oritur illa vehemens vomitio, re-
li-

lio

licta à calcinatione antimonii) *Hac*
cute per filtrum ab infusione separata &
abjecta, longè mitius, quam ante hac,
operationes suas exseret aqua benedicta,
 & per consequens non erit tam vio-
 lenta operatio hujus, quàm alterius
 aquæ benedictæ.

Quicumque igitur ob violentiam
 rejecerunt hucusque vitrum antimo-
 nii (ceū numero quam plurimi ob ean-
 dem exsecrati fuere) ii hanc rationem
 ineant, atq; experientur medicamen-
 tum uti efficacissimum, ita tutissi-
 mum, si secundum regulas Methodi
 medendi exhibuerint.

Rationem quidem hanc corrigen-
 di infusum antimonii vitrificati, seu
 idem à sulphure Arsenicali liberandi
 omisit *Rulandus*, sed necessaria omni-
 nò est, minimeque negligenda.

Ratio dicta
separandi
sulphur Ar-
senicale à
vitro anti-
monii.

Verùm, ne meam sententiam ni-
 miùm amplificando, eam omnium
 aliorum opinionibùs præferre velle
 videri possim, diutius non immora-
 bor huic instituto, sed ad alia me con-
 feram, cùm aurū potabile aures meas
 vellicet, inq; sui inquisitionem meto-
 tum rapiat.

DIS-

DISCURSUS II.

Proponit veram descriptionem Auri potabilis, de quo multi multa blaterantes, parum intellexerunt.

Plures sunt, qui de vrbis, pauciores, quide legitima, preparatio- ne auri potabilis agunt.

Multi nihil crepant nisi varias praeparationes auri; De legitima vero seu radicali solutione magis muti quam pisces.

INsignes virtutes, imò ineffabiles ferè Veri & Philosophici Auri potabilis copiosè apud omnes Scriptores Chimicos plenis buccis decantatæ fuere: Qui verò verā genuinamq; descriptionē ex tenebrosis Philosophorū ænigmatis eruerēt, inventi pauci sunt.

Quamvis enim quilibet ferè nihil aliud crepet, nisi aurū potabile, quintam essentiam auri, oleum auri, arcannum sulphuris auri, Mercurium auri præcipitatum, Vitriolum auri &c. Attamen aut nihil aliud sunt, quàm mera & pura phantasmata, persuasiones meræ, aut nullibi fit mentio radicalis solutionis auri, multò minus quando, an videlicet in principio, medio vel fine sit adhibenda, nec quomodo sit peragenda! aut perficienda: de illa altum silentium, cum tamen hæc unica Philosophica proba veri auri po-

potabilis existat, quâ sine aurum quovis modô præparatum aut sine fructu expectatô, aut quandoque cum noxâ & damnô viscerum exhiberi persvasum habeo.

Hanc quoq; *δρῶμασίαν* Anglicum illud aurû potabile, quod habetur apud Franciscum Antonium Medicum Lugdunensem non sustinere testatur Hartmannus, pro indeq; necessariò remissius agere, nec astralibus morbis aequè mederi omnibus dicitur.

Aurû potabile Anglicû remissius agit, nec aequè morbis astralibus medetur.

Sed utut plurimi plurima de auro potabili jactitent & glorientur, apud neminem tamen, quantum ego quidem scio, vera rudimenta ejusdem inveniuntur, præterquam apud Fratrem Basilium Valentinum, Monachum ordinis Benedictini, Chemicum eminentissimum, qui ducentis abhinc annis infinita propemodum remedia purgativa, sudorifica, & restaurativa partim ex Antimonio, partim ex aliis mineralibus, quæ miræ esse efficaciz perhibet, à se composita descripsit. Ut autem illorûm præparatio aliud multò præstantius, quam vulgares

Apud solam Fr. Basilium rudimenta vera Vera Auripotabilis reperiuntur, qui alia quoq; varia & efficacia medicamenta descripsit

L

spon-

spondent Chemicorum elaborationes, sic eadem gravissimis quibusque morbis opem ferunt praesentissimam.

*Sparsa quae
habet pra-
dictus colli-
genda, & in
ordine redi-
genda sunt,
ut discendi
cupidis satis
fiat, fuci au-
tem Chimi-
ci atq; im-
periti abar-
ceantur.*

Hic sparsim hinc inde in suis scriptis modum parandi aurum potabile verbis satis Philosophicis edocet: proinde consultum videtur, ut ipsius verba dispersa in unum locum congregentur, ordinemque certum redigantur, quo illi, qui discere cupiunt, certam habeant normam, secundum quam in praeparatione auri potabilis progredi, i.e. quid primò, quid intermediò, quid postremò locò agere debeant, & mendacia & profectus fucatorum Chemicorum explorare possint.

Verba enim illius, qui non intelligit, ad optatum finem in praeparandò aurò potabili haud perventurum esse statuo.

Ad rem ipsam tandem ut deveniam, primam praeparationis partem in repetitione Magni Lapidis veterum p. 108. ita exponit. Wisse aber / daß dein Gold zuvor in einem sonderlichen Wasser / so in meinem andern Schlüs-
sel

fel ist gelehret worden/ nach seiner purification des ersten Schlüssels muß auffgelöset/ vnd in einen subtilen Kalck gebracht werden/ wie dann im vierdten Schlüssel zu lesen/ vnd dann solchen Kalck durch den Salzgeist vbergetrieben vnd wieder niedergeschlagen/ vnd durch die reverberation zu einem subtilen Pulver gemacht.

His verbis primò jubet AURUM PURIFICARE, hoc fit fusione cum Antimoniò, quod, quia apud Chrysurgos & Aurifabros facilè cernere est, nolo hìc amplius de eadem verba facere, cum illa, quæ apud alios prostant, & à nemine in dubium vocantur, proponere non sit animus.

II. Solvere seu calcinare jubet Aurum purificatum aquà quãdam Corrosivâ, quam alibi descripsit, cuiusque statim mentionem faciam.

III. Solutum ita & calcinatum Aurum jubet elevare seu destillare, per Alembicum additò Spiritu salis, acuatò tamen vel alio menstruo (cui inquit alibi) quod callenti artem destillatoriam & menstruum non ignorant haud erit difficile.

Operatio

prima in

premissis

ius, fusio

nempe auræ

cũ Antimonio,

qua tota

die apud

Chrysurgos

cernitur.

Operatio se-

cũda, nempe

solutio auræ

in menstruo

competenti,

de quo paulo

post plu-

ra.

III. Opera-

tio, qua est

calcinatio

auri & ele-

vatio ejus-

dem.

L 2

IV. Opera-
tio est præci-
pitatio auri,
quæ varia
quidem esse
solet, sed illa
præ aliis ar-
ridet, quãdo
menstrum
in B. M. se-
paratur.

V. Operatio
est reverbe-
ratio auri
sub regulâ
probatoriâ
cum flori-
bus Sulphu-
ris.

Menstrum
competens est
Spiritus sa-
lis, acutus

IV. Jubet præcipitare aurum
ex menstruo solvente, seu separare
aurum ab eodem, quod multis modis
fieri potest, qui omnibus propè noti
sunt. Interim tamen monendi mihi
Chimici videntur, ne in præcipitatio-
ne auri usurpent oleum tartari per-
deliquium factum ob periculum im-
minens; de quo *Crollius & Horstius*
confuli possunt, aut quam cautissimè
rem hanc tractent. Ego mallem de-
stillatione in B. M. separare men-
struum, quàm aliâ ratione.

V. Reverberare aurum, id est,
in pulverem subtilem & levem subti-
lissimi Croci Martis instar redigere,
mandat.

Cum autem reverberare aurum
cum floribus Sulphuris sub regulâ
optimè noverint quamplurimi, nolo
amplius hîc insudare; sed potius
aquam authoris corrosivam & aurum
secum super alembicum elevantem,
seu deducentem eruere.

Hujus meminit in eadem repeti-
tione p. 112. sequentibus verbis: Der ge-
meine Salzgeist / welcher zwar durch
sonst

sonderliche Gelegenheit meines letzten Berichts ausgetrieben wird / macht Gold vnd Silber/ so ihm eine geringe quantitet von dem Drachengeiste zugefüget wird/flüchtig/löset sie auff/vnd treibet sie hoch in den Schnabel des Helms / gleich wie der Adler mit dem Drachen / so in den Steinfelsen aus vnd einfleucht/ auch thut. Da aber etwas mit dem Salze geschmelzt wird / figirt es vielmehr / dann es flüchtig macht.

*vel ali^o quē
sub aquā
pugilum
innuit.*

Duo menstrua solventia , aurumque secum super alembicum deportantia his exhibet, & cuilibet liberum relinquit, quodnam horum, usurpare voluerit, cum utrumq; praestet id, quod fieri jubet. Interim hoc adjicere necessarium est, quod Spiritus Salis communis acuatus minori precio comparari possit, quam alterum menstruum, quod hieroglyphicè describit.

Quod quidem ex auro debeat extrahi sulphur seu tinctura, omnes pomposis verbis jactitare solent, sed si

L 3 quæ-

quærat, quomodo aut quando? tacent, aut ut plurimum falsa proferunt. Cum itaq; ex Philosopho nostro audierimus, quid prius faciendum sit, & sic quando, determinatum fuerit, nunc ex eodem eliciamus, quomodo & quibus mediis Sulphur auri acquirendum veniat, & deinde ita præparetur, ut non amplius cum corpore suo redeat in gratiam.

VI. Operatio seu Extractio Sulphuris solaris mediâte Spiritu salis dulcificato.

VI. Viam & rationem ex Croco Solis dicto sulphur extrahendi paulò post inibi p. 113. explicat, cum in hæc verba prorumpit: Dieses sage ich auch/ da der Geist des Salzes mit dem Spiritu des Weins vereiniget / vnd zum dritten mal mit ihme überzogen wird / so wird er süsse / vnd verleuret seine Schärffe. Dieser præparirte Spiritus greiffet das Gold nicht mehr corporaliter an / sondern so er auff einen subtilen bereiteten Goldkalck gegossen wird / ziehet er aus seine höchste Farbe vnd Röhte.

Hic omnia ex sese lucent, & nulla indigent explicatione aut admonitione.

tione, præterquam qualem Spiritum
vini autor requirat. Cum verò

*Optimus interpres verborum quisq;
suorum.*

statuatur, atq; autor noster alibi aper-
tè mentem suam explicet, nempe in
additione clavium p. 156. consultum vi-
detur, illum ipsum audire sic loquen-
tem: Der Geist des Weins hat eine
wunderbahre Eigenschaft / dann ohn
ihn kan kein rechte tinctura Solis aus-
gezogen noch ein rechtes Aurum pota-
bile gemacht werden. Aber wenig wif-
sen den Weingeist recht zu machen / viel
weniger auszugründen seine Eigen-
schaft. Vielerley Wege sind versuchet
worden / den Weingeist ohne Verfäls-
chung zu erlangen / als durch vielerley
instrumenta vnd distillirens durch me-
tallische Schlangen vnd viel selzamer
Erfindung / auch durch Schwämme
vnd Papier/te.

Der Grund aber ist bey denen al-
len nichts. His verbis, quorum por-
tionem aliquam studiosè brevitatis
causâ omisi, omnes modos præpa-

L 4

ran-

*Omnes mo-
di distillan-
di Spiritum
vini usitati-
ores & se-
cretiores re-
siciuntur à
Fr. Valen-
tino.*

randi seu rectificandi Spiritum vini, qui apud plerosque in usu sunt, atque in secretis habentur, rejicit. *Qualem vero esse velit sequentibus, quæ in eadem additione p. 158. habet, innuit: Da ein rectificirtes Aqua vitæ oder Brante-Wein angezündet wird mit einer Flamme / so scheider sich der Mercurius vegetabilis vnd Sulphur von einander / der Schwefel brennet ganz hitzig / so fließet der zarte Mercurius hinweg in die Luft / vnd gehet wiederumb in sein Chaos. Wer aber den fewrigen Geist beschliessen vnd gefangen nehmen kan / der mag sich rühmen / er habe ein Nitterstück in der Chymischen Feldschlacht erholet / vnd eine Victoriā vnd Triumph vieler Wissenschaft mit Ehren erstritten. Dann dieser fewrige Geist ist allein der einige Schlüssel den metallischen vnd mineralischen Sulphur auszuziehen von ihren corporibus.*

Verus Spiritus Vini nihil aliud est, quam Sulphur ejusdem.

Ex his partim per bonam consequentiam, partim per contextus apparentiam colligitur 1. Verum & Philosophicum Spiritum vini nihil aliud esse quam Sulphur vini.

2.

2. Deinde Spiritum vini, quem admodum vulgariter præparari solet, si accendatur, & flammâ extinctâ nihil aquositate reliquum appareat, ut tunc pro aleoole vini venditetur, non esse verum & Philosophicum Spiritum vini, quippe haud extrahit Sulphur mineralium & metallorum.

Postea Spiritum vini tunc purum & ab omni impuritate Mercuriali seu aquositate liberum existere, si incensus ardet lucidè flammæ instar, cui nihil aut parùm de colore cæruleo immixtum cernitur, uti in accensione Spiritus vini communi modo præparati contingere assolet, quod ex illo colligitur, quod toties ab Autore nostro nominetur igneus ille Spiritus. *De hujus præparatione in libello, cujus titulus Wunderarkney/ & in Exegesi Chymica D. Andrea Tentzelii verisimilia videantur.*

Sed manum de tabulâ hâc, quia ad ultimam præparationis lineam tandem aliquando descendendum est; nempe quomodo Sulphur hoc

L 5

au-

*Spiritus vi-
ni purissimè
nota.*

*VII. Opera-
tio circa au-
rum potabi-
le; Sulphur
auri extra-
ctum radi-
caliter solu-
ens,*

auri extractum radicaliter demum
 solvatur, & emolliatur quasi, ut pro-
 portio fiat inter hoc & ventriculum,
 tanquam inter agens & patiens, quò
 eò melius à calore nostro in actum
 deducatur, & facilius penetret ad lo-
 ca corporis distantissima, ibique ope-
 rationes suas luculentius manifestet,
 quod nulla quinta essentia, nullum
 oleum, nullum arcanum auri com-
 muni modò præparatum præstare
 potest, quia in illis deficit radicalis so-
 lutio, quam idem *Fr. Basilus in præci-
 piâ repetitione p. 109.* his introducitur
 verbis: Denselben Sulphur oder Rö-
 ste solte hernach vfflösen in seinem eig-
 nen Blute/ daraus er zuvor vor seiner
 Firigkeit selbst ge macht ist nach sei-
 nem Gewicht im sechsten Schlüssel an-
 gezogen / so hast du den rohten Löwen
 mit dem Blute des grünen Löwen ge-
 speiset vnd auffgelöset. Dann das fire
 Blut des rohten Löwen ist gemacht
 aus dem vnfiren Blute des grünen Lö-
 wens / darumb sind sie einer Natur /
 vnd das vnfire Blut macht auch flüch-
 tig

tig wiederumb das fire / vnd das fire
macht dahingegen beständig das flüch-
tige / wie es vor seiner Auflösung ge-
funden worden. Das dann zusammen
in gelinder Wärme stehen/biß der Sul-
phur aller auffgelöst worden/ so hast du
das ander ferment den Sirensulphur
mit dem Vnsiren gespeist/ wie alle Phi-
losophi sagen neben mir. Dasselbe
wird dann mit dem Spiritu vini vber-
getrieben roht als ein Blut / vnd heist
Aurum potabile, darinnen kan keine
reduction einiges Leibes gefunden
werden.

Hæc quia satis aperta, nulla opus
habent declaratione, i. enim descri-
bitur menstruum, quò nempe medi-
ante fiat radicalis solutio, sanguis
nempe Leonis viridis, qui secundum
quosdam nihil aliud est, quam Spiritus
vitrioli dulcis, quem *Basilus* sub
nomine Mercurii Philosophorum vel
Spiritus Mercurii comprehendit.
Lilavius quidem in parte posteriore
Apocalypseos Hermeticae p. 334. di-
versam alit opinionem, & commen-
dat

*In dista opo
ratione sua
radicali so-
lutione Sula-
phuris sola-
ris*

*i. Menstrua
notandum.*

dat Spiritum Mercurii quendam, cuius etiam tradit descriptionem, eumque unicam clavim vocat ad aurum potabile verum, sed aberrat à mente *Basilii*.

2. *Pondus menstrui.*

2. Pondus menstrui innuitur & repetitur ex sexta clavi.

3. *Modus resolutionis*

3. Modus resolvendi proponitur, nempe digestio ad ignem lentum, qui propriè si loqui velimus, est ignis Balnei vaporosi, non verò ignis Lampadis, aut alius artificialis, ut multi somniarunt, & in eodem omnem spem, quamvis frustra, collocarunt.

4. *Unio cum spiritu vini Philosophico*

4. Colophon imponitur & ultima quasi manus, dum declaratur, quomodo uniatur cum Spiritu vini, nempe beneficio destillationis seu potius cohobationis, ut vehiculum fortietur, quò in destantissimas corporis partes citò se insinuat ire queat.

Et hæc sunt, quæ ex scriptis Basilianis eruere potui, & in ordinem redigere volui, quo desideratum, imò de-

desideratissimum hoc medicamentum tandem aliquando cognosci & preparari possit. Nam certò mihi persvadeo, nullam aliam dari aut reperiri posse secundum mentem dicti *Fr. Basilii* rationem efficiendi verum Aurum potabile, quàm hanc à me undique conquistam & in ordinem redactam. Ea igitur regulæ instar *Lesbiæ* esse poterit, ad quam examinare licebit omnes alios processus Auri potabilis, & explorare profectus destillatorum vagabundorum & aliorum errorum, qui se callere quàm certissimè rationem conficiendi Aurum potabile profitentur. Cujuscunque igitur descriptio ad hanc regulam, & quidem per omnia non quadrat, nec ex sua hanc explicare potest, multò minùs hanc sine alio interprete intelligit, ejus descriptio unâ cum Autore rejicienda est. Et quicumque addiscere vult rationem conficiendi Aurum potabile, discat prius hanc descriptionem intelligere.

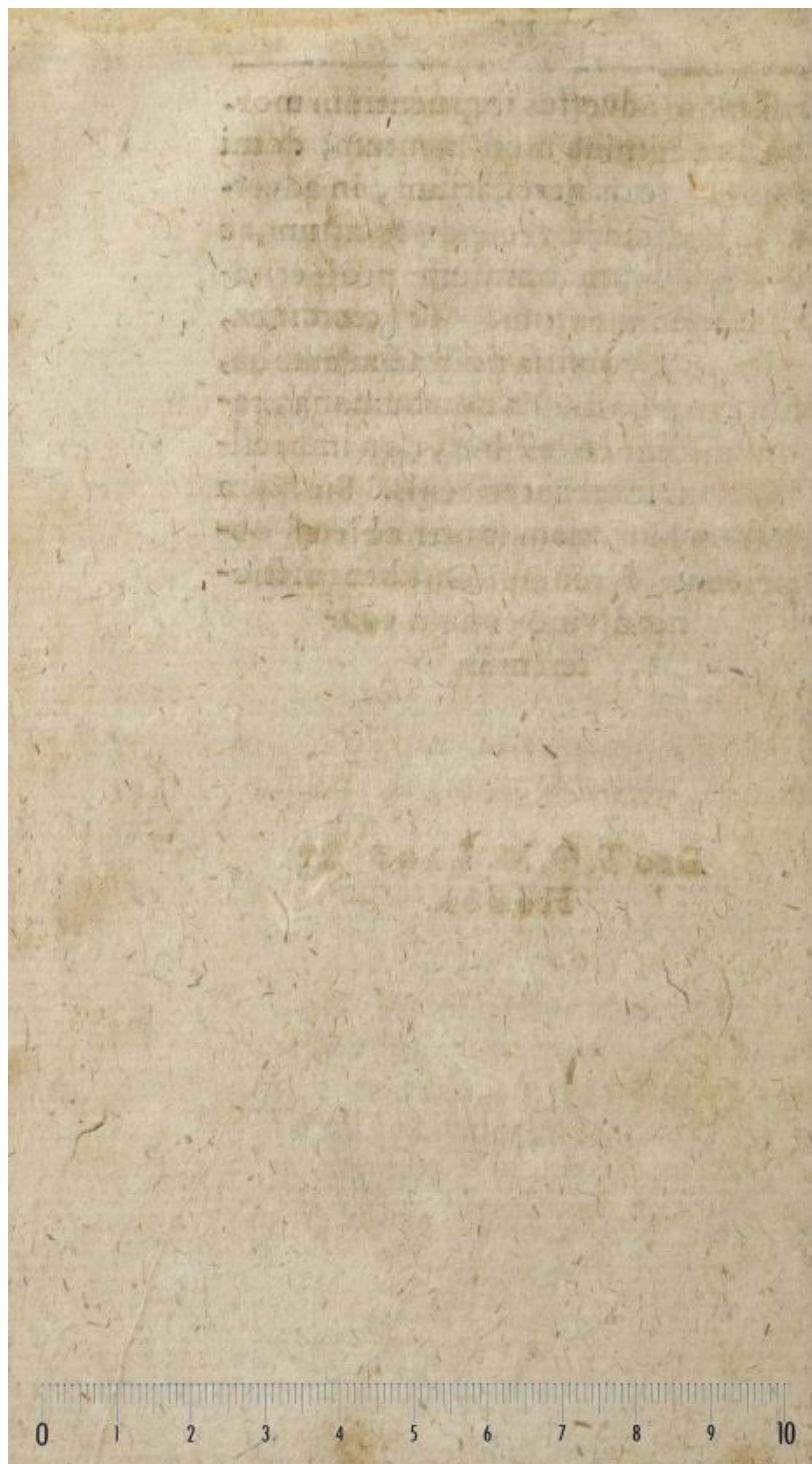
Hoc

Hoc ut omnes faciant, rogo & adhortor omnes, & id quidem non solum in hac præparatione, verum etiam in omnibus, de quibus hæcenus pro tenuitate ingenioli mei in medium consului: consului autem ideo (cum viderim huc usque iis modis, quibus dixi, hallucinari quam plurimos, exindeque multa incommoda non solum ægrotos, verum etiam Medicos manere) ut errata ista detegantur, eorumque dispulsis tenebris plena veritatis lux resplendescat, devios in viam reducat, refractarios confundat, sacraque medicinae *παν-εασιλεια* per universum diffusa orbem longè lateq; salutaria expandat brachia.

Hanc à TE, SUMME ARTIS CONDITOR, exspectamus gratiam. Tu, dedisti velle, da etiam perficere. Jube, votis eventus respondere sequaces. Impera, ut medicina sit sanitatis mater, vitæ amica, mortis inimica, incolumitatis corporis & animi conciliatrix, tutatrix, curarum expultrix, securis-

rissimum adversus ingruentium mor-
borum agmina munimentum, domi
æque ac foris necessarium, in adver-
sis præsidium, in secundis solatium, ac
saluberrimum omnium prosperita-
tum condimentum. Te FÆLICITER,
adnuente, consilia nostra sint auxilia,
sint præsidia divina non humana, ra-
diis micent cœlestibus, non imbecil-
litatibus sordeant terrenis. Sic supra
fortem humanam morti obicem ob-
jiciemus, & tua aspirante benedictio-
ne, divino conatu con-
teremus.

DEO T. O. M. LAUS ET
HONOR.

INDEX CAPITUM.

<i>Proæmium & quidem ejusdem sectio prima.</i>	<i>pag. 1</i>
<i>Sectio secunda proæmii; continens definitionem & divisionem Artis Chimicæ, prout de eâ agitur.</i>	<i>9</i>
SECTIONIS PRIMÆ.	
CAPUT I. <i>de gradibus ignis in genere.</i>	<i>p. 11</i>
CAPUT II. <i>de primo ignis gradu.</i>	<i>13</i>
CAPUT III. <i>de secundo gradu.</i>	<i>15</i>
CAPUT IV. <i>de tertio gradu.</i>	<i>16</i>
CAPUT V. <i>de quarto gradu.</i>	<i>22</i>
SECTIONIS SECUNDÆ.	
CAPUT I. <i>de ignis generibus & quidem de iisdem in genere.</i>	<i>P. 37.</i>
CAPUT II. <i>de igne balnei in genere.</i>	<i>39</i>
CAPUT III. <i>de balneò vaporosò.</i>	<i>ib.</i>
CAPUT IV. <i>de balneo Mariæ.</i>	<i>42</i>
<i>Digressio ad caput IV.</i>	
<i>De Extractione { Opij.</i>	<i>53</i>
<i>{ Scammonij.</i>	<i>70</i>
CAPUT V. <i>de balneò sicco.</i>	<i>78</i>
CAPUT VI. <i>de Igne cinerum.</i>	<i>80</i>
CAPUT VII. <i>de Igne Arenæ.</i>	<i>92</i>
CAPUT IIX. <i>de Igne aperto.</i>	<i>125</i>
EPILOGUS.	<i>151</i>
APPENDIX, <i>de aqua benedicta Rulandi.</i>	<i>ibid.</i>
<i>ET Auro Potabili.</i>	<i>160</i>
	IN-

INDEX OPERATIONUM ET MEDICAMENTORUM.

A.

<i>Acetum destillatum.</i>	pag 45
<i>Antimonium diaphoreticum.</i>	145
<i>Antimonii regulus.</i>	137
<i>Aqua regis communis.</i> 133	<i>pugilum.</i> 134
<i>Aqua fortis.</i> 132	<i>Ejusdem purificatio.</i> 133
<i>Aqua benedicta Rulandina.</i>	151
<i>an ex croco an vitro paretur.</i>	153
<i>Aquarum destillatio ex herbis.</i>	43
<i>Aqua imperialis Camilli &</i>	85
<i>mirabilis Fioravanti.</i>	87
<i>Aurum potabile Basilianum.</i>	160. & seq.

B.

<i>Bezoarticum minerale.</i>	p. 104
<i>Buxi oleum.</i>	119

C.

<i>Cinabrium artificiale ejusq³ rectificatio.</i>	p. 96
<i>Circulatio.</i>	13
<i>Coctio.</i>	148
<i>Cæmentatio.</i>	142
<i>Cohobatio.</i>	44
<i>Colatio.</i>	129. & 130
<i>Corylini ligni oleum.</i>	121
<i>Crocus Martis Aperiens</i>	146
<i>Saccarinus cum oleo ☿.</i>	147
<i>cum aceto.</i>	ib.
<i>Astringens.</i>	ib.
<i>De-</i>	

	D.	
Destillatio.		P. 43
Depuratio succorum.		14
Digestio.		ib.
	E.	
Extracta parandi ratio.		P. 49
Extractio.		47
Extractum foliorum senæ.		48
Extractum opij.		51
	F.	
Flores antimonij.		P. 94
Flores Benzoini.		95
Flores salis armeniæ.		100
Flores sulphuris.		16
Fusio.		136
	L.	
Laudanum opiatum.		P. 66
Liquor balsamicus.		41
Liquor acidus ligni sancti, qui videtur oleum Heraclei- num Rulandi.		117
	M.	
Maceratio.		P. 43
Martis regulus stellatus.		138
Magisterium { gemmarum.		81
{ corallorum.		82
{ antiepilepticum peculiare.		124
Mercurius vite.		102
Mercurius sublimatus.		98
		<u>Ms.</u>

Mistura	{ Simplex, de tribus.	85
	{ Composita de pluribus.	86
N.		
Nitri fusio.		p. 139
Nitri purificatio.		140
Spiritus.		136
O.		
Oleum corrosivum vitrioli.		p. 25
Oleum Galbani, ejusq; rectificatio Libaviana		
& vulgaris.		122
Oleum C. C.		123
Cranii.		124
Oleum Philosophorum.		123
Oleum succini & ejusdem rectificatio per Alembi-		
cum. 8	per retortam.	124
Oleum tartari.		135
Oleum seu spiritus Theracanthina.		93
{ herbis.		126
Olea ex { seminibus.		127
{ floribus.		131
{ aromatibus.		130
Opii extractum cum aceto.		50
basis laudani.		51
extractio cum spiritu vini.		60
P.		
Precipitatio.		p. 91
Putrefactio.		13
		Re-

R.

<i>Rectificatio.</i>	P. 44
<i>Regulus antimonij.</i>	137
<i>Regulus Martis.</i>	138
<i>Rhabarbari Tinctura.</i>	49

S.

<i>Salium preparatio vulgaris ut & artificialis duplex</i>	89
<i>Scammonij extractio.</i>	70
<i>Separatio</i> { <i>Phlegmatis.</i>	24
	32
	40
	82
	16
	81
<i>Solutum & magisterium</i> { <i>Coralliorum.</i>	82
	16
	81
<i>Spiritus vini ejusdem rectificatio.</i>	46
<i>Spiritus Vitrioli.</i>	22
<i>Epilepticus.</i>	24
<i>Vitrioli Philosophicus.</i>	104
<i>Spiritus balsamicus ex quovis vegetabili arido.</i>	41
<i>Spiritus Tartari.</i>	134
<i>Spiritus Salis.</i>	136
<i>Sublimatio.</i>	94
<i>Sublimatio salis Armoniaci.</i>	100
<i>Succi balsamici.</i>	41
<i>Sulphuris flores.</i>	16

T.

<i>Therebinthina Spiritus.</i>	P. 93
<i>Tinctura Rhabarbari.</i>	49
<i>Coralliorum.</i>	84
<i>A 3 Tur.</i>	

Turpetb. minerale.

91

V.

Vitriolum Martis.

P. 34

Vitrioli olcum.

25

*Spiritus, in q³ ejus preparatione errores vul-
gares.*

26

INDEX RERUM ET VERBORUM.

A.

Aceti destillatio.

P. 45

Angine curatio.

112

Anodyna cur in usum ducantur?

65

Anodynum specificum Paracelsi.

ib.

*Antimonij & Mercurij inaequalis proportio rejici-
tur.*

104

Antimonij flores emetici.

94.95

*Antimonij diaphoretici parandi compendiosa ratio
duplex.*

145

Apoplexia curatio.

109

Aqua imperialis Camilli.

85

Aqua mirabilis Fioravanti.

ibid.

*Aqua una cum oleo prolecta aquae ejusdem herbae me-
rito substituitur.*

127

*Aquae variae simplices & compositae magnarum virtu-
tum igne cinerum destillantur.*

85

Arcanum caduci.

ibid.

Arsenicale sulphur ab antimonio separandi modus.

159

Ascitis cum vermibus curatio.

111

*Aurum potabile Anglicum remissius agit, nec aequè
morbis medetur astralibus.*

161

Au.

Auri potabilis veri rudimenta apud F. Basilium reperiuntur. 161

Auri solutio in menstruo competenti. item calcinatio Elevatio & precipitatio ejusdem. 164

Auri reverberatio sub tegulâ probatoriâ. 16.

Auri radicalis solutio. 171

Auri purificatio seu fusio cum antimonio. 163

B.

Balneum siccum quid. 78

Balneum humidum. 42

Balnei vaporosi structura duplex ratione cucurbitæ & retortæ. 39

Balnei Mariæ consideratio. 42

Balnei Mariæ definitio. 16.

Balneum siccum quando expetatur. 79

Bezoartici mineralis edulcoratio supervacanea. 106

Buxi oleum an Heracleinum. 119

C.

Calcinatio vitrioli æquè spiritum subtiliorem ac phlegma ejusdem absument. 27

Cautelæ aliquot observatione dignæ in sublimatione sulphuris. 16. 17

Chimia triumphans in artis formam redigenda. 3

Chimia est ars nobilissima, verissima, certissima,
1. *ex unanimi consensu plurimorum Philosophorum & summorum virorum.* 1

2. *Ratione originis, quam à DEO T. O. M. deducit.* 2

3 4

3. R. 2.

2. Ratione fidelitatis & utilitatis in medicina.	3
4. Quia Chimia partem pharmaceuticam ornat egregie.	ib.
Chimici, quod vel celent omnino vel obscurent inventa, deseruntur.	5
Chimie vocabulum varie hinc inde accipitur.	9
Chimia quid sit apud Philosophos Chemicos.	ib.
Chimia floureret, si Medici ipsi excolerent eandem.	69
Chimie deditorum plura sunt vitia, quam enumerari possunt.	68
Chemicus habitus quid requirat.	9
Cinabrij artificialis preparatio.	96
Cæmentationis exemplum.	142
Cobobatio quid.	44
Contraria facultates, in uno eodemq; subjecto deprehensæ separantur beneficio artis Spagiricæ.	76
Cornu cervi spiritus, oleum.	123
Crocus metallorum Rulandi est vitrum Antimonij	155
Crocus metallorum æque violentus est ac vitrum Antimonij.	156
Crystallorum nitri, seu nitri purificati usus.	142
D,	
Decoctorum vulgarium reprehensio.	p. 41
Destillationis definitio & apparatus.	43
Destillatio vitrioli vulgaris duos committit errores non tolerandos.	26
Destillatio per vesicam.	126
ex aridis herbis.	ib.
Diagrydij largior dosis.	70
Dia	

Diagrydium raro, timide & parce in substantia & per
se exhibetur. Largius in compositis medicamento-
rum formulis. 70

Diagrydij preparatio usitata non congruit cum Ga-
lenica. 73

Diaphoreticum Paracelsi. 85

Digestio quid praestet. 14

Digestionis exemplum in succo becabunga. 16

Diversitas proportionum in sublimatione sulphuris
non ita attendenda, quam ingredientium. 17

E.

Epilepsie curatio. p. 108

Extractio quid. 47

Extracti preparandi modi aliquot. 49

Extractum diagrydij parum differt à pulvere poly-
chresto quibusdam sic dicto. 52

F.

Febris curatio. p. 111

Flores antimonij emetici. 94-95

Flores antimonij fixi. 145

Salis armoniaci. 100

G.

Gradus ignis ab autoribus non definiuntur sed descri-
buntur saltem per comparisonem & similitudi-
nem. p. 12

Gradus primus ignis comparatur variis rebus. 13

Gradus ignis secundus quando cernitur? 15

Gradus ignis tertij descriptio. 16

4 5 Gra-

<i>Gradus ignis primi signa.</i>	13
<i>Gradus primi ope quæ operationes perficiuntur.</i>	ib.
<i>Gradus ignis quartus quid est.</i>	22
<i>Gradus ignis quarti exemplum est destillatio spiritus vitrioli legitima.</i>	ib.

H.

<i>Hyosciami tinctura absit à Laudano.</i>	p. 64
<i>Hyosciami essentia magis noxia quam succus.</i>	ib.

I.

<i>De Igne in genere.</i>	p. 37
<i>Ignis gradus, & genera, operationesq; in iisdem pen- das qui callet, multum profecit in Chemicis.</i>	10
<i>Ignis secundi gradus.</i>	15
<i>tertius gradus.</i>	16
<i>quartus gradus.</i>	22
<i>Ignis balnei.</i>	39
<i>Vaporosi.</i>	ib.
<i>Maria.</i>	42
<i>Ignis major, fundendo sulphur, ejusdem sublimatio- nem impedit.</i>	17
<i>Ignis nudus quid.</i>	38. 125
<i>Ignis cum medio quid.</i>	38
<i>Ignis cinerum atq; arena quid.</i>	80
<i>Ignis cinerum perficiuntur Digestiones & Extractions Mineralium.</i>	ib.
<i>Ignis arena & scobis ferri distinguuntur quidem, com- modè tamen simul de iisdem tractatur.</i>	92

Ignis

<i>Ignis fusorius.</i>	136
<i>Ignis suppressionis quid.</i>	102
<i>Ignis gradus ab autoribus non definiuntur, sed describuntur saltem per comparisonem & similitudinem.</i>	12
<i>Ignis gradus primus comparatur variis rebus.</i>	13
<i>Ignis gradus primi signa.</i>	ib.
<i>Ignis gradus secundus quando cernitur</i>	15
<i>Ignis gradus tertius quid.</i>	16
<i>Ignis gradus quartus quid.</i>	22
<i>Ignis gradus quarti exemplum & destillatio spiritus vitrioli legitima.</i>	ib.
<i>Ignis in principio destillationis spiritus tartari moderatio singularis.</i>	135
<i>Ignis descensorius.</i>	148
<i>Ignis docimasticus.</i>	ib.
<i>Ignis cœmentatorius.</i>	142
<i>Ignis reverberatorius.</i>	146
<i>Ischuriæ curatio.</i>	113

L.

<i>Laudani opiatii tutissima & maximè proficua descriptio.</i>	p. 66
<i>Liquor gummosus quid.</i>	101
<i>Liquor acidus ligni Guajacini videtur oleum Heracleinum Rulandi.</i>	107
<i>Liquoris gummosi rectificatio.</i>	102

M.

<i>Magisterium antiepilepticum peculiare.</i>	p. 124
	Me-

*Medicina & Chimia tanquam Domina & serva me-
ritò conjunguntur.* 7

Mensis Philosophicus varius est. 48

Menstruum quid & unde dicatur. 47

M. Rulandi medicamēta insigniora plerosq; latent. 107

*M. Rulandi Patris rationes cur medicamenta à se pro-
bata publicè commendaverit.* 107

Menstrua mineralium. 81

Menstruum competens, aurum solvens. 164

Mercurium sublimandi ratio. 98

Mercurius vitæ. 101

*Minera antimonij, an verò antimonium ex minera li-
quatum in confectiōe liquoris gummosi usurpan-
dum.* 104

*Morbi non equè facile jam curantur, ac priscis tem-
poribus.* 2

N.

Nitri spiritus Solaris. p. 134

Nitri spiritus. 136

Nitri depuratio. 133

Nitri spiritus quomodo separandus à Bezoartico. 105

O.

Odontalgie curatio. p. 115

Oleum vitrioli à spiritu ejusdem separari nequit. 32

*Oleum vitrioli terræ instar mediante digestionē à spi-
ritu separatur.* 32

Oleum vitrioli quando & quibus prodest aut nocet. 35

Oleum & spiritus vitrioli an differant. 31

Oleum

<i>Oleum ligni Heracleini fit ex Guajaco.</i>	117
<i>Olei Heracleini vires.</i>	108
<i>Oleorum rectificatio vulgaris.</i>	88
<i>Oleorum ex aromatis destillatio & quidem</i>	
1. <i>Cinamomi.</i>	130
2. <i>Caryophyllorum.</i>	ibid.
3. <i>Piperis.</i>	ib.
<i>Olea diu asservandi ratio.</i>	ib.
<i>Olea ex floribus vegetabilibus destillandi ratio.</i>	31
<i>Oleum ligni buxi narcoticum.</i>	119
<i>Olea è gummatibus beneficio retortæ preparantur.</i>	122
<i>Oleum ligni Heracleini humores & omnem materiam</i> <i>dolorificam per os evacuat & extrahit.</i>	119
<i>Oleorum ab aqua separationes variae.</i>	129
<i>Oleorum ex seminibus destillandi ratio.</i>	127
<i>Oleorum ex herbis calidioribus destillatio.</i>	126
<i>Oleum philosophorum seu benedictum.</i>	123
<i>Oleum C. C.</i>	ibid.
<i>Oleorum ex gummatibus rectificatio duplex.</i>	122
<i>Oleum vitrioli corrosivum quomodo destillatur.</i>	25
<i>Olei vitrioli usus multiplex.</i>	35
<i>Opium non corrigitur calidis quæ calidis.</i>	62
<i>Opium crudum est venenum.</i>	56

P.

<i>Paracelsus in confectioe Anodynæ specifici secludit es-</i> <i>sentiam hyoscami.</i>	p. 65
<i>Paralysis lingvæ curatio.</i>	109
<i>Partus difficilis curatio.</i>	114
	<i>Præ-</i>

<i>Precipitationis quaedam species.</i>	91
<i>Precipitationis species altera.</i>	104
<i>Preparatio decoctorum longorum iuculpabilis.</i>	40
<i>Precatio Autoris.</i>	8
<i>Pulsuum Chemicorum doctrina quando locum inveni- at.</i>	37

R.

<i>Ranula curatio.</i>	113
<i>Regulus Antimonij.</i>	137
<i>Regulus Martis stellatus.</i>	138
<i>Rectificatio quid.</i>	44

S.

<i>Salium confectio vulgaris. & artificialis duplex.</i>	p. 89
<i>Sal volatile C. C.</i>	123
<i>Scammonij preparatio facilior & tutior Chimica.</i>	73
<i>Scammonij corrigentia usitata admittenda?</i>	76
<i>Scammonij ritè preparati vires & laus.</i>	74
<i>Scammonium est divinum medicamentum.</i>	70
<i>Rarò timide & parè in substantiâ exhibetur.</i>	ib.
<i>Separatio menstruorum ab extractis.</i>	51
<i>Separatio menstruorum concurrit cum destillatione.</i>	51
<i>Spæmi Cynici curatio.</i>	112
<i>Spiritus vini destillandi ratio.</i>	46
<i>Spiritus vini non est aptum menstruum in extractione opij.</i>	60
<i>Spiritus vitrioli & oleum an separari possint.</i>	32
<i>Spiritus tartari rectificatio.</i>	135
<i>Spiritus Salis communis & nitri.</i>	136
<i>Spi-</i>	

<i>Spiritus vini destillandi rationes omnes propè reji-</i> <i>ciuntur.</i>	167
<i>Spiritus vini purissimi notæ.</i>	169
<i>Spiritus vini philosophicus nihil aliud quam sulphur</i> <i>vini.</i>	168
<i>Sublimationis apparatus quis.</i>	97
<i>Sublimatio & præcipitatio unde dicantur.</i>	94
<i>Sublimatio vel sine additione, vel cum additione</i> <i>fit.</i>	ibid.
<i>Succi balsamici in parvâ dosi magnarum existunt vi-</i> <i>rium.</i>	13
<i>Sulphur sublimandi rationes variæ sin inde prostant.</i>	16
<i>Ejusdem sublimandi ratio verissima & tutissi-</i> <i>ma.</i>	18
<i>Sulphuris solaris Extractio mediante spiritu salis dul-</i> <i>cificatio.</i>	160
<i>Sulphuris auri solutio radicalis.</i>	169
<i>Sulphuris auri soluti unio cum spiritu vini philoso-</i> <i>phico.</i>	172

V.

<i>Venena non corriguntur calidis quæ calidis.</i>	59
<i>Viscida pingvia & calida non sunt vera corrigentia</i> <i>scammonij.</i>	67
<i>Vitriolum sive calcinetur, sive non, eadem ferè phle-</i> <i>gmatis quantitas suppetit post destillationem.</i>	28
<i>Vitriolum Martis.</i>	34

Utile

Utile ab inutili separare satius, quam diagrydium vul-
gare propinare. 72

Ex Vitriolo dissecto cultro Spagirico tota officina
pharmaceutica prodire potest.

F I N I S.

